
ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉS

A 2021. évi makrogazdasági és költségvetési folyamatok összefüggései,
5 éves visszatekintéssel

2022.

www.asz.hu

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉS

A 2021. évi makrogazdasági és költségvetési folyamatok összefüggései,
5 éves visszatekintéssel

2022.

Jóváhagyom:

ELNÖK

dr. Windisch László

elnök

■
AZ ELEMZÉST SZERKESZTETTE:

ERDÉLYI ATTILA projektvezető

AZ ELEMZÉS ELKÉSZÍTÉSÉT FELÜGYELTE:

DR. PULAY GYULA ZOLTÁN vezető közgazdász

AZ ELEMZÉST KÉSZÍTETTÉK:

ERDÉLYI ATTILA projektvezető

FEHÉR PIROSKA számvevő

DR. FUTÓ ERIKA ERZSÉBET számvevő

MOKÁNSZKINÉ MENGYI ANDREA számvevő

NOVÁK MÁRTA számvevő

SZIKSZAINÉ KIRÁLY MÁRIA számvevő

NAGY MÁTÉ számvevő gyakornok

■ Elemzéseink az interneten a
www.asz.hu címen olvashatóak.

IKTATÓSZÁM: EL-3751-010/2022.

TARTALOMJEGYZÉK

▶	VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	5
▶	AZ ELEMZÉS CÉLJA ÉS MÓDSZERE	7
▶	AZ ELEMZÉS HÁTTERE, TÁRSADALMI INDOKOLTSÁGA	8
▶	1.A GDP FELHASZNÁLÁSI ÉS TERMELÉSI OLDALÁNAK ALAKULÁSA	9
	1.1. A GDP felhasználási oldalának alakulásával összefüggő folyamatok	9
	— 1.1.1.A végső fogyasztás alakulását befolyásoló tényezők	9
	— 1.1.2.A nemzetgazdasági bruttó állóeszköz-felhalmozásra ható tényezők.....	15
	— 1.1.3.A külkereskedelmi egyenleg alakulása és az erre ható tényezők	19
	1.2. A GDP termelési oldalának alakulása	21
▶	2.AZ ADÓBEVÉTELEK ÉS A GAZDASÁGI SZEREPLŐK JÖVEDELME KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK	22
	2.1. A költségvetés közvetlen bevételei	22
	2.2. A fogyasztáshoz kapcsolt adók alakulása	22
	2.3. A lakosság befizetéseinek és a gazdálkodó szervezetek befizetéseinek alakulása	24
	2.4. Az ezer forint jövedelemre és fogyasztásra vetített adók alakulása.....	25
▶	3.A HIÁNYCÉL ÉS AZ ÁLLAMADÓSSÁG-MUTATÓ SZEMPONTJÁBÓL KIEMELT KÖLTSÉGVETÉSI TERÜLETEK	26
	3.1. A társadalombiztosítási alapok bevételei és kiadásai.....	26
	3.2. Európai Unió bevételek és kiadások teljesülése	28
	3.3. Az adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek és kiadások	29
	3.4. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások.....	31
	3.5. A Gazdaság-újraindítási Alap fejezet előirányzatainak felhasználása	32
	3.6. Központi tartalékok és a céltartalékok felhasználása	33
	3.7. Az elkülönített állami pénzalapok bevételei, kiadásai és egyenlegei.....	34
▶	4.A KÖLTSÉGVETÉSI HIÁNY ÉS AZ ÁLLAMADÓSSÁG ALAKULÁSA	35
	4.1. A központi alrendszer hazai módszertan szerinti pénzforgalmi hiánya	35
	4.2. A költségvetés részköltségvetéseinek tervezett és tényleges alakulása	35
	4.3. A 2021. évi költségvetés bevételi és kiadási előirányzatainak teljesülése	37
	— 4.3.1.A működési költségvetés lényeges bevételi és kiadási előirányzatainak alakulása	38
	— 4.3.2.A haza felhalmozási költségvetés lényeges bevételi és kiadási előirányzatainak alakulása.....	41
	— 4.3.3.Az EU-s fejlesztési költségvetés lényeges bevételi és kiadási előirányzatainak alakulása	42
	4.4. A központi költségvetés kiadásainak alakulása funkciók szerint	43
	4.5. Az államadósság-mutató alakulása.....	44
	4.6. A központi költségvetés bruttó adósságának finanszírozási szerkezete.....	45
▶	MELLÉKLET	48

▶	FOGALOMTÁR	49
▶	RÖVIDÍTÉSEK	51
▶	FELHASZNÁLT DOKUMENTUMOK ÉS ADATBÁZISOK	53
▶	JOGSZABÁLYOK JEGYZÉKE	55

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A 2017-2019. évek közötti időszakban jelentős külső hatás nem merült fel, így a hazai makrogazdasági és költségvetési folyamatokat a dinamikus gazdasági növekedés mellett a költségvetési egyensúlyra való törekvés jellemezte. Ebben az időszakban a **reál GDP átlagosan** – az EU27 átlagát is meghaladva – **4,8%-kal növekedett**, melynek meghatározó tényezője egyrészt a hazai keresletre alapozott fogyasztás, másrészt a háztartások és vállalatok beruházási aktivitására támaszkodó gazdasági teljesítmény volt. Ebben az időszakban a végső fogyasztás GDP-hez való hozzájárulásának dominanciáját a háztartások rendelkezésére álló nettó jövedelem folyamatos növekedése, a munkaerőpiaci folyamatok kedvező alakulása teremtette meg. A beruházási aktivitást a háztartások esetében elsősorban a növekvő megtakarításokból felhalmozásra fordítható összegek emelkedése és a Kormány otthontermelési programjai, míg a vállalkozások esetében a beruházásokat ösztönző kedvezményes hitelprogramok erősítették.

A 2017-2019. évek közötti időszakban ugyanakkor a fogyasztás és bruttó felhalmozás növekedése miatt fokozódott az igény az import termékek behozatala iránt, melynek növekedési ütemét az exportált termékek értékének emelkedése nem érte el. A folyamat következtében a külkereskedelmi termékforgalom egyenlegének összege 2017. évről 2019. évre a felére zsugorodott, amit a szolgáltatás forgalom egyenlegének 5,0%-os növekedése csak részben tudott ellensúlyozni. Mindez a külkereskedelmi egyenleg értékének nagyságrendileg 20,0%-kal történő csökkenését eredményezte. A kereslet élénkülése, a beruházások és fejlesztések felfutása, az import termékek árának emelkedése növelő hatást gyakorolt az inflációra, mely a 2019. évben 3,4% volt, szemben a 2017. évi 2,4%-kal.

A 2017-2019. évek közötti időszakban folyamatosan emelkedett a gazdasági szereplők fogyasztási kiadásainak értéke, nőtt a gazdasági szereplők jövedelme. E kedvező makrogazdasági hatások és a gazdaságfehérítő intézkedések biztosították a költségvetés fő bevételi forrásainak, az adóbevételeknek a tervezettnél nagyobb teljesülését. Az időszakban a költségvetési bevételek nominálisan jobban növekedtek, mint a költségvetési kiadások, aminek következtében **a központi alrendszer pénzforgalmi hiánya a 2017. évi 1 833,4 Mrd Ft-ról a 2019. évben 1 127,9 Mrd Ft-ra csökkent**. Ugyanezen időszakban **a kormányzati szektor uniós módszertan szerinti hiánya végig a 3,0%-os maastrichti kritérium szint alatt maradván** mérsékelten (2,5%-ról 2,0%-ra) csökkent. Az **államadósság-mutató 72,1%-ról 65,3%-ra** mérséklődött a GDP folyó áron számított 21,3%-os növekedése és az államadósság nominális értékének 9,9%-os emelkedése miatt. Az államadósság-finanszírozásban a forintadósság részarányának bővülését a lakossági állampapír befektetés jelentős emelkedése támogatta.

A 2020. évben a koronavírus-járvány megjelenésével a nemzetgazdaságot külső sokkhatás érte. Az egészségügyi veszélyhelyzet megállította a 2017 óta tartó dinamikus gazdasági növekedés hajtóerejének számító fogyasztást, valamint visszafogta a vállalkozások beruházásait is. A járvány miatti lezárások elsősorban a szolgáltatást nyújtó nemzetgazdasági ágazatokat érintették. Az idegenforgalom és a légit közlekedés ágazat teljesítményének jelentős visszaesése csökkentő hatást gyakorolt a szolgáltatás-külkereskedelmi forgalom egyenlegén keresztül a külkereskedelmi egyenleg összegére, ami így 2019. után tovább csökkent.

A fiskális válságkezelés keretében a korábbi évekre jellemző **beruházásokat és fejlesztéseket ösztönző költségvetési** végrehajtás tovább fokozódott, aminek következtében a költségvetés kiadási oldalán a beruházások, fejlesztések finanszírozása került előtérbe. Mindemellett az emberéletek védelmét prioritásként kezelve a költségvetés forrást biztosított többek között egészségvédelmi berendezések vásárlására, egészségügyi beruházások finanszírozására, illetve az egészségügyi dolgozók egyszeri béremelésére. A gazdaság teljesítményének visszaesésével (a reál GDP 4,5%-kal csökkent) és a gazdaságvédelem érdekében hozott adófizetési kötelezettségeket mérséklő, elengedő intézkedések következtében az előző évekhez képest csökkent az adóbevételek teljesülésének növekedési üteme is, ugyanakkor a korábbi években meghozott gazdaságfehérítő intézkedések eredményes működtetése hozzájárult ahhoz, hogy az adóbevételek teljesülése az előző évhez képest növekedjen. Mindezek következtében **a központi alrendszer pénzforgalmi hiánya a 2020. évben 5 311,3 Mrd Ft-ra, az uniós módszertan szerinti hiány 7,5%-ra, míg az államadósság-mutató 79,3%-ra emelkedett.**

A Kormány munkahely-megtartó- és teremtő intézkedéseinek, illetve a korábbi években elért stabil munkaerőpiaci helyzetnek köszönhetően a járvány negatív hatásai összességében csak kisebb mértékben törték meg a kedvező foglalkoztatási folyamatokat. Ennek azért is volt kiemelt jelentősége, mert így tovább növekedhetett a háztartások rendelkezésére álló jövedelem, aminek egy részét a lakosság a gazdasági bizonytalanság miatt leginkább likvid pénzeszközökben (készpénz, bankbetét) tartotta, míg másik részét a növekvő államadósságot finanszírozó értékpapírokba tudta befektetni.

A **2021. évi költségvetés végrehajtása** során a járvány enyhülésével, az oltóanyagok rendelkezésre állásával a gazdaság növekedését támogató programok finanszírozása mellett az év végén megjelentek a fiskális politika részéről a költségvetési egyensúlyt javító intézkedések. Ennek következtében a **központi alrendszer pénzforgalmi hiánya** a 2020. évi értékhez képest **2021. év végére 4 773,9 Mrd Ft-ra** mérséklődött, míg a **kormányzati szektor uniós módszertan szerinti hiánya** a 2020. évi értékről **7,1%-ra** csökkent. A maastrichti kritérium szerinti 3,0%-os mértéket meghaladó hiány teljesülésére a hazai és az uniós szabályozás 2020. és 2021. években is felmentést adott. Az **államadósság-mutató** értéke a 2020. évi 79,3%-ról 2021. év végére **76,8%-ra** mérséklődött. Ebből következően az államadósság-mutató 2020. évről 2021. évre történő 2,5 százalékpontos csökkenésével az Alaptörvényben és a Stabilitási törvényben rögzített csökkenés megvalósult, így az államadósságszabály a 2021. évben teljesült.

A központi alrendszer 2021. évi bevételi előirányzatai 10,3%-kal, míg a kiadási előirányzatok 19,3%-kal haladták meg a törvényi módosított előirányzat összegét. **A legnagyobb adónemek közül az ÁFA adó 7,2%-kal, az SZJA 6,3%-kal, a TAO 24,9%-kal haladta meg a törvényi módosított előirányzatot.** A kisadózók tételes adója adó nem teljesülése azonban 17,5%-kal elmaradt a törvényi módosított előirányzattól a koronavírus-járvány negatív hatásaival leginkább érintett ágazatok számára nyújtott adómentességek következtében.

A 2021. év első felében a koronavírus-járvány elleni védekezés, míg az év második felében leginkább a gazdasági növekedést támogató többletkiadások merültek fel a költségvetés végrehajtása során, amely következtében elsősorban a hazai felhalmozási költségvetésnél jelentkezett a tervezettnél nagyobb hiány, amellyel, hogy a működési költségvetés egyenlege esetében nem teljesült a nullszaldós terv. A **működési költségvetés** hiányának kialakulásában meghatározó szerepe volt a költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok körében az évközi kormányzati hatáskörben végrehajtott előirányzat emeléseknek, valamint a gyógyító-megelőző ellátások és az államadóssággal kapcsolatos kamatkidadások tervezettnél nagyobb összegű teljesülésének. A fiskális politika a **hazai felhalmozási költségvetésen** keresztül a tervezettnél összességében közel 2 000,0 Mrd Ft-tal nagyobb összeggel támogatta a helyi önkormányzatokat, az állami tulajdonú gazdasági társaságokat, illetve a versenyszféra szereplőit a beruházásaik, fejlesztéseik megindítása, megvalósítása céljából. **Az EU-s fejlesztési költségvetés** tervezettnél magasabb hiánya alapvetően a 2021-2027. évi uniós költségvetési ciklushoz kapcsolódóan elmaradó uniós megtérítésekkel hozható összefüggésbe. A 2021. évi kormányzati intézkedések hozzájárultak ahhoz, hogy a fogyasztás és a beruházás ismét alapot biztosítson a gazdasági növekedéshez, így a hazai **2021. évi gazdasági növekedés (7,1%)** az EU27 átlagánál (5,3%) nagyobb ütemű volt.

A 2021. évben ellátási problémák jelentkeztek a globális piacokon, 2021. év második felétől a nemzetközi környezetben az alapanyag- nyersanyag- és energiaárak ugrásszerűen emelkedtek. A külső negatív hatások miatt a hazai külkereskedelmi többlet az előző évekhez képest rohamosabb mértékben csökkent, mivel az import termékek ára az export termékek áránál nagyobb mértékben növekedett, így **romlott a cserearány-mutató.** A külkereskedelmi többlet a 2020. évi 3 668,9 Mrd Ft-ról a 2021. évben 2 724,9 Mrd Ft-ra csökkent.

A gazdasági visszaesés fékezése érdekében a 2020. évben megkezdődött, majd a 2021. évben folytatódott a gazdasági szereplők likviditási helyzetét segítő fiskális és monetáris politikai intézkedéseken keresztül a nemzetgazdaságba áramló pénz mennyiségének fokozása, amely erősítette a nemzetgazdaság ellenálló képességét, ugyanakkor felfele hajtotta a keresletet és ezáltal az árakat a gazdaságban. Mindezen hatások következtében a hazai éves szintű **infláció a 2020. évi 3,3%-ról 2021-re 5,1%-ra emelkedett.**

Összességében a 2017-2019. évek közötti időszakot dinamikus növekedéssel kedvező munkaerőpiaci folyamatok jellemezték. A 2020. évi sokkhatás az előző években kialakult stabil fundamentumoknak köszönhetően kisebb gazdasági visszaeséssel sújtotta Magyarországot, mint az EU országok nagy részét. A 2020. évi gazdaságvédelmi és 2021. évi gazdaság újraindítási programok együtt jártak a fiskális oldalon a költségvetési egyensúlycélok átmeneti felfüggesztésével, a gazdaságban a likviditásbőség kialakulásával, ami 2021 tavaszától kereslet- és árfelhajtó hatást váltott ki. A 2021. évben a külső negatív körülmények tovább fokozták az infláció növekedését. A 2020. és 2021. évben megnövekvő nominális adósság és a 2021. második felétől emelkedő állampapír referenciahozamok megnövelték az államadósság finanszírozás költségeit.

AZ ELEMZÉS CÉLJA ÉS MÓDSZERE

Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) az Állami Számvevőszékről szóló 2011. évi LXVI. törvény 5. § (7) bekezdése alapján ellenőrzi a központi költségvetés végrehajtásáról készített 2021. évi zárszámadást. Az ÁSZ a zárszámadáshoz kapcsolódóan rendszeresen elemzést készít az éves költségvetési folyamatokat meghatározó makrogazdasági összefüggésekről.

Az elemzés fő célja, hogy tájékoztassa az elemzés nyilvánosságra hozatalával a döntéshozókat a költségvetés végrehajtását meghatározó folyamatokról, és azok makrogazdasági háttéréről. Az elemzés áttekinti a 2017-2021. évek közötti időszakra vonatkozóan az éves költségvetések teljesítésének alakulását és az azokra ható tényezőket annak érdekében, hogy feltárja a 2021. évi költségvetési folyamatokra ható tényezőket. Az elemzés első sorban azt tárja fel, hogy a központi költségvetés kiadásainak és szerkezetének változása miként befolyásolta a bruttó hazai termék (GDP), és azon belül a felhasználási oldal egyes összetevőinek alakulását, valamint, hogy a gazdasági növekedés összetevői miként hatottak a költségvetés bevételeinek alakulására.

Az elemzés a makrogazdasági és költségvetési folyamatok értékelése során fő kritériumnak az államadósság-szabály teljesülését tekinti, így az arra hatást gyakorló, a növekedést és az egyensúlyt lényegesen befolyásoló tényezők bemutatására fókuszál. Az államadósság-mutató számlálóját alakító államadósság oldaláról az elemzés azt vizsgálja, hogy a kormányzati intézkedések hogyan alakították a költségvetés bevételein és kiadásain keresztül a központi alrendszer hiányát. Az államadósság-mutató nevezője oldaláról az elemzés arra fókuszál, hogy a kormányzati intézkedések miképpen befolyásolták a nemzetgazdaság szereplőinek gazdasági aktivitásán keresztül a GDP felhasználási és termelési oldalának alakulását.

Az elemzéshez felhasznált források a zárszámadási törvényjavaslatokhoz készült általános és részletes indoklások, az azokhoz kapcsolódó táblázatok, kimutatások, a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) és az Európai Unió Statisztikai Hivatala (EUROSTAT), az Államadósság Kezelő Központ Zrt. (ÁKK), valamint a Magyar Nemzeti Bank (MNB) adatai, elemzései és értékelései voltak. Az elemzés a folyamatokat 2017-2021. évek közötti időszak vonatkozásában értékeli.

Az elemzés felhasználta az ÁSZ korábbi években tárgyban készített elemzéseit és a Költségvetési Tanács (KT) részére készült elemzéseket, továbbá a témában készült hazai szakirodalmat is. Az európai uniós fejlesztési költségvetés hiánya Magyarország 2017-2021. évi központi költségvetéséről szóló törvények végrehajtásáról szóló törvényjavaslatokban a központi alrendszer mérlegében szereplő adatok alapján az „Uniós programok bevételei” és „Uniós programok kiadásai” sorok felhasználásával került meghatározásra, amely az uniós bevételek és kiadások egyenlegének meghatározásakor az „Egyéb uniós bevételek” sorral korrigálásra került, így annak összege eltér az éves zárszámadási törvényjavaslatok XIX. fejezetében feltüntetett adatoktól.

Az elemzés a 2021. évi előirányzatok teljesülésének értékelése során a legalább 50,0 Mrd Ft összegű törvényi módosított előirányzatot elérő, jelentősen – legalább 10,0 Mrd Ft összeggel – alulteljesült, illetve túlteljesült előirányzatokat mutatja be.

Az elemzés a 2022. október 24-ig rendelkezésre álló információkat vette figyelembe. A KSH STADAT táblákból származó adatok többsége a 2021. év vonatkozásában előzetes adatnak minősül.

AZ ELEMZÉS HÁTTERE, TÁRSADALMI INDOKOLTSÁGA

Az elemzéssel az ÁSZ független szervezetként a központi költségvetés végrehajtásáról készített 2021. évi zárszámadási törvény ellenőrzéséhez kapcsolódva értékeli a 2017-2021. évek közötti makrogazdasági és költségvetési folyamatokat. Az elemzés a zárszámadás ellenőrzéséről szóló jelentéssel együtt készül el annak érdekében, hogy átfogó képet adjon a makrogazdasági és költségvetési folyamatokról. Az elemzés értékeli, hogy a makrogazdasági folyamatok, kiemelten a 2020. évtől a koronavírus járványnak a gazdaságra gyakorolt hatásai, illetve a járvány negatív hatásainak enyhítésére hozott intézkedések miként hatottak a 2021. évi költségvetési folyamatokra.

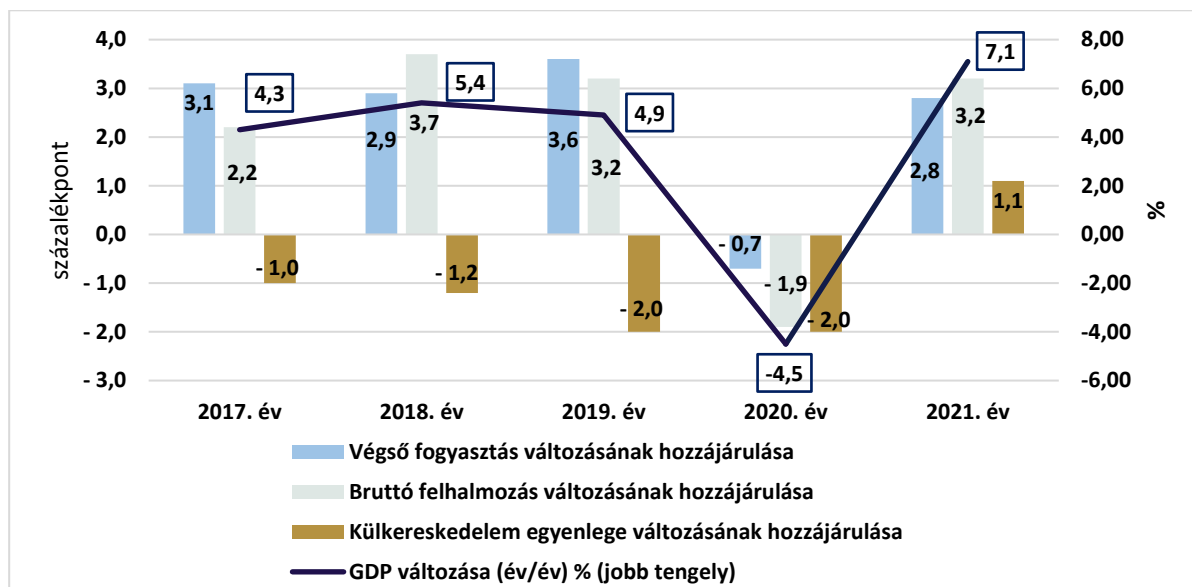
2021-ben a magyar gazdaság kiugró mértékű növekedést ért el, több mutató esetében elérte, illetve meghaladta a járvány előtti év, azaz a 2019. évi szintjét. Az elemzés feltárja, hogy a makrogazdasági folyamatok hogyan járultak hozzá a költségvetési bevételek növekedéséhez, illetve, hogy a költségvetési politika miként segítette elő a gazdaság gyors újraindítását. Az elemzés továbbá azt is bemutatja, hogy a 2017-2019. évek között érvényesülő folyamatokat a 2020. évi járvány okozta válság miként törte meg, és a 2021. évi gyors újraindulás mennyiben tekinthető a korábbi trendek folytatásának, illetve a válságkezelési intézkedések és a válsággal összefüggő tényezők hatásának.

1. A GDP FELHASZNÁLÁSI ÉS TERMELÉSI OLDALÁNAK ALAKULÁSA

1.1. A GDP felhasználási oldalának alakulásával összefüggő folyamatok

A GDP felhasználási oldala a gazdasági egységek termékekre és szolgáltatásokra fordított végső fogyasztásával, valamint bruttó felhalmozásával és a külkereskedelmi egyenlegével jellemezhető a leginkább, így elsősorban az ezekre ható tényezők befolyásolják a mutató alakulását. A 2017-2021. években a GDP változásához való hozzájárulást az előző év azonos időszakához viszonyítva (negyedéves indexekből számítva) az 1. ábra szemlélteti.

1. ábra: A GDP felhasználási oldala tényezőinek¹ hozzájárulása a GDP változásához 2017-2021. évek között százalékpont és a GDP változása %-ban²

Forrás: KSH STADAT 21.1.1.11. alapján, ÁSZ szerkesztés

Az 1. ábra rámutat arra, hogy a 2017-2019. években a GDP változását a végső fogyasztás és a bruttó felhalmozás változása pozitív irányba, míg a külkereskedelmi egyenleg változása negatív irányba befolyásolta. Utóbbi tényező háttérben az húzódott, hogy a külkereskedelmi egyenleg értéke az időszakban folyamatosan csökkent. A 2020. évben hazánkat is elérő koronavírus-járvány gazdasági sokkhatást okozva egyaránt negatívan hatott a végső fogyasztásra, a bruttó felhalmozásra és a külkereskedelmi egyenlegre, aminek következtében a GDP 4,5%-kal visszaesett az előző évhez képest. Az ábra rámutat arra, hogy a 2020. évi visszaesés után a 2021. évben egy jelentős javulás következett be a koronavírus-járvány enyhülésével és a gazdaság újraindulásával. A GDP előző évhez viszonyított 7,1%-os növekedéséhez a legnagyobb mértékben a bruttó felhalmozás emelkedése járult hozzá. Az elemzés által a 2020-2021. évekre számított adatok alapján a két évre kalkulált 2,6%-os gazdasági növekedést a végső fogyasztás változása 2,1 százalékponttal, míg a bruttó felhalmozás alakulása 1,3 százalékponttal támogatta, ugyanakkor a külkereskedelmi egyenleg csökkenése 0,9 százalékponttal visszafogta. Az Eurostat adatbázisa alapján Magyarország 2021. évi GDP növekedése az EU27 átlag GDP növekedését (5,3%) 1,8 százalékponttal megelőzte, amivel hazánk az uniós országok közötti rangsorban a 7. legnagyobb növekedést érte el.

1.1.1. A végső fogyasztás alakulását befolyásoló tényezők

A háztartások fogyasztását befolyásoló tényezők

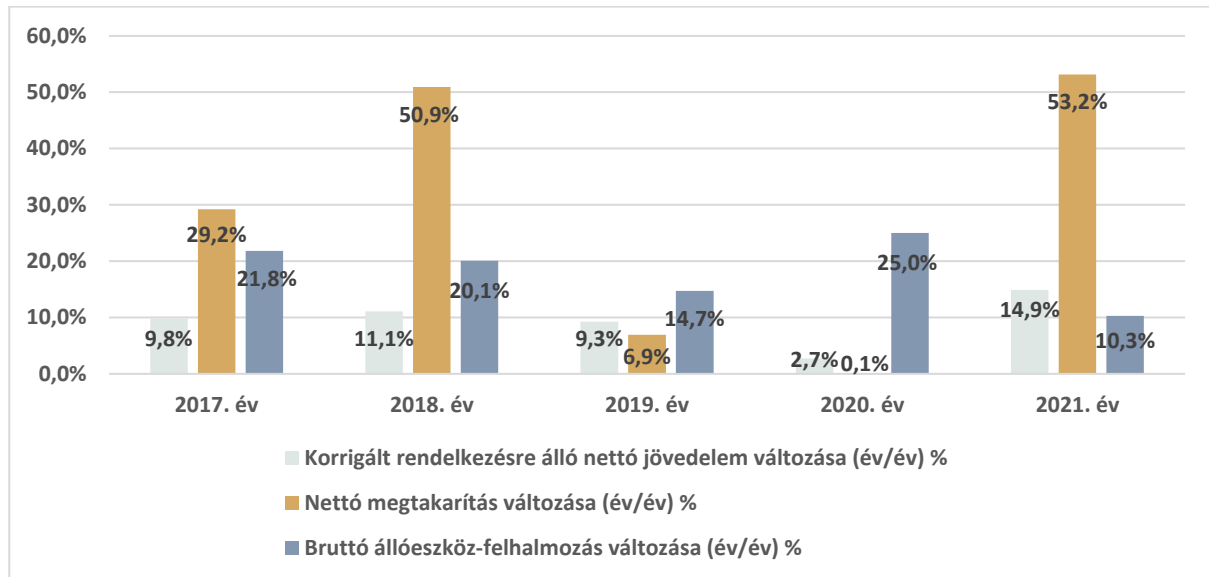
A GDP felhasználási oldala szempontjából a két legmeghatározóbb tényező a végső fogyasztás és a bruttó felhalmozás. A végső fogyasztáson belül a fő komponens a **háztartások tényleges fogyasztási kiadása** (az elemzett

¹ a végső fogyasztás a háztartások tényleges fogyasztása és a közösségi fogyasztás összevont adatait jelenti

² A 2019. és 2020. években a tényezők hozzájárulásának összege és a GDP változása közötti eltérés kerekítésből származik.

időszakban a végső fogyasztás nagyságrendileg háromnegyedét jelentette), ami a fogyasztási kiadások mellett tartalmazza a háztartások által kapott – a költségvetés által meghatározott – természetbeni társadalmi juttatásokat is. A háztartások tényleges fogyasztását befolyásolja a rendelkezésre álló jövedelem, a megtakarítások értéke és az ezekből bruttó állóeszköz-felhalmozásra felhasználható források, melyek alakulását 2017-2021. évek között a 2. ábra mutatja be.

2. ábra: A háztartások korrigált rendelkezésre álló nettó jövedelmének, a nettó megtakarításának és a bruttó állóeszköz-felhalmozásának folyóáras változása az előző évhez viszonyítva a 2017-2021. évek között %-ban

Forrás: KSH 21.1.1.32 alapján, ÁSZ szerkesztés

A 2. ábra alapján látható, hogy a **korrigált rendelkezésre álló jövedelem** (a rendelkezésre álló nettó jövedelem és a kapott és adott természetbeni transzferek egyenlegének összege) növekedése az elemzett időszakban 2017-2019. évek között stabilan 10% körüli volt, majd a 2020. évi gazdasági sokkhatás következtében a növekedési ütem a 2020. évben mérséklődött. Ezt követően a 2021. évben a 2017-2019. évek közötti időszakra jellemző emelkedési dinamikát meghaladó növekedés következett be. A **nettó megtakarítás** (a rendelkezésre álló nettó jövedelemből a végső fogyasztási kiadások finanszírozása után fennmaradó összeg, melyet a szektorok felhalmozásra, tőkefelhalmozásra, pénzügyi eszközök beszerzésére fordíthatnak) értékének változása a korrigált rendelkezésre álló nettó jövedelemhez hasonló trendet követett azzal az eltéréssel, hogy a növekedési üteme a 2019-2020. évek kivételével meghaladta a korrigált rendelkezésre álló nettó jövedelem emelkedési dinamikáját. Az ábra arra is rámutat, hogy a **bruttó állóeszköz-felhalmozás** növekedése a 2021. év kivételével erőteljesebb volt, mint a korrigált rendelkezésre álló jövedelemé, vagyis a **lakosság beruházásainak növekedési üteme még a 2020. évben is messze meghaladta a jövedelmek növekedését**. A háztartások beruházási hajlandóságának növekedését az időszakban az alacsony kamatkörnyezet, valamint a fiskális politika által bevezetett gazdaságélénkítő és családpolitikai eszközök (többek között az otthonteremtési programoknak) támogatták.

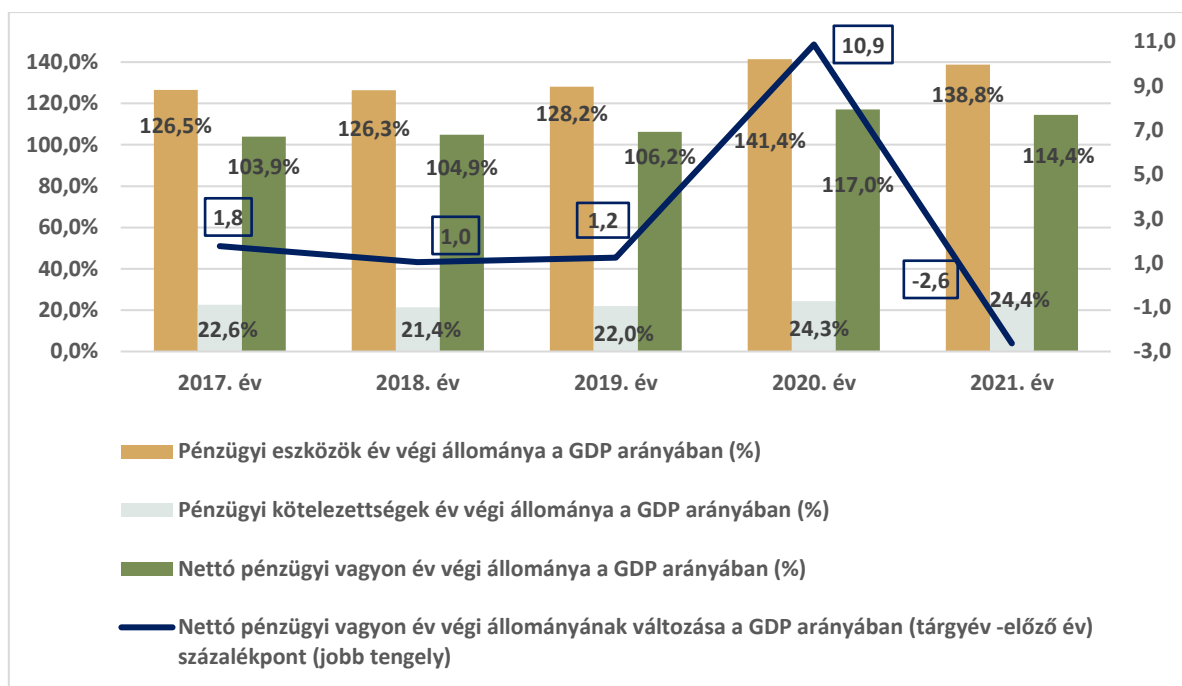
Az új lakások építését befolyásoló tényezők

Az új lakások építésével kapcsolatos jogi szabályozás érdemi hatást gyakorolt a háztartások bruttó állóeszköz-felhalmozásának alakulására. A 2020. évi növekedést magyarázza, hogy az új lakások 2016-tól bevezetett és 2019. végéig fenntartott 5%-os általános forgalmi adó (ÁFA) kulcsára vonatkozó jogszabályi előírás úgy módosult, hogy a 2018. november 1-je előtt építési engedélyt szerzett lakásoknál a kedvezményes ÁFA kulcsot 2023-ig lehet alkalmazni, figyelembe véve a kivitelezési időt. 2020-ban már 27% volt az ÁFA mértéke azokra a projektekre, amire vagy nem volt még építési engedély 2018. november 1-je előtt, vagy amelyeket a szerződés megkötésével nem értékesítettek 2019. év végéig. Ez a jogszabályi rendelkezés felgyorsította a lakásépítési folyamatot, amely az értékesítések tekintetében 2020-ban csúcsosodott ki és volt leginkább a háztartások bruttó állóeszköz-felhalmozásának növelő tényezője. A KSH építési engedélyek számára vonatkozó adatbázisa szerint a kiadott építési engedélyek száma 2018-ban 3,4%-kal, 2019-ben 4,3%-kal, míg 2020-ban a járvány idején 35,8%-kal esett vissza. Majd 2021-ben ismét nagyon megugrott (32,7%-kal), mert a kormány a gazdaság újraindításának egyik eszközeként 2021. január 1-jétől újra bevezette az új építésű lakások 5%-os áfáját, amelynek növelő hatása az elemzett időszakon kívül jelentkezhet.

A háztartások pénzügyi eszközei a nominális GDP arányában

A 3. ábra rámutat, hogy a gazdasági növekedés évről évre eltérő dinamikája ellenére a háztartások pénzügyi eszközeinek év végi állománya folyamatosan növekedni tudott.

3. ábra: A háztartások pénzügyi eszközeinek, kötelezettségeinek és nettó pénzügyi vagyonának alakulása a nominális GDP arányában 2017-2021. években %-ban és százalékpontban

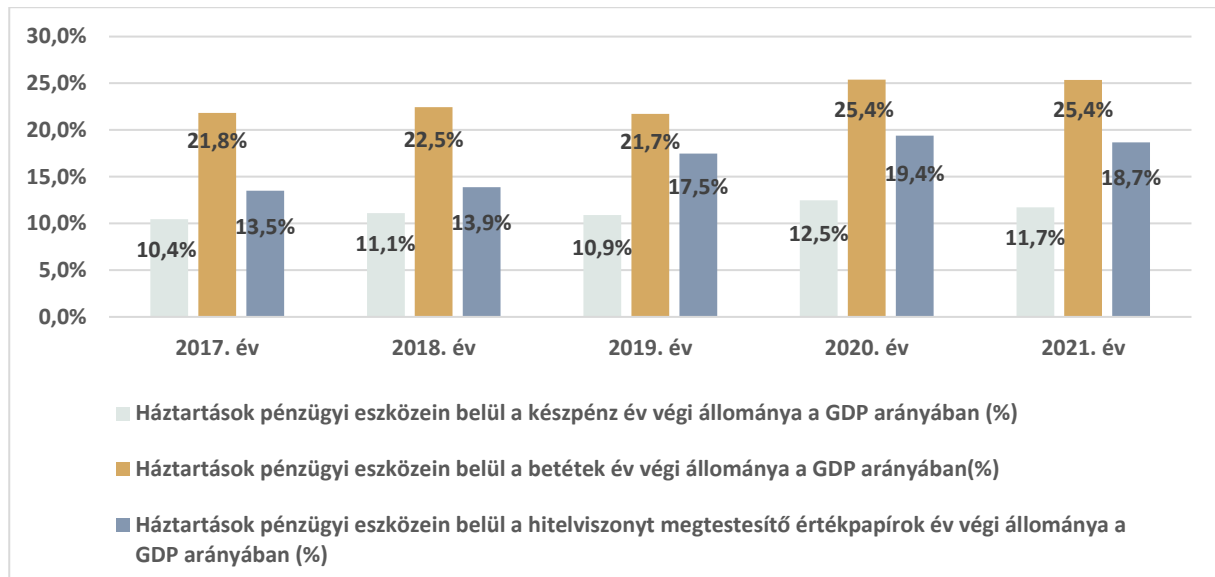

Forrás: MNB, Nemzetgazdaság pénzügyi számlái alapján, ÁSZ szerkesztés

Az ábra rámutat, hogy a háztartások nettó pénzügyi vagyona a GDP arányában a 2017-2019. években egy visszafogott, stabil növekedést mutatott. Ezt a kiszámítható növekedést a 2020. és 2021. évi folyamatok megtörték, amely következtében a mutató nagy kilengéseket mutatott. A 2020. évi kiugrás mögött az húzóerő, hogy a korlátozott fogyasztási lehetőségek miatt a háztartások pénzügyi eszközökben tartott megtakarításai nagyobb mértékben növekedtek, mint a gazdaság visszaesése miatt a nominális GDP. A 2021. évben ugyan tovább növekedett a háztartások pénzügyi vagyona a GDP arányában, azonban a kiemelkedő gazdasági növekedés következtében megemelkedő nominális GDP összegéhez képest a háztartások pénzügyi eszközeinek állománya mérsékeltebben bővült. A háztartások pénzügyi eszközei állományának növekedése az elemzett időszakban egyrészt **támogatta a gazdasági növekedést**, mivel megteremtette a háztartások gazdasági aktivitásának feltételeit (pl. fogyasztás, beruházások),

másrészt kedvezően hatott a költségvetési folyamatok szempontjából, mivel **tervezhetőséget biztosított a lakosság államadósság finanszírozásába való bevonása** tekintetében. Utóbbi szempontjából lényeges kérdéskört jelent a háztartások pénzügyi eszközein belül a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok állományának alakulása, melyet a készpénz és betétek állományának változásával összevetve mutat be a nominális GDP arányában a 4. ábra.

4. ábra: A háztartások készpénz, betétek és hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok év végi állományának GDP-hez viszonyított alakulása 2017-2021. évek között %-ban

Forrás: MNB Nemzetgazdaság pénzügyi számlái alapján, ÁSZ számítás és szerkesztés

A 4. ábra alapján látható, hogy a pénzügyi eszközökön belül a készpénz és betétek (likvid eszközök), valamint a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok (kevésbé likvid eszközök) GDP arányos év végi állományai 2017. évről 2021. évre összességében növekedtek, a dinamika azonban eltérően alakult. **Feltűnő változás figyelhető meg a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok 2019. év végi GDP arányos állományi növekedését illetően, melynek hátterében a 2019. évben bevezetett Magyar Állampapír Plusz bevezetése húzódott.** Ugyanezen időszak alatt a készpénz és betétek GDP arányos év végi állományai alig változtak. Ezzel szemben 2019. évről 2020. évre mindhárom vizsgált állomány összege ugyan növekedett a GDP arányában, azonban a legnagyobb növekedést a betétek GDP arányos év végi állományai mutatják. Ennek hátterében az áll, hogy a 2020. évi bizonytalan gazdasági környezetben a lakosság a megtakarításait nagyobb arányban tartotta likvid eszközök formájában (bankbetétekben és készpénzben). A 2021. évben a dinamikus gazdasági növekedés mellett a háztartások készpénz állományai és a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok év végi állományai a GDP arányában az előző évhez képest kisebb mértékben visszaesettek, míg a betétek év végi állományai a GDP arányában nem változtak. Ebből arra lehet következtetni, hogy a háztartások a 2021. évben a gazdasági bizonytalanság csökkenésével, a járvány miatti korlátozások feloldását követően a nominális GDP növekedéséhez képest nem növelték nagyobb mértékben likvid pénzeszközökben tartott megtakarításaikat.

A munkaerő-piaci folyamatok alakulása

A munkaerő-piaci folyamatok fontos szerepet töltenek be a háztartások rendelkezésére álló jövedelmének változásában, illetve a foglalkoztatáshoz kapcsolódó költségvetési bevételek (adó- és járulékbévételek) alakulásában. A főbb munkaerő-piaci adatokat az 1. táblázat foglalja össze.

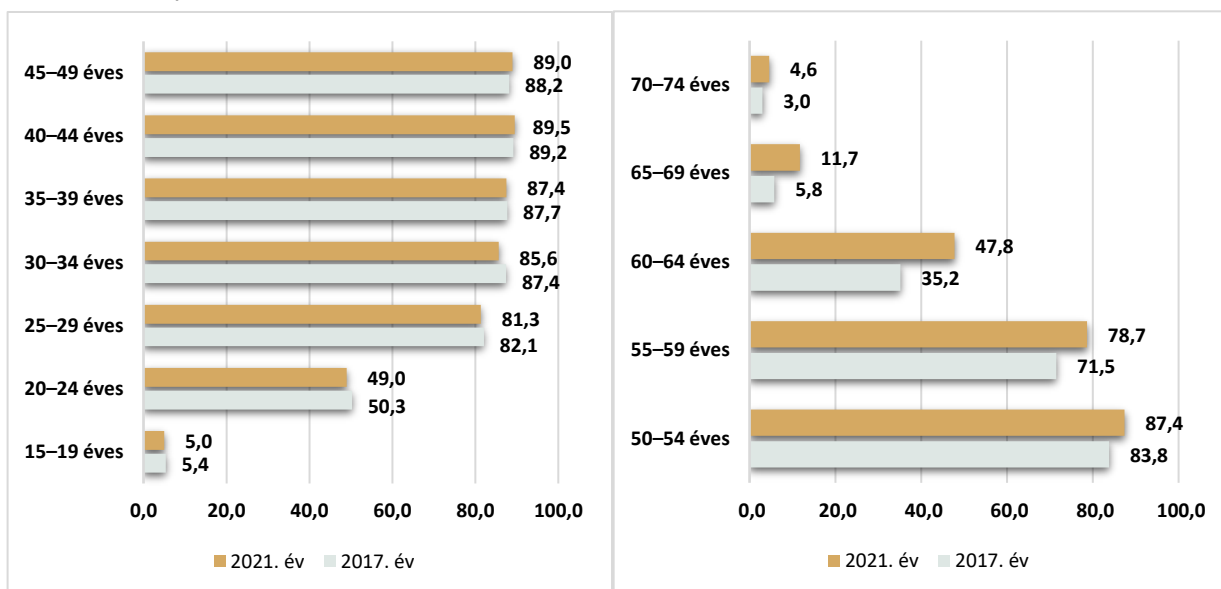
1. táblázat: Főbb munkaerő-piaci adatok 2017-2021. között

Mutatószám	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év
Foglalkoztatási ráta a 15–64 éves népességben, %	70,2	71,4	72,2	71,9	73,1
Munkanélküliségi arány a 15–64 éves népességben, %	4,1	3,6	3,3	4,2	4,1
A nyilvántartott álláskereső száma, fő	254 749	241 898	234 903	290 694	238 712
Havi bruttó átlagkereset, Ft/hó/fő	297 017	329 943	367 833	403 616	438 814
Havi bruttó átlagkeresetek változása az előző évhez képest, %	12,9	11,3	11,4	9,7	8,7
Bruttó reálkereseti index változása az előző évhez képest, %	10,3	8,3	7,7	6,2	3,4

Forrás: KSH STADAT 20.1.1.1., 20.1.1.3. és 20.1.1.70. alapján, ÁSZ szerkesztés

A táblázat adatai alapján látható, hogy a 2017-2021. évek közötti időszakban a munkaerő-piaci folyamatok összességében kedvezően alakultak. Az időszakban ugyanis a foglalkoztatási ráta a 15-64 éves népesség körében növekedett, míg a munkanélküliségi arány 2019. és 2021. évi értéke a 15-64 éves népesség körében a 2020. évi koronavírus-járvány kedvezőtlen hatásai következtében 4,1%-os szinten alakult. Továbbá a nyilvántartott álláskereső száma a 2017-2019. évek között összességében csökkent. A havi bruttó átlagkereset az időszakban folyamatosan emelkedett, ugyanakkor az éves növekedés mértéke csökkenő dinamikájú volt 2021-ig. A nemzetgazdaságban a havi bruttó átlagkereset 2017. évről 2021. évre emelkedett, ami hozzájárult a háztartások rendelkezésre álló jövedelmének és ezáltal a szektor megtakarításainak növekedéséhez. Mindez ösztönözte a nemzetgazdaságban a háztartási szektor fogyasztási és bruttó állóeszköz-felhalmozási aktivitását, ami így az elemzett időszakban a 2020. év kivételével hozzájárult a GDP növekedéséhez. A bruttó reálkereseti index változása az előző évhez képest azonban a 2017-2021. évek között csökkenő trendet mutatott az éves fogyasztóiár-index ugyanezen időszak alatt történő növekedése (lásd. 6. ábra) miatt.

5. ábra: A foglalkoztatási ráta korcsoportok szerinti alakulása a 2017. és 2021. években a 15-49 és az 50-74 éves korosztály tekintetében %-ban

Forrás: KSH STADAT 20.1.1.17. alapján, ÁSZ szerkesztés

Az 5. ábra alapján látható, hogy a 40-74 éves korosztály esetében a foglalkoztatási ráta a 2017. és 2021. évek között növekedett. A KSH adatbázisa szerint (STADAT 20.1.1.17.) ebben a korosztályban minden korcsoportban a koronavírus-járvány negatív hatásai ellenére a 2020-2021. években is nőtt a foglalkoztatási ráta, míg a gazdaság 2020. évi visszaesésének hatásai leginkább a 30-34 éves korcsoportot érintették (esetükben a 2019. évi 88,4%-ról 2020. évre 85,5%-ra csökkent a foglalkoztatási ráta). Az ábra arra is rámutat, hogy 2017. és 2021. évek között a legjelentősebb növekedés a nyugdíjkorhatár emelése miatt a 60-64 éves korosztályban következett be, ami a nyugdíj melletti foglalkoztatás ösztönzése mellett érdemi változást okozott a 65-69 éves korosztály növekedésében is. Ezzel szemben a 15-49 éves korosztályon belül a foglalkoztatási ráta a 40-44 éves (89,2%-ról 89,5%-ra növekedett) és a 45-49 éves (88,2%-ról 89,0%-ra növekedett) korcsoportok kivételével valamennyi korcsoport esetében csökkent 2017. és 2021. évek között.

A KSH által készített Magyarország 2021. című kiadvány szerint **a legmagasabb iskolai végzettség szempontjából** a járvány az alapfokú végzettségűek munkaerőpiaci helyzetét befolyásolta a legkedvezőtlenebbül, akik foglalkoztatottsága ugyan a 2020. évhez képest 2021. évben 0,8 százalékponttal javult, ugyanakkor a 2019. évi szinthez képest 0,7 százalékpontos elmaradást mutatott. A középfokú végzettségűek foglalkoztatási rátája meghaladta a járvány előtti 2019. évi szintet (+0,4 százalékpont) és a 2020. évi értéket (+0,8 százalékpont) is. A felsőfokú végzettségűek foglalkoztatási rátája 2021. évben a 2019. évi értéket 0,5 százalékponttal, míg a 2020. évi szintet 0,3 százalékponttal lépte túl. Az adatok alapján arra lehet következtetni, hogy a pandémiával összefüggő munkaerőpiaci helyzetben a magasabb képzettségű munkavállalók nagyobb eséllyel és gyorsabban tudtak elhelyezkedni.

Az **egyes nemzetgazdasági ágakat a járvánnyal összefüggő gazdasági hatások eltérően érintették.** Az építőiparban 2020. I. negyedétől a III. negyedév végéig jellemzően nőtt a foglalkoztatottak száma, a 2021. IV. negyedévében azonban visszaesés volt tapasztalható a létszámban, ami összefüggött az építőipari rendelésállomány csökkenésével is. A közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztos nemzetgazdasági ágban a 2020. I. negyedévi visszaeséstől kezdődően 2021. év végéig folyamatosan növekedett a foglalkoztatottak száma. A piaci szolgáltatásokon belül a legnagyobb létszámnövekedés a tudományos és műszaki tevékenység gazdasági ágban történt, ahol a létszám a teljes elemzési időszakban folyamatosan növekedett, ami a K+F tevékenység intenzív felfutásának volt köszönhető. A gyógyszergyártás, továbbá az energiaipar területén szintén az volt a jellemző, hogy a járvány alatt is folyamatosan nőtt a foglalkoztatottak száma. A tudományos és műszaki tevékenységben, a gyógyszergyártásban és a közszolgáltatások területén is magas a diplomások aránya, ami segítette a gyorsabb helyreállást, míg más ágazatokban a munkaerőpiac 2021-ben még nem érte el a járvány előtti szintet. A szállítás raktározás ágazatban a létszám a 2020. évi csökkenést követően ugyan 2021. I. negyedétől növekedésnek indult, de 2021. végén még nem érte el a 2019. év végi szintet.

A kormányzati munkahelymegtartó és munkahelyteremtő programok hatása

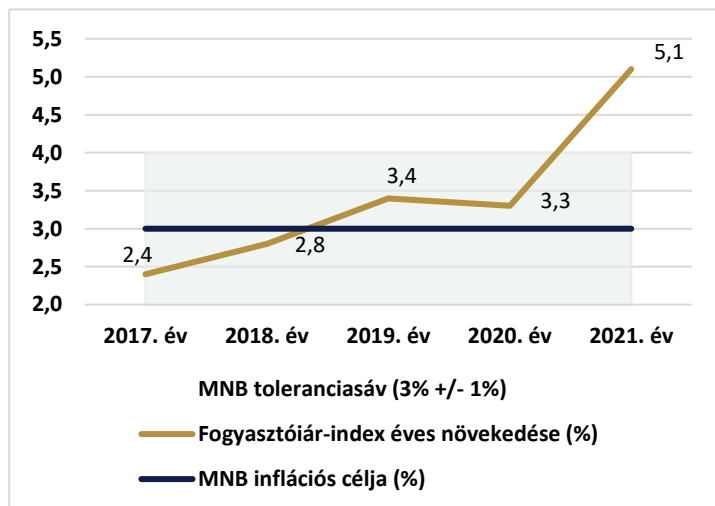
A munkaerő-piacra a koronavírus-járvány 2020. évben és 2021. év első felében kedvezőtlen hatásokat gyakorolt, melyek ellensúlyozása érdekében **a kormányzat munkahelymegtartó és munkahely teremtő programokat indított.** A fiskális politika közvetlenül munkahely-megtartási programra, Start-munkaprogramra, illetve álláskeresői támogatásokra a Gazdaság-újraindítási Foglalkoztatási Alap címen keresztül **2020. és 2021. években összesen 635,4 Mrd Ft összeget fordított.** A kormányzati intézkedések ezen kívül adókedvezményekkel, adócsökkentésekkel (pl.: a szociális hozzájárulási adó kulcsának 2,0 százalékpontos csökkentése), munkahelyek megtartását és újak létrehozását elősegítő beruházások támogatásával, hiteltörlesztési moratórium bevezetésével, kedvezményes és állami garanciát tartalmazó hitelprogramokkal, valamint távmunkavégzésre vonatkozó rugalmas munkajogi szabályokkal segítették a nemzetgazdaság egészében a foglalkoztatás növelését, a munkanélküliség csökkentését. A programok eredményeképpen a 15-64 éves népességben **a foglalkoztatási ráta a 2020. évi 71,9%-ról 2021. évben 73,1%-ra emelkedett, a munkanélküliségi ráta** ugyanezen időszak alatt **4,2%-ról 4,1%-ra mérséklődött, továbbá a nyilvántartott álláskeresők száma** 2020. év végéről 2021. év végére **51 982 fővel csökkent.**

A fogyasztóiár-index alakulása

A fogyasztóiár-index a 2017. évtől folyamatosan – a 2020. év kivételével – egyre nagyobb ütemben növekedett, melyet a 6. ábra szemléltet.

6. ábra: A fogyasztóiár-index változása és az MNB középtávú inflációs célja 2017-2021. évek között %-ban

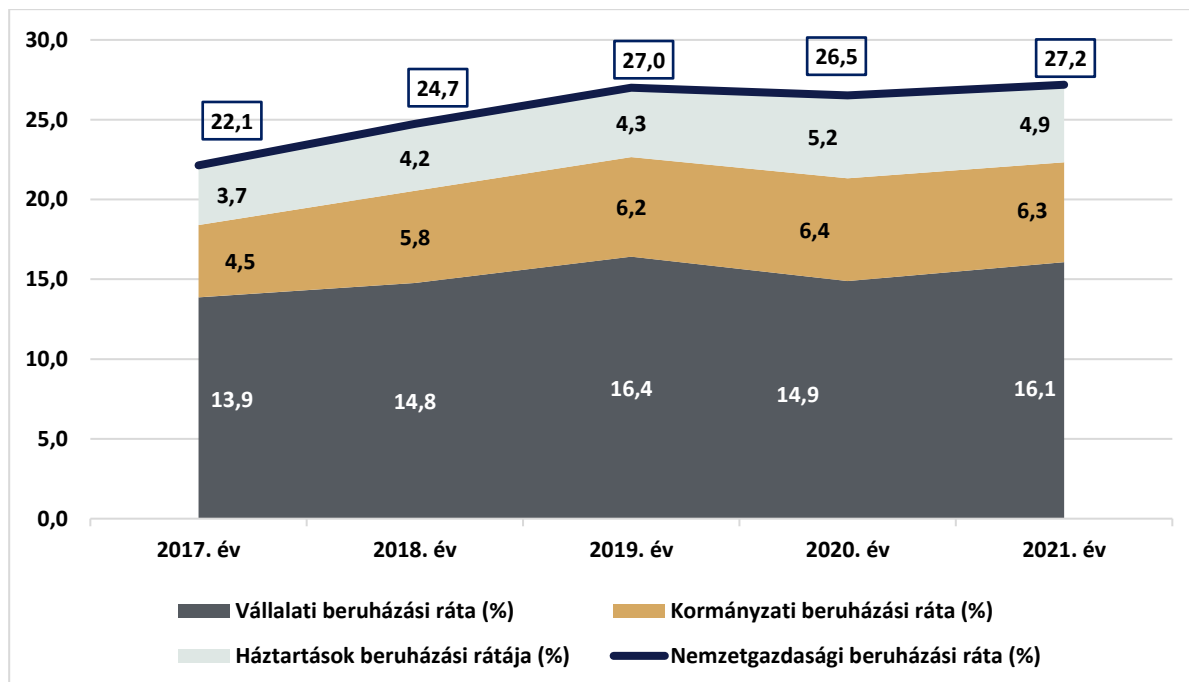
A fogyasztóiár-index 2017-2019. évek között mérsékelten nőtt, majd 2020-ban a kereslet visszaesése következtében csökkent. Ezt követően a 2021. évben egy erőteljes növekedés következett be. Az ábra arra is rámutat, hogy a fogyasztóiár-index az MNB által meghatározott toleranciasávon (MNB által meghatározott középtávú inflációs cél +1%) belül 2,0 és 4,0% között alakult 2017-2020. évek között. A 2021. évi érték azonban a 2021. év második felétől jelentkező globális inflációs nyomás (energia- és nyersanyagárak világgpiaci árának növekedése) következtében az MNB által meghatározott középtávú inflációs célt (3%) meghaladva a toleranciasávból kilépett.

Forrás: KSH STADAT 1.1.1.2., MNB fogyasztóiár-index adatai, alapján ÁSZ szerkesztés

1.1.2. A nemzetgazdasági bruttó állóeszköz-felhalmozásra ható tényezők

A 7. ábra a nemzetgazdasági beruházási rátát és annak összetételét mutatja be.

7. ábra: A beruházási ráta összetételének és nagyságának alakulása 2017-2021. évek között %-ban³

Forrás: EUROSTAT Nemzetgazdaságok beruházási rátája alapján, ÁSZ szerkesztés

A 7. ábra alapján látható, hogy 2017-2019. évek között a beruházási ráta emelkedett, amelyen belül a vállalatok, a kormányzat és a háztartások beruházási rátája is folyamatosan növekedtek. A 2017-2021. évek közötti időszakban

³ A 2018-2019. évek és a 2021. év esetében a nemzetgazdasági beruházási ráta összetevőinek összege és a nemzetgazdasági beruházási ráta közötti eltérés kerekítésből származik.

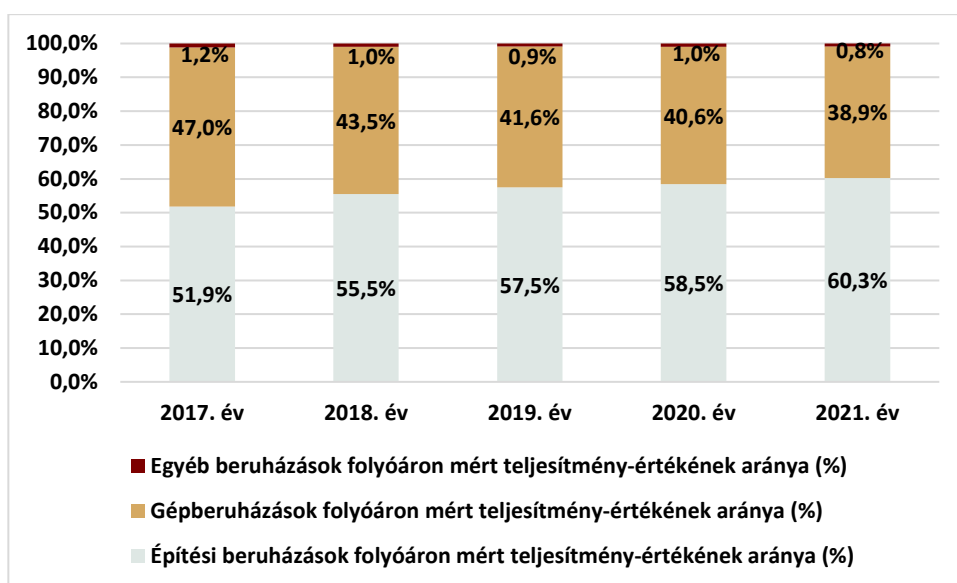
a három összetevő közül a kormányzati beruházások rátája növekedett a legnagyobb mértékben (38,2%-kal) hozzájárulva ezzel a gazdasági növekedéshez, illetve a másik kettő szektor beruházási aktivitásának ösztönzéséhez. A 2020. évben a koronavírus-járvány okozta gazdasági hatások enyhítése érdekében a kormány újabb beruházásösztönző intézkedéseket hozott, amelyek következtében a kormányzati beruházási ráta és a háztartások beruházási rátája is növekedett. A vállalatok beruházási rátája ugyanakkor 2019. évről 2020. évre csökkent, többek között a nemzetközi gyártási és szállítványozási problémák következtében. **A 2021. évben a nemzetgazdaság egészében a beruházási ráta a 2020. év végi és 2021. évi beruházás ösztönző kormányzati programok hatására meghaladta a koronavírus-járvány előtti 2019. évi szintet.** A 2021. év első felében a gazdaság élénkítése miatt a fiskális politika fenntartotta a 2020. évre jellemző magas kormányzati beruházási rátát, melyet az év végére tudatosan visszafogott. Az év során a gazdaság újraindulásával a vállalkozások jelentősen növelték beruházásaikat. A 2021. évi magas beruházási rátához így leginkább a vállalatok beruházási aktivitásának megnövekedése járult hozzá a kormányzati beruházások 2020. évvel közel megegyező szintje mellett. Hazánk beruházási rátája az Eurostat adatbázisa szerint 2020. évben az EU27 országai között a negyedik legmagasabbnak, míg a 2021. évi adatok között a második legnagyobbak számított. A 2021. évi magyar beruházási ráta az EU27 átlagát (22,4%) 4,8 százalékponttal haladta meg.

A 2017–2019. évek közötti nemzetgazdasági beruházási aktivitást egyaránt támogatta a globális- és hazai gazdasági környezet. A társasági adómérték 2017. évi 9%-ra csökkentésének, valamint a beruházásokat érintő további adókedvezményeknek és a közvetlen kormányzati támogatásoknak köszönhetően az elemzett időszakban a vállalkozások fejlesztései folyamatosan növekedtek. Az ország gazdasági fejlődését, tőkevonzó képességének javulását mutatja, hogy a 148 ország tőkevonzó képességét elemző Globális Vonzerő Index⁴ alapján Magyarország a 2017-2021. évek kutatásai alapján az országok közötti rangsorban a 38. helyről a 30. helyre lépett előre. Mindez visszatükröződik a beruházási ráta alakulásában is, amely a GDP-nek azt az arányát mutatja meg, amelyet a bruttó beruházásokra fordítanak a nemzetgazdaság szektorai, illetve a nemzetgazdaság összesen.

A 2017-2020. évek közötti időszakban a beruházások felfutását az uniós támogatásokon kívül a fiskális és monetáris politika egyaránt segítette. Utóbbiak körébe tartozott például az MNB által meghirdetett Növekedési Hitelprogram és a Növekedési Kötvényprogram is. Az Növekedési Hitelprogram (NHP) III. szakaszából, az NHP Fix, és az NHP Hajrá! programokból 2016-2021. évek között a vállalkozások beruházási célra közel 2 400,0 Mrd Ft hitelben részesültek. A 2019-től beindult Növekedési Kötvényprogramból a 2019-2021. években 1 310,8 Mrd Ft áramlott a gazdaságba, amelyet a vállalkozások saját döntésüknek megfelelően használhattak fel beruházások, fejlesztések indítására, illetve munkahely megtartó célokra.

⁴ A 2017-2021. évi kutatások alapján Magyarország pozíciója a 38. helyről a 30. helyre javult. (<https://www.ambrosetti.eu/en/search/?search=Global+Attractiveness+Index>)

8. ábra: A nemzetgazdasági beruházásokon belül az építési és gépberuházások, valamint az egyéb beruházások folyóáron mért teljesítményérték arányának alakulása 2017-2021. évek között %-ban

Forrás: KSH Beruházások, 2021, alapján ÁSZ szerkesztés

A 8. ábra alapján látható, hogy az elemzett időszakban az építési beruházások egyre nagyobb teret nyertek a gépberuházások volumenéhez viszonyítva, amelyben nagy szerepe volt a lakásépítések dinamikus növekedésének, valamint a kormányzati szervek infrastruktúrafejlesztéseinek. Míg az építési beruházások teljesítmény-értéke folyóáron 2017. évről 2021. évre több mint 2-szeresére növekedett (3 539,7 Mrd Ft-ról 7 549,8 Mrd Ft-ra), addig a gépberuházások teljesítmény-értéke folyóáron csupán 1,5-szeresére emelkedett (3 205,7 Mrd Ft-ról 4 870,9 Mrd Ft-ra). Az építési beruházások és a gépberuházások a technológiai fejlődés lehetőségének megteremtésével hozzájárultak a GDP növekedéséhez, valamint támogatták az időszakban az ország versenyképességének javulását.

Az állam által az éves költségvetésekből a lakosságnak nyújtott támogatások alakulását foglalja össze a 2. táblázat.

2. táblázat: Otthonteremtési programok költségvetési kedvezményei és támogatásai a 2017-2021. években Mrd Ft-ban

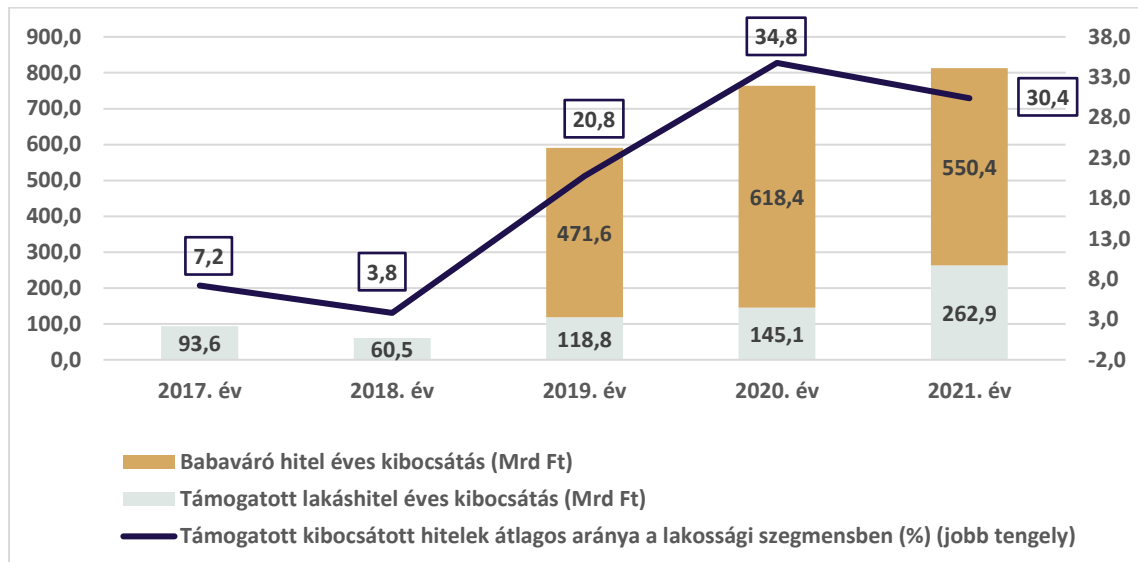
Támogatás megnevezése	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2017-2021. évek összesen
Családi Otthonteremtési Kedvezmény (CSOK)	78,9	84,3	73,5	122,6	118,5	477,8
Otthonteremtési kamattámogatás lakástulajdon szerzésre, korszerűsítésre (kedvezményes, 3%-os kamatozású támogatott CSOK lakáshitel)	1,7	2,3	2,6	3,5	6,4	16,5
Adó-visszatérítési támogatás (5 millió forintig)	13,4	12,7	11,2	15,4	20,5	73,2
Otthonfelújítási támogatás					128,6	128,6
Három- vagy többgyermekes családok jelzáloghitel-tartozásának csökkentése		1,6	5,6	22,7	27,3	57,2
Babaváró támogatás			8,4	38,7	71,9	119,0
Összesen	94,0	100,9	101,3	202,9	373,2	872,3

Forrás: 2017-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ szerkesztés

A táblázat adataiból látható, hogy az elemzett időszakban a kedvezmények és támogatások összege – a CSOK 2021. évi összegének kivételével – egyenesen nőtt, mértékük az öt év alatt 872,3 Mrd Ft volt. A támogatások

közül kiemelendő az otthonfelújítási támogatás, melyet a Kormány a 2021. évben vezetett be, ezzel is támogatva a gazdaság fellendülését és ösztönözve a háztartások beruházási aktivitását. Az otthonteremtési programokhoz hitelezési programok kapcsolódtak, melyek megsokszorozták az ösztönző hatást. A támogatott lakáshitelek és a 2019. júliusában bevezetett Babavárási hitel (támogatott fogyasztási hitelnek minősül) éves kibocsátásának alakulását, illetve a lakossági szegmensben kibocsátott támogatott hitelek arányának változását mutatja a 9. ábra.

9. ábra: A támogatott lakáshitelek, a Babavárási hitel éves kibocsátásának alakulása és a támogatott hitelek átlagos aránya a lakossági szegmensben 2017-2021. évek között Mrd Ft-ban, illetve %-ban

Forrás: MNB Pénzügyi Stabilitási jelentés, 2022. május, alapján ÁSZ szerkesztés

A 9. ábra alapján látható, hogy a lakossági szegmensben a kihelyezett támogatott hitelek éves átlagos állománya jelentősen felfutott a 2017-2021. évek közötti időszakban, amit elsősorban a 2019. júliustól elérhető Babavárási hitelek kihelyezett állománya okozott. Mindemellett a támogatott lakáshitelek kihelyezett állománya is folyamatosan növekedett az elemzett időszakban. Az elemzett időszakban a támogatott lakáshitelekből (ilyen például a CSOK hitel) összesen 680,9 Mrd Ft, míg a Babavárási hitelből 1 640,4 Mrd Ft került kihelyezésre a lakosság számára. A kihelyezett támogatott hitelek 2021. évi felfutásával összhangban az otthonátmozgatási programokhoz kapcsolódó költségvetési kedvezmények és támogatások a 2021. évben voltak a legmagasabbak (lásd.: 2. táblázat, 373,3 Mrd Ft). **Következésképpen a fiskális támogatások és az otthonteremtési programokhoz kapcsolódó hitelek együttesen segítettek a 2020. évben a járvány miatti gazdasági visszaesés mérséklődéséhez, illetve a 2021. évi dinamikus gazdasági növekedést.**

1.1.3. A külkereskedelmi egyenleg alakulása és az erre ható tényezők

3. táblázat: A külkereskedelmi egyenleg alakulása 2017-2021. évek között Mrd Ft-ban

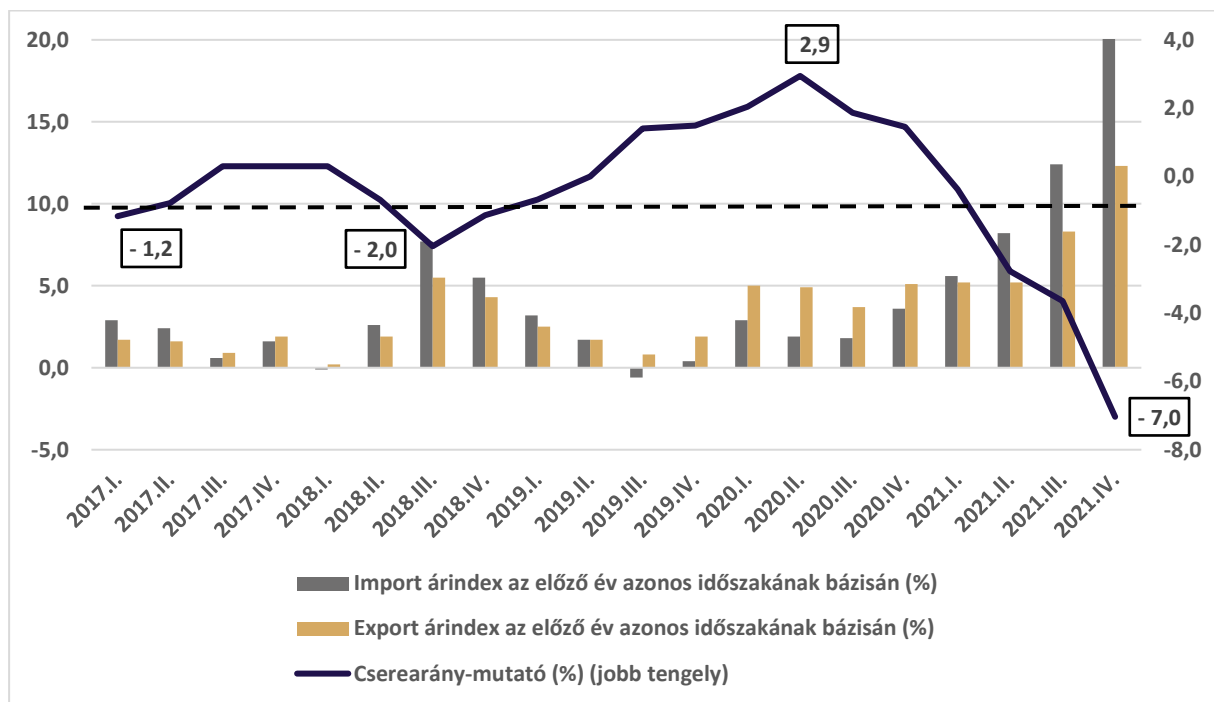
Megnevezés	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év
Külkereskedelmi termékimport	28 633,4	31 656,7	34 056,8	34 849,0	42 100,2
Külkereskedelmi termékexport	31 133,9	33 409,1	35 470,1	36 832,6	42 781,5
Külkereskedelmi termékforgalom egyenlege	2 500,5	1 752,4	1 413,3	1 983,6	681,3
Külkereskedelmi szolgáltatásimport	4 922,7	5 426,4	6 267,1	5 339,1	5 900,8
Külkereskedelmi szolgáltatásexport	7 415,4	8 137,9	8 883,8	7 024,3	7 944,4
Szolgáltatás-külkereskedelmi forgalom egyenlege	2 492,7	2 711,4	2 616,7	1 685,3	2 043,7
Külkereskedelmi egyenleg	4 993,2	4 463,8	4 030,0	3 668,9	2 725,0

Forrás: KSH STADAT 17.1.1.16. és 17.1.1.21. alapján, ÁSZ szerkesztés

A 3. táblázat adatai alapján látható, hogy a 2017-2021. évek közötti időszakban a külkereskedelmi termékforgalom egyenlegének értéke a 2020. évi növekedés kivételével csökkenő trendet követett, az egyenleg a 2017. évi 2 500,5 Mrd Ft-ról az időszak végére 681,3 Mrd Ft-ra csökkent. A szolgáltatás külkereskedelem esetében 2017-2019. évek között viszonylag stabil egyenleg volt megfigyelhető, majd 2020. évben az egyenleg az előző évhez képest jelentősen, 35,6%-kal lecsökkent. Az egyenleg a 2021. évben növekedett ugyan, de nem érte el a járvány előtti szintet. A 2017-2021. években a szállítási szolgáltatások és a turizmus adta az éves külkereskedelmi egyenlegek 70-85%-át, az egyenleg 2020. és 2021. évi romlása jórészt a járvány miatti korlátozások miatt visszaeső légi személyszállítás és turizmus előző éveknél gyengébb teljesítményével magyarázható. Mindezek következtében **a külkereskedelmi egyenleg az időszakban közel a felére zsugorodott.**

A termékforgalom egyenlegének csökkenését alapvetően az okozta, hogy a termékexport dinamikus növekedésénél a 2020. év kivételével a termékimport minden évben még dinamikusabban növekedett. A termékforgalom egyenlegének 2021. évi csökkenéséhez nagymértékben hozzájárult a **cserearány-mutató romlása**, azaz az export árindex és az import árindex hányadosának csökkenése. Ezt a folyamatot mutatja be a 2017. I. negyedév és 2021. IV. negyedév közötti időszakra a 10. ábra.

10. ábra: A külkereskedelmi termékforgalom árindexeinek és a számított cserearány alakulása 2017. I. – 2021. IV. negyedév között %-ban (előző év azonos időszaka=100%)

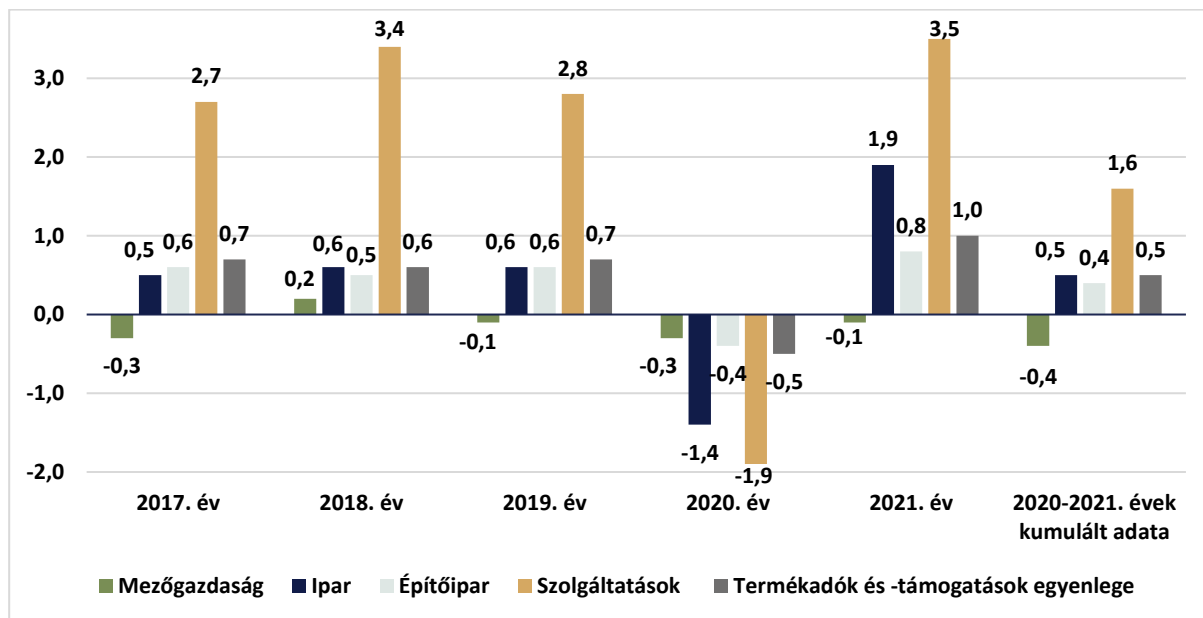
Forrás: KSH STADAT 1.2.1.8. alapján ÁSZ szerkesztés

A 10. ábra alapján látható, hogy a cserearány hazánkban 2017. III. negyedév és 2018. I. negyedév, illetve 2019. III. negyedév és 2020. IV. negyedév között alakult kedvezően, amikor az importárak jobban visszaestek, mint az exportárak (ekkor volt pozitív tartományban a cserearány-mutató). Ebben az időszakban a világgazdaságban tapasztalható deflációs folyamatok, valamint a hazai magasabb infláció különbsége a gazdasági növekedés irányába hatott. **A 2021. év I. negyedévtől azonban a cserearány romlani kezdett, mivel az importált termékek világgpiaci ára gyorsabban növekedett, mint az exportált termékeké. A romló cserearány kialakulásában az energiahordozók árrobbanásának és a nyersanyagárak jelentős emelkedésének meghatározó szerepe volt 2021. év második felétől,** amely növelő hatást gyakorolt a termelést kiszolgáló import árucsoportok értékére. A cserearány kedvezőtlen irányú elmozdulása hozzájárult a 2021. év III. negyedévtől tapasztalható folyó fizetési mérleg egyenlegének meredek, -0,2%-ról -3,2%-ra történő csökkenéséhez. A folyó fizetési mérleg egyenlege így az MNB 2022. júliusi Fizetési mérleg jelentése alapján a 2017. I. negyedévi 3,7%-ról 2021. IV. negyedév végére -3,2%-ra csökkent.

1.2. A GDP termelési oldalának alakulása

A GDP termelési oldalának alakulását a mezőgazdaság, az ipar, az építőipar, a szolgáltatások, valamint a termékdók és -támogatások egyenlege alakítja. A termelési oldal tényezőinek hozzájárulását a GDP változásához a 2017-2021. évek közötti időszakban a 11. ábra mutatja.

11. ábra: A GDP termelési oldala tényezőinek hozzájárulása a GDP változásához a 2017-2021. évek közötti időszakban az előző évhez viszonyítva százalékpontban

Forrás: KSH STADAT 21.1.1.10. alapján ÁSZ számítás és szerkesztés

A 11. ábra alapján látható, hogy a nemzetgazdasági ágak hozzájárulása a GDP változásához a 2017-2019. évek közötti időszakban – a szolgáltatások kiugró teljesítménye kivételével – közel azonosan alakult. A 2020. évi gazdasági visszaesés valamennyi ágazat hozzájárulását visszafogta az előző évekhez képest, azonban a gazdaság zsugorodásához leginkább az ipar és a szolgáltatások járultak hozzá. A gazdaság 2021. évi fellendülésével a nemzetgazdasági ágazatok teljesítményében kiemelkedő javulás következett be, így a gazdasági növekedéshez a mezőgazdaság kivételével valamennyi ágazat hozzájárult. Az elemzés által kalkulált 2020-2021. évekre kumulált hozzájárulási adatokból arra lehet következtetni, hogy **a gazdaság visszapatannása leginkább a szolgáltatásokon és az iparon keresztül valósult meg.** E két ágazat a 2020-2021. évekre elemzés által számított elméleti 2,6%-os GDP növekedéshez együttesen 2,1 százalékponttal járult hozzá, vagyis a gazdasági növekedés 80,8%-át tették ki a termelési oldalon.

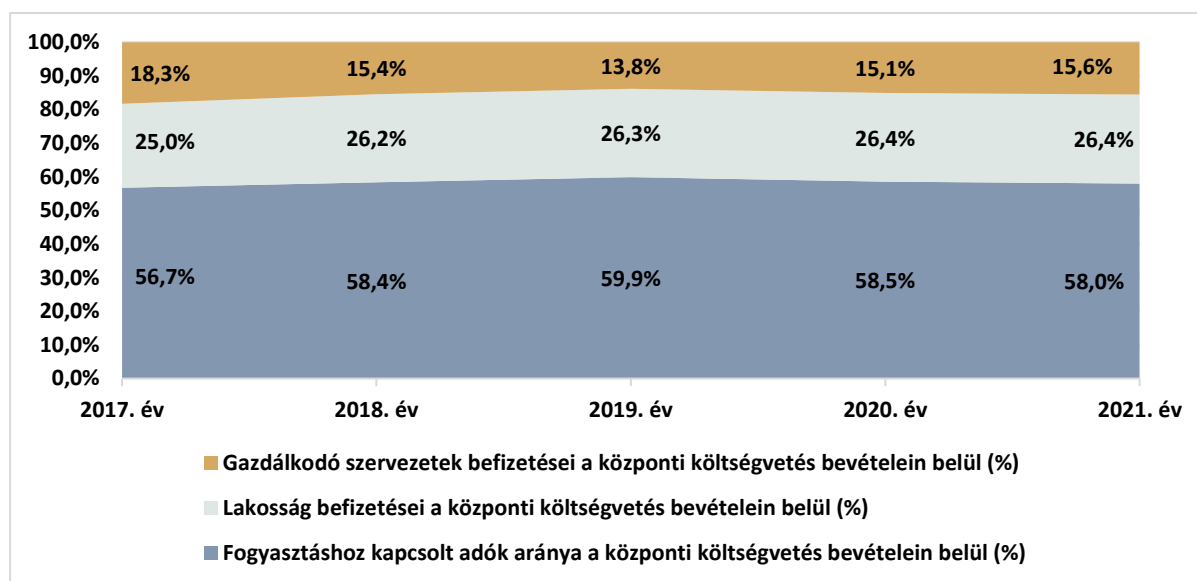
A 2020. évi koronavírus-járvány okozta kedvezőtlen gazdasági hatások tompítása érdekében a fiskális politika anticiklikus gazdaságpolitikát folytatva elsősorban beruházásösztönző intézkedéseivel támogatta a gazdasági aktivitását. Ez a gazdaságpolitika ugyanakkor növelte a költségvetési kiadásokat és ezáltal a nagyobb költségvetési hiány, illetve az államadósság emelkedésének irányába hatott. **Az állam a közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás, oktatás, humán- egészségügyi, szociális nemzetgazdasági ágazatok teljesítményén keresztül járult hozzá a GDP növekedéséhez.** Az ágazatok teljesítménye ugyan növekedett a 2017-2019. közötti időszakban, azonban a nemzetgazdaságon belüli súlyuk a GDP szempontjából csekély, ezért a hozzájárulásuk is viszonylag alacsony volt az időszakban. A 2017-2019. évek közötti időszakhoz képest a 2020-2021. években az ágazaton keresztül növekedett az állami hozzájárulás szerepe, ugyanis egyaránt 0,6 százalékponttal járult hozzá a 2020. évi GDP csökkenéséhez és a 2021. évi GDP növekedéséhez is. A 2020. és 2021. évben az állami hozzájárulás növelése a 2017-2019. évek közötti időszakhoz képest (ami egyúttal a költségvetési hiány növekedését eredményezte) aktívabb állami szerepvállalásra mutat rá, ami a GDP alakulására is nagyobb fokú hatást gyakorolt. Az állami intézkedéseknek különösen a foglalkoztatás, valamint a gazdasági szereplők gazdasági tevékenységének fenntartásában volt kiemelkedő szerepe.

2. AZ ADÓBEVÉTELEK ÉS A GAZDASÁGI SZEREPLŐK JÖVEDELME KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK

2.1. A költségvetés közvetlen bevételei

A költségvetés közvetlen bevételeinek 65-70%-át az elemzett időszakban az adóbevételek jelentették. A 2010. utáni adópolitika egyik kiemelt fókuszterülete az adószerkezet átalakítása volt, melynek keretében az összes adóbevétel belüli a fogyasztáshoz kapcsolt adók növelését és a jövedelmeket terhelő adók súlyának csökkentését tűzte ki célul. E célok elérésével a gazdaságpolitika a foglalkoztatottság növelését, az adóelkerülés csökkentését, a vállalkozások versenyképességének erősítését kívánta támogatni. A 2017-2021. évek közötti időszakban az adóbevételek szerkezetének alakulását a 12. ábra mutatja be.

12. ábra: Az adószerkezet alakulása 2017-2021. évek között %-ban

Forrás: 2017-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ szerkesztés

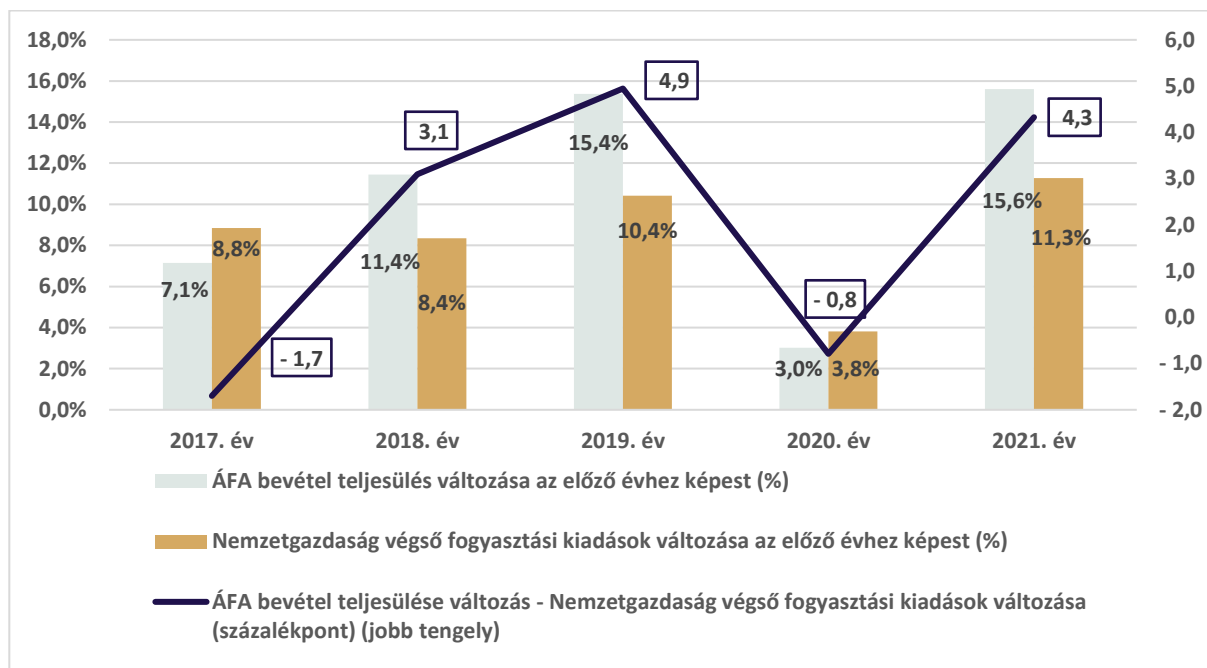
A 12. ábra alapján látható, hogy 2017-2019. évek között a fogyasztáshoz kapcsolt adók részaránya növekedett, míg a gazdálkodó szervezetek befizetéseit terhelő adók súlya csökkent. A lakosság befizetéseinek részaránya ugyan-ezen időszakban emelkedett, ami mögött az időszakban javuló munkaerő-piaci folyamatok (foglalkoztatottság és keresetek növekedése, munkanélküliség csökkenése) hatásai húzódtak. Az adószerkezetre a 2020. évben a koronavírus-járvány jelentős hatást gyakorolt, ugyanis a korlátozó intézkedésekkel összefüggésben a visszaeső kereslet a fogyasztáshoz kapcsolt adók teljesülését visszavetette. A 2021. évben a gazdálkodó szervezetek befizetéseinek súlya növekedett a 2020. évhez képest, aminek következtében a fogyasztáshoz kapcsolt adók részaránya tovább mérséklődött. Az adóbevételek teljesülését a 2017-2021. évek közötti időszakban, illetve a 2021. évi adóbevételek törvényi előirányzathoz viszonyított teljesülését az elemzés mellékletében található 21. táblázat mutatja be.

2.2. A fogyasztáshoz kapcsolt adók alakulása

A fogyasztáshoz kapcsolt adók nagyságrendileg háromnegyedet jelentő **általános forgalmi adó (ÁFA)** a központi költségvetés legnagyobb bevételi forrásának tekinthető, amely teljesülése szoros összefüggésben áll a gazdasági növekedés felhasználási oldalát meghatározó **végő fogyasztás alakulásával, valamint a fogyasztóiár-index változásával.** Az ÁFA bevételek volumene a 2017-2021. évek közötti időszakban folyamatosan emelkedett, a 2017. évi 3 525,3 Mrd Ft-hoz képest 2021. évben 5 397,2 Mrd Ft-ot realizált a költségvetés. Ahogy a 13. ábra is mutatja, az elemzett időszakban a 2017-2019. évek között jellemző dinamikus emelkedés ütemét a koronavírus-járvány 2020. évben lefékezte. Ezt követően a 2021. évben a gazdaság újraindulásával, valamint az infláció 2021. évi emelkedésével a bevételek a 2019. évi növekedési ütemhez hasonló mértékben emelkedtek.

13. ábra: Az ÁFA teljesülésének és a nemzetgazdaság folyóáron számított végső fogyasztási kiadásának változása 2017-2021. évek között %-ban

Forrás: 2016-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok, KSH STADAT 21.1.1.72, 21.1.1.73, 21.2.1.24. táblák alapján, ÁSZ számítás és szerkesztés

A 13. ábra alapján látható, hogy az ÁFA bevételek teljesülése az előző évhez képest csupán 2017. évben és a 2020. évben növekedett szerényebben, mint a nemzetgazdaság végső fogyasztási kiadásai. Az ÁFA bevételek teljesülésének előző évhez viszonyított növekedésére 2017. évben csökkentő hatást gyakoroltak a célzott adócsökkentések, melynek keretében a baromfi után 27%-ról 5%-ra, a tej és tojás után 18%-ról 5%-ra, illetve az internet szolgáltatások és éttermi étkezés után 27%-ról 18%-ra csökkent a fizetendő ÁFA mértéke. A 2020. évi visszafogottabb ÁFA bevétel teljesülés növekedés a reál GDP előző évhez viszonyított csökkenésével, a járvány által leginkább sújtott ágazatokban bevezetett adókulcs csökkentéssel, valamint a 2020 márciusától bevezetett ÁFA kiutalási határidő 75 napról 30 napra történő csökkentésével magyarázható. Az ÁFA bevételek teljesülésének növekedését ugyanakkor fokozta a 2018. évtől az adóelkerülést célzó adópolitikai eszközök alkalmazásának eredményessége (leginkább az online számla adatszolgáltatás hatása érződött), illetve a 2019. és 2021. évben a tervezettnél magasabb infláció.

A gazdaság kihéberítését célzó intézkedéseknek (pl. online pénztárgép 2013. évi, illetve online számla adatszolgáltatás 2018. évi bevezetésének hatásai) köszönhetően látványosan **javult hazánkban a potenciálisan beszedhető és a ténylegesen beszedett ÁFA közötti különbség, azaz az ÁFA-rés**. Az EU Bizottság legfrissebb tanulmánya⁵ szerint a mutató a 2017. évi 13,9%-ról az EU Bizottság becslése szerint 2020. évre 6,1%-ra csökkent.

Következésképpen az ÁFA bevétel teljesülésének előző évhez viszonyított növekedési dinamikáját az elemzett időszakban az adómérték változtatások és infláció alakulása mellett az adóbeszedés hatékonyságának javulása határozta meg.

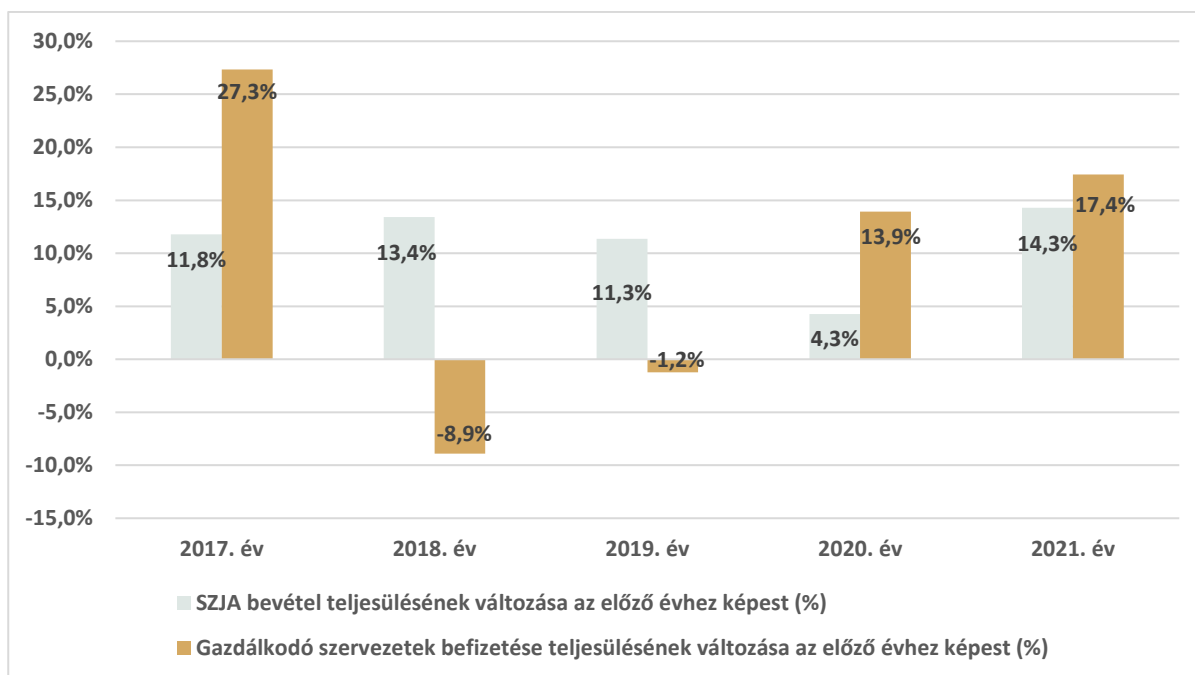
⁵ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bd27de7e-5323-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en>

2.3. A lakosság befizetéseinek és a gazdálkodó szervezetek befizetéseinek alakulása

A lakossági befizetéseit érintően az SZJA adónem előző évhez viszonyított teljesülését, illetve a gazdálkodó szervezetek befizetéseinek előző évhez viszonyított teljesülését mutatja a 14. ábra.

14. ábra: Az SZJA bevételek teljesülése és a gazdálkodó szervezetek befizetéseinek teljesülése az előző évhez viszonyítva 2017-2021. évek között %-ban

Forrás: 2016-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ szerkesztés

A központi költségvetés bevételein belül a lakosság befizetési között a legnagyobb a **személyi jövedelemadó (SZJA)**, amely alapja a háztartások által megszerzett adott évi jövedelem. A háztartások jövedelmét a munkajövedelmek mellett a részükre juttatott támogatások (transzferek) befolyásolják. Az SZJA bevétel teljesülését alapvetően meghatározza a háztartások elsődleges jövedelme⁶, illetve befolyásolja, hogy milyen arányban szereznek adóköteles és nem adóköteles jövedelmeket. Az elemzett időszakban az SZJA bevétel teljesülésére a kedvező munkaerőpiaci folyamatok növelő hatást gyakoroltak, míg a bevezetett SZJA adókedvezmények a bevételek teljesítését visszafogták. A 14. ábra alapján látható, hogy az SZJA bevétel teljesülése az előző évhez képest minden évben növekedni tudott, még a 2020. évi gazdasági visszaesés idején is, amiből arra lehet következtetni, hogy az SZJA bevételek teljesülésére a csökkentő és növelő tényezők közül az utóbbiak nagyobb hatással voltak az elemzett időszakban.

A **gazdálkodó szervezetek befizetési** körébe azok a jövedelemtípusú adóbevételek tartoznak, melyek a vállalkozások működéséhez, eredményességéhez, jövedelmezőségéhez kapcsolódnak. A 14. ábra alapján látható, hogy az adópolitikai célkitűzésekkel összhangban 2018. és 2019. évekre a gazdálkodó szervezetek befizetési csökkentek. A 2020. és 2021. években a gazdálkodó szervezetek befizetési azonban az előző évhez képest növekedtek. A 2020. évi növekedést alapvetően a társasági adónem esetében realizált – előző évinél 103,2 Mrd Ft-tal magasabb – teljesítés eredményezte, ami a TAO adóelőleg szabály megváltoztatásával függött össze (ez 2019. évben kb. 100,0 Mrd Ft-os nagyságrendű összeggel kevesebb, míg 2020. évben ugyanennyivel több költségvetési bevételt jelentett). Ezen kívül a 2020. évben a pénzügyi szervezetek megemelt különadójának előző évhez viszonyított 63,8 Mrd Ft összegű plusz teljesülése is növelte a gazdálkodó szervezetek befizetéseit. A 2021. évi növekedés azzal hozható összefüggésbe, hogy a 2020. és 2021. években bevezetett fiskális és monetáris intézkedések hatására (adókedvezmények, munkahely megtartási és munkahely teremtési programok, beruházást ösztönző kedvezményes hitelek stb.) és a meginduló

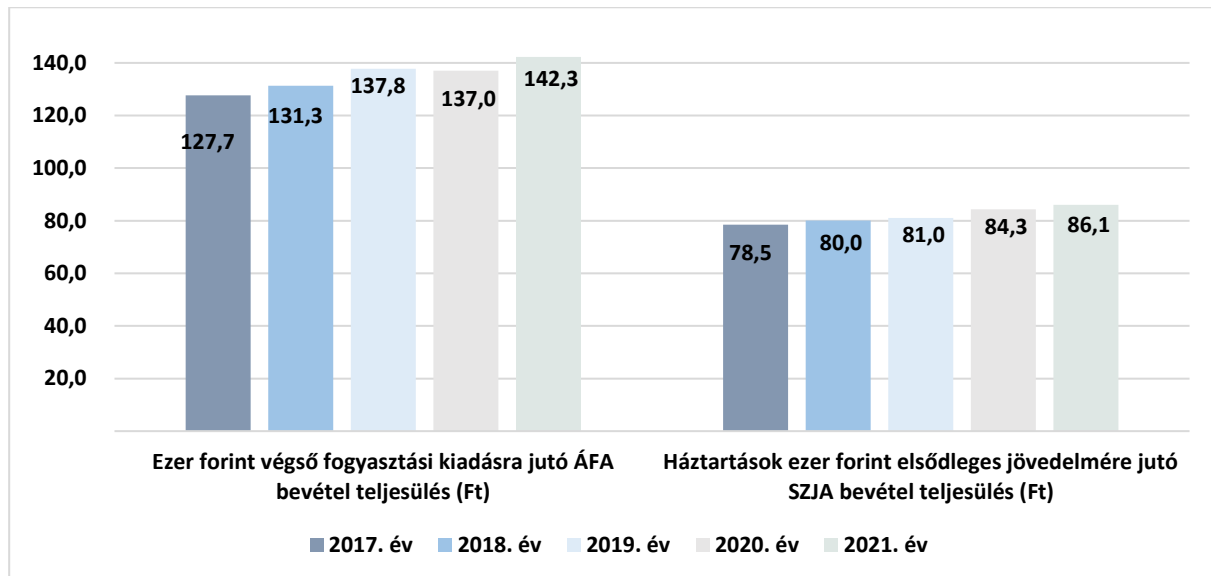
⁶ A háztartások elsődleges jövedelme tartalmazza a munkavállalói jövedelmeket és a tulajdonból származó jövedelmeket, de nem tartalmazza a folyó transzfereket.

gazdasági növekedés következtében növekedett a vállalkozások adóalapja, ami növelő hatást gyakorolt a gazdálkodó szervezetek befizetéseire is.

2.4. Az ezer forint jövedelemre és fogyasztásra vetített adók alakulása

A háztartások elsődleges jövedelmére, valamint a nemzetgazdaság végleges fogyasztási kiadására vetített adóbevétel teljesülések 2017-2021. évek közötti alakulását mutatja a 15. ábra.

15. ábra: A háztartások elsődleges jövedelmére, valamint a nemzetgazdaság végleges fogyasztási kiadásainak ezer forinttra vetített adóbevétel teljesülések alakulása 2017-2021. évek között Ft-ban

Forrás: 2017-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok, KSH STADAT 21.1.1.72, 21.1.1.73, 21.2.1.24 alapján ÁSZ számítás és szerkesztés

A 15. ábra alapján látható, hogy a nemzetgazdaság egészében elköltött ezer forint fogyasztási kiadás után teljesült ÁFA bevétel a 2017. évi 127,7 Ft-ról a 2021. évre 142,3 Ft-ra emelkedett a 2017-2021. évek között. Ebből látható, hogy az időszakban a fogyasztásra elköltött kiadások után egyre nőtt a befizetett ÁFA összege, így a fogyasztási kiadások egyre nagyobb hányadát tudta realizálni a költségvetés. Ugyanebben az időszakban a háztartások ezer forint elsődleges jövedelmét terhelő SZJA bevétel 78,5 Ft-ról 86,1 Ft-ra emelkedett, amely növekedés összefüggésbe hozható azzal, hogy növekedett a munkajövedelmek aránya a háztartások összes jövedelmén belül.

eSZJA rendszer eredményessége

Az eSZJA rendszer keretében a 2017. év óta (először a 2016. évi adóévre vonatkozóan) a Nemzeti Adó- és Vámhivatal készíti el az adóbevallás tervezeteket. E rendszer hatékonyságára az ÁSZ „A NAV szerepe az adóbevalláson és adóbefizetésen alapuló adóztatási rendszer hatásosságában” című elemzése már ráirányította a figyelmet, miszerint az eSZJA rendszerben készített bevallások száma 2017-2020. évek között közel a duplájára, míg az eSZJA rendszeren bevallott SZJA összege nagyságrendileg 3,8-szeresére növekedett.

3. A HIÁNYCÉL ÉS AZ ÁLLAMADÓSSÁG-MUTATÓ SZEMPONTJÁBÓL Kiemelt költségvetési területek

A 2017-2019. évek között a kormányzati szektor uniós módszertan szerint számolt GDP arányos hiánya 2,5%-ról 2,0%-ra csökkent, így a maastrichti hiánycél (3,0%) alatt helyezkedett el. Ugyanezen időszakban a hazai módszertan szerint számolt központi alrendszer pénzforgalmi hiánya a GDP %-ában sokkal dinamikusabb ütemben a felére – 4,8%-ról 2,4%-ra – csökkent. A 2020. évre azonban a fiskális politikai döntések következtében a hiánymutatók értéke jelentősen megemelkedett: az uniós módszertan szerinti hiány 7,5%-ra, a központi alrendszer pénzforgalmi hiánya 11,1%-ra. A 2021. évben mindkettő hiánymutató csökkent: az uniós módszertan szerinti hiány 7,1%-ra, a központi alrendszer pénzforgalmi hiánya 8,5%-ra.

A 2020. évben a Gst. 7. § (2) bekezdése alapján a GDP reál értékének 2020. évi csökkenésére figyelemmel a hazai szabályozás felhatalmazást adott a maastrichti kritérium szerinti 3,0%-os hiánycéltól való eltérésre. A 2021. évben ugyan a GDP reál értéke növekedett, azonban a 3,0%-os határt meghaladó hiányra vonatkozó rendelkezéseket a Gst. 48. § (3) bekezdése alapján a 2021-2023. évekre nem kell alkalmazni. Továbbá a maastrichti kritérium betartásának kötelezettségét – figyelemmel a járványügyi veszélyhelyzetre – az Európai Unió Tanácsa a 2020-2022. évekre felfüggesztette.

A 2017-2021. évek közötti időszakban az éves költségvetések egyenlegének alakulása szempontjából meghatározó fejezetek egyenlegének alakulását a 4. táblázat foglalja össze.

4. táblázat: A központi költségvetés pénzforgalmi egyenlege szempontjából meghatározó fejezetek egyenlegének alakulása 2017-2021. években Mrd Ft-ban

Megnevezés	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év
TB Alapok pénzforgalmi egyenlege (LXXI-LXXII. fejezetek)	-142,9	-84,3	-235,0	-642,0	-420,0
Uniós bevételek és kiadások egyenlege	-1539,4	-562,0	-87,3	-333,7	-667,1
Adósságszolgálat fejezet egyenlege (XLI. fejezet)	-1 037,3	-960,3	-880,8	-1 024,9	-1 326,6
Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet egyenlege (XLIII. fejezet)	-215,0	-101,4	-55,9	-744,9	-548,5
Gazdaságvédelmi és -újraindítási Alap (NEFA-val együtt), valamint az annak megfeleltethető korábbi előirányzatok teljesítésének egyenlege	-761,2	-1223,1	-1 499,3	-2 060,1	- 2839,6
Egyenlegek összesen	-3 695,8	-2 931,1	-2 758,3	-4 805,6	-5 801,8
Más fejezetek egyenlegei alapján realizált többlet	1 862,1	1 479,5	1 630,4	505,7	1 027,9
A központi alrendszer pénzforgalmi egyenlege	-1 833,7	-1 451,6	-1 127,9	-5 311,3	-4 773,9

Forrás: 2017-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ szerkesztés

3.1. A társadalombiztosítási alapok bevételei és kiadásai

Az LXXI. Nyugdíjbiztosítási Alap fejezet (Ny. Alap), valamint az LXXII. Egészségbiztosítási és Járvány elleni védekezési alap (EJEVA) fejezet cím (2017-2019. évek közt LXXII. Egészségbiztosítási Alap fejezet (E. Alap) egyenlegét a 2017-2021. évek közötti időszakra vonatkozóan az 5. táblázat mutatja be.

5. táblázat: Az E. Alap és az Ny. Alap egyenlegeinek alakulása a 2017-2021. években Mrd Ft-ban

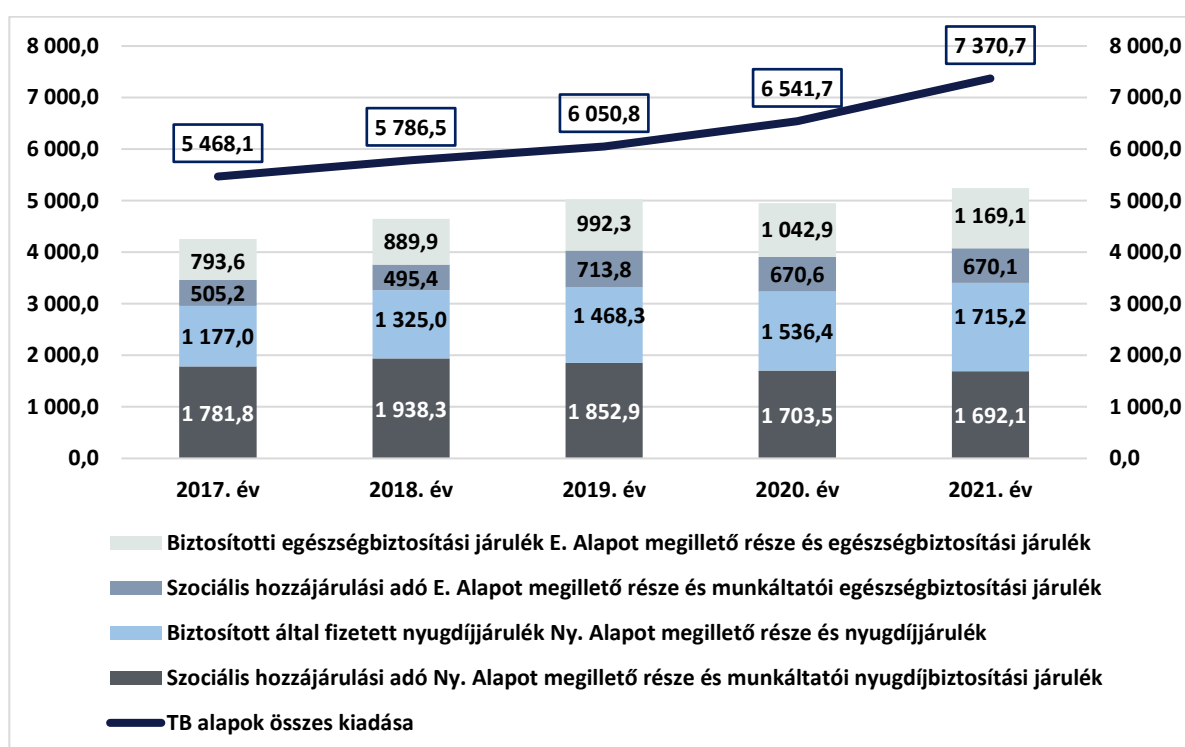
Megnevezés	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év
E. Alap egyenlege	-137,5	-84,0	-107,3	-331,3	-406,4
Ny. Alap egyenlege	-5,4	-0,3	-127,7	-310,7	-13,6
TB Alapok egyenlege	-142,9	-84,3	-235,0	-642,0	-420,0

Forrás: 2017-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ szerkesztés

A két Alap költségvetésének végrehajtása az elemzett időszak minden évében deficit volt, a 2019. év kivételével az E. Alap nagyobb mértékben járult hozzá az alapok hiányához, mint az Ny. Alap, azonban a 2020. évben is kevés eltérés volt a két alap között. Az időszakban a két Alap összevont legnagyobb hiánya (642,0 Mrd Ft) a 2020. évben a koronavírus-járvány első évében teljesült. A 2020. évi hiány háttérében egyrészt az adócsökkentési intézkedések következtében a szociális hozzájárulási adó (szoco) és egészségbiztosítási járulék bevételeiből származó bevétel csökkenés, másrészt a gyógyító-megelőző ellátások kapcsán felmerült koronavírus-járvánnyal összefüggő többletkiadások (járvány elleni védekezéssel összefüggő eszközbeszerzések, beruházások, egészségügyi dolgozók egyszeri bérjuttatása, stb.) álltak.

Az E. Alap és az Ny. Alap esetében a bevételek jelentős részét az elemzett időszakban a szoco biztosította, míg az ezen felüli részt a nyugdíj- és egészségbiztosítási járulékok, költségvetési támogatások és egyéb források jelentették. Az elemzett időszakban a szoco-ból származó bevételeknek a TB alapok közötti megosztására vonatkozóan az adott évi költségvetési törvények rendelkeztek.

16. ábra: A szociális hozzájárulási adóból származó és a biztosítottak által a TB Alapoknak befizetett járulékbételek és a TB alapok kiadásának alakulása a 2017-2021. években Mrd Ft-ban⁷

Forrás: 2017-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ szerkesztés

A 16. ábrán látható, hogy a TB Alapokat megillető szoco-ból és járulékokból származó bevételek és a TB alapok összes kiadása közötti különbség az elemzett időszakban nőtt. A 2017. évi 1 210,5 Mrd Ft-os különbség 2021. év végére a TB alapok magasabb hiányával összefüggésben – 2 124,2 Mrd Ft-ra emelkedett.

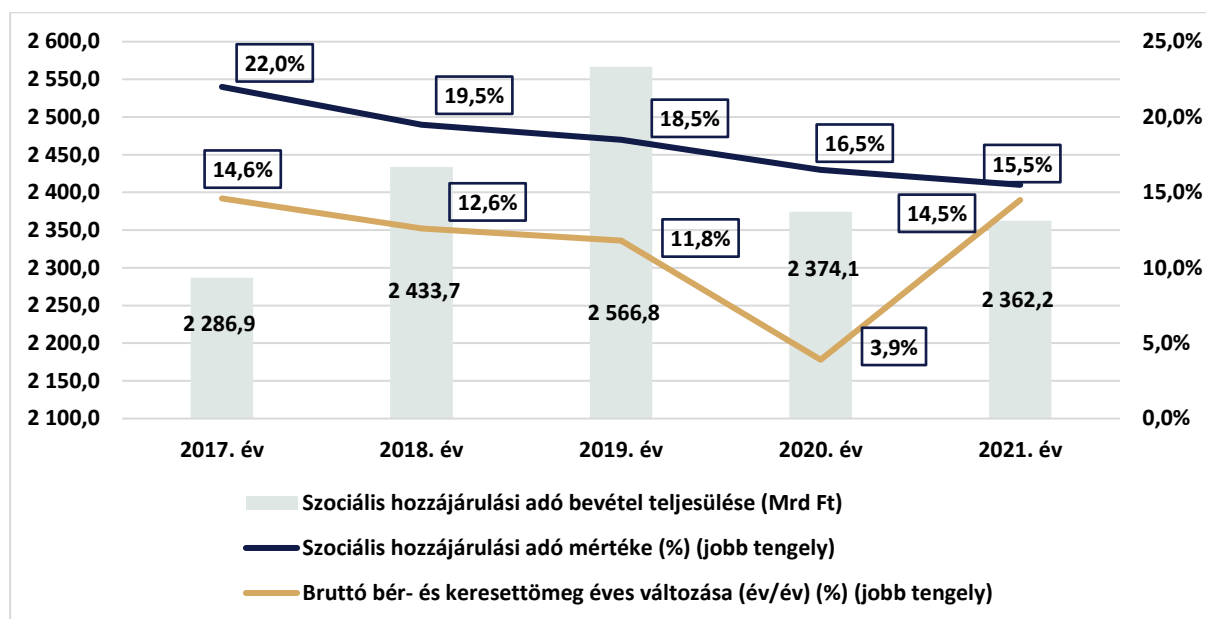
A szoco bevételek összegének változására az elemzett időszakban több tényező együttesen gyakorolt hatást. Egyfelől a 2016. év végén megkötött „Hatéves bérmegállapodás” részeként a szoco mértéke a 2017. évi 22,0%-ról 2021. július 1-re – több lépcsőben – 15,5%-ra mérséklődött. Emellett a foglalkoztatottak számának növekedése, a havi bruttó átlagkeresetek változásának dinamikája, illetve a szoco és járulék fizetésére vonatkozó mentességek és kedvezmények voltak hatással a szoco-ból származó bevételek, valamint a biztosítottak által fizetett TB járulékok alakulására. A szoco-ból és a munkáltatói nyugdíjbiztosítási járulékból és egészségbiztosítási járulékból származó bevételeknek a teljes összege az előző év adatához viszonyítva a 2018. és 2019. években növekedett, míg az elemzett időszak többi évében csökkent (lásd. 17. ábra). A 2017. évi bevétel csökkenését alapvetően az okozta, hogy a szoco

⁷ A biztosított egészségbiztosítási járulék és a biztosított által fizetett nyugdíjjárulék 2020. július 1-jétől egységes neve társadalombiztosítási járulék az új Tbj. törvény hatálybalépésére tekintettel.

mértéke 2017. évre a 2016. évi 27%-ról 22%-ra csökkent, míg a 2020. és 2021. évek bevétel csökkenése mögött a szocho mértékének csökkentése, a bruttó bér- és keresettömeg éves növekedési dinamikájának mérséklődése, továbbá a koronavírus-járvány miatt bevezetett szocho fizetési mentességek és a NAV részéről ideiglenesen felfüggesztett adóvégrehajtások álltak.

Mindezek alapján arra lehet következtetni, hogy 2018. és 2019. években a szocho kulcsának csökkentése ellenére a bevételek lépést tartottak a kiadásokkal a magas keresetkiáramlás és a javuló foglalkoztatás következtében. Ez a folyamat azonban a 2020. évben megtört és a TB alapok hiánya jelentősen megnövekedett. A 2021. évben kedvezően alakultak ugyan a munkaerőpiaci folyamatok, azonban a 2020. évben kialakult hiány csak mérsékelten tudott csökkenni.

17. ábra: A szocho és munkáltatói nyugdíjbiztosítási járulék és egészségbiztosítási járulék bevétel teljesülésének előző évhez viszonyított változása, a szocho mértékének, valamint a bruttó bér- és keresettömeg változása az előző évhez viszonyítva 2017-2021. évek között %-ban

Forrás: 2016-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ szerkesztés

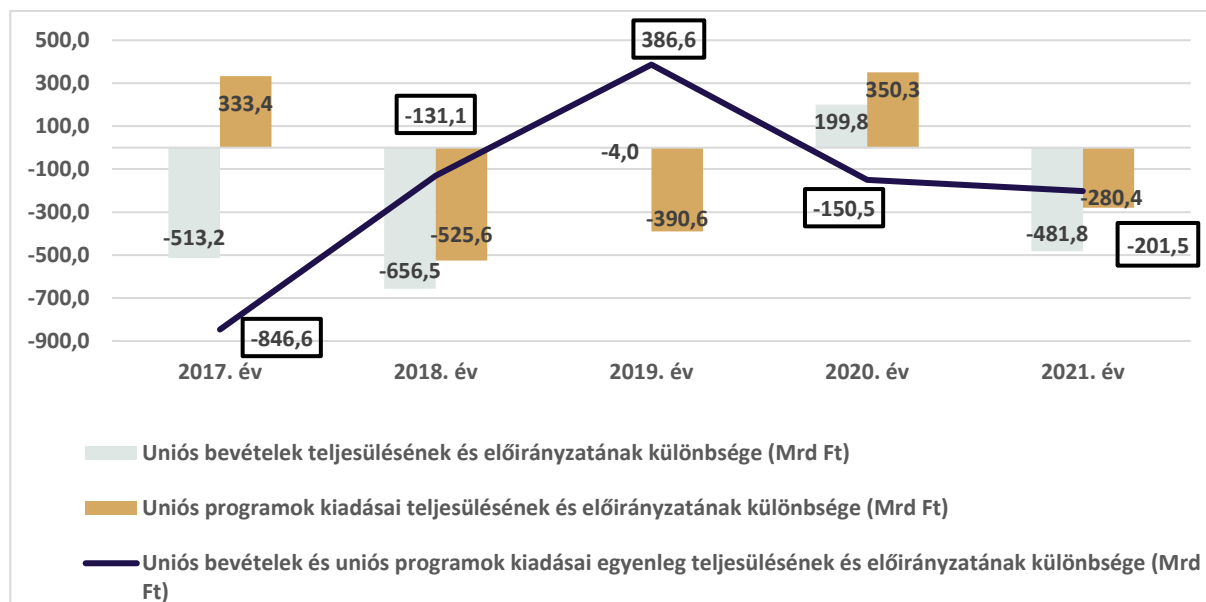
3.2. Európai Unió bevételek és kiadások teljesülése

A 2021. évi költségvetési törvényben az európai uniós forrásokból származó bevételek tervezése és elszámolása alapvetően két fejezetben, a XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai, illetve a XIX. Gazdaság-újraindítási Alap Uniós fejlesztési fejezetben történt. A XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet 6. Uniós programok bevétele cím bevételei legnagyobb mértékben az előfinanszírozást követően befolyt európai uniós programokhoz kapcsolódó utólagos megtérüléseinek összegeit tartalmazzák. Az európai uniós fejlesztések kiadásai az uniós programok fejezeti kiadásaihoz köthetők, melyekhez az időszakban a kohéziós operatív programok, a vidékfejlesztési és halászati program, illetve az egyéb uniós programok kapcsolódtak.

A költségvetési hiány szempontjából kedvezőtlen volt az időszakban, hogy a 2020. év kivételével a tervezettnél kisebb összegben teljesültek az európai uniós bevételek, míg az európai uniós kiadások (mely tartalmazza a hazai társfinanszírozás összegét is) a tervezettnél nagyobb összegben teljesültek a 2017. évben és a 2020. évben. Továbbá az uniós bevételek és kiadások különbözeteként számított egyenleg a 2019. év kivételével minden évben magasabb hiánnyal teljesült a tervezett összegnél. (18. ábra). Következésképpen **a 2019. év kivételével a hazai költségvetés előfinanszírozta az uniós programokhoz kapcsolódó támogatásokat, annak érdekében, hogy a hazánk számára megítélt támogatások felhasználása mielőbb megtörténhessen.** Az előfinanszírozás tehát lehetővé tette a programok mihamarabb történő elindítását, ami a gazdasági növekedésben is jelentős szerepet játszott. Az utólagos megtérítés következtében a 2019. évben a tervezettnél 386,6 Mrd Ft-tal kisebb mértékű lett az uniós bevételek és kiadások különbözete, ami kedvezően érintette a költségvetési hiány alakulását. A 2020. és 2021. években

azonban a többlet-finanszírozási szükséglet emelkedett, a 2020-ban az uniós kiadások tervezettnél nagyobb teljesülésére, míg 2021. évben az uniós bevételek tervezetthez képest alacsonyabb teljesülésére vezethető vissza. Ez utóbbi egyik oka az volt, hogy a 2021. évben a költségvetés már a Helyreállítási és Ellenállóképességi Terv (RRF) forrásokból támogatható célok előfinanszírozását is megkezdte, azonban a betervezett forrásokhoz a hazai költségvetés nem jutott hozzá.

18. ábra: Az uniós bevételek, az uniós kiadások és az egyenlegük teljesülésének és előirányzatának különbsége 2017-2021. évek között Mrd Ft-ban

Forrás: 2017-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ szerkesztés

3.3. Az adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek és kiadások

Az adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet egyenlegének alakulását az elemzett időszakban alapvetően az adósságszolgálattal kapcsolatos kamatkidadások mértéke határozta meg, melynek összegét a központi költségvetés adósságának nominális értéke (lásd. 4.4 alfejezet) és az államadósság finanszírozásával összefüggésben kifizetett kamatok és hozamok (referenciahozamok) változása befolyásolta.

Az elemzett időszakban a jegybanki alapkamat a 2016. május végén megállapított 0,9%-ról 2020. július 22-én 0,6%-ra csökkent, majd a 2021. év közepétől jelentkező globális inflációs nyomás miatt szigorodó monetáris politika intézkedéseinek hatására a 2021. év végére 2,4%-os szintre emelkedett. Az alapkamat 2021. évi markáns emelkedése az állampapírok referenciahozamaira is érdemi hatást gyakorolt, melyek alakulását a 6. táblázat szemlélteti.

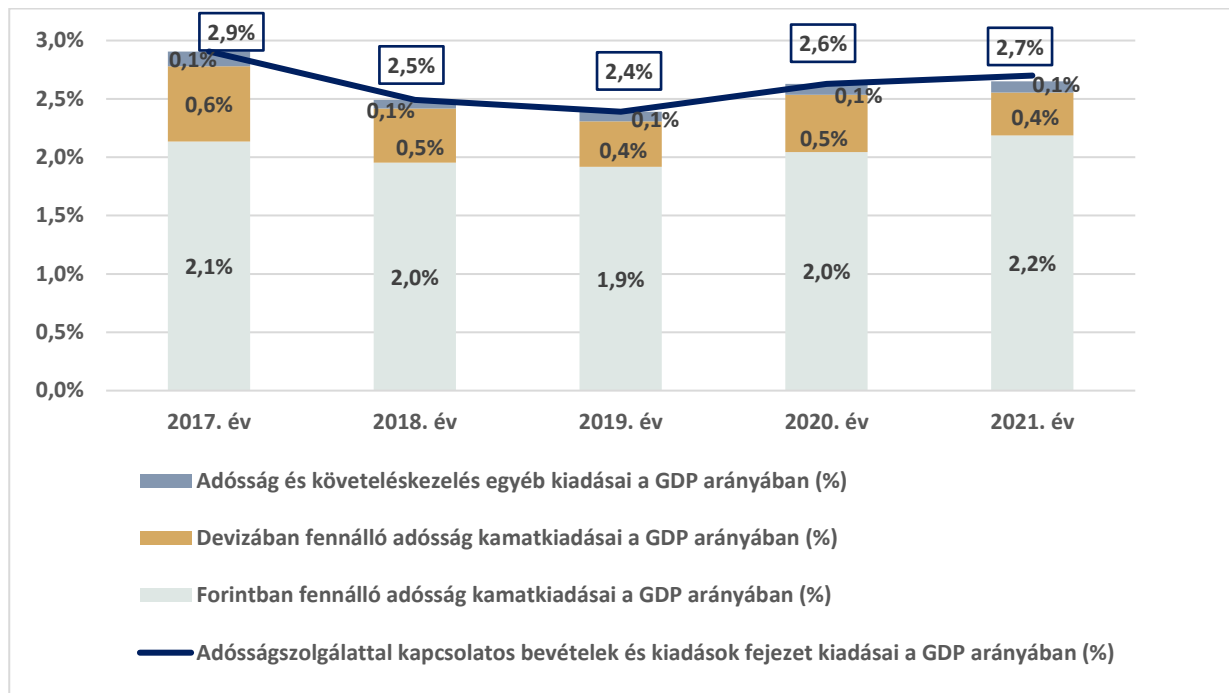
6. táblázat: Állampapírok referenciahozama az egyes évek végén futamidő szerint %-ban

Megnevezés	3 hónap	6 hónap	1 év	3 év	5 év	10 év	15 év
2017. december	-0,01	0,01	0,02	0,51	1,09	2,02	2,72
2018. december	0,00	0,12	0,39	1,21	2,46	3,01	3,78
2019. december	-0,01	0,01	0,02	0,28	1,17	2,01	2,8
2020. december	0,28	0,33	0,39	0,70	1,36	2,08	2,25
2021. december	2,16	2,61	3,57	4,19	4,35	4,51	4,72

Forrás: MNB állampapírpiazi referenciahozamok alapján ÁSZ szerkesztés

A 6. táblázat alapján látható, hogy az állampapír referenciahozamok 2017. év vége és 2020. év vége között alig változtak, majd ezt követően a jegybanki alapkamat növekedését lekövetve 2021. év végére többszörösére emelkedtek.

19. ábra: Az adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet kiadásainak alakulása a nominális GDP arányában a 2017-2021. években %-ban

Forrás: 2017-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ szerkesztés

A 19. ábra alapján látható, hogy 2017-2019. évek között a kedvező kamatkörnyezetben az adósságszolgálattal kapcsolatos kiadások a GDP arányában csökkentek, ami bővítette az időszakban a költségvetés mozgásterét. A 2020. évben a drasztikusan megemelkedett költségvetési hiány (5 311,3 Mrd Ft) következtében a központi költségvetés adósságának nominális értéke 23,6%-kal emelkedett, ami együtt járt az adósságszolgálattal kapcsolatos GDP-arányos kiadások növekedésével. Az alapkamat alacsony szintjének köszönhetően az adósság jelentős emelkedése ellenére azonban a 2020. évi GDP-arányos adósságszolgálattal kapcsolatos kiadások értéke kedvezőbbben alakult a 2017. évi értékénél. A 2021. évben a központi költségvetés adóssága nominálisan 10,9%-kal növekedett, míg az adósságszolgálattal kapcsolatos kamatkijadások mértéke – a 6. táblázatban bemutatott referenciahozamok emelkedésének következtében – 14,7%-kal emelkedett, azonban GDP-arányosan az adósságszolgálattal kapcsolatos kiadások még továbbra sem érték el a 2017. évi 2,9%-os értéket.

3.4. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások

Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet jelentős bevételeinek és kiadásainak 2017-2021. évi alakulását a 7. táblázat foglalja össze.

7. táblázat: Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet jelentősebb bevételeinek és kiadásainak alakulása 2017-2021. években Mrd Ft-ban⁸

Megnevezés	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év
Bevételek összesen, ebből:	72,5	84,0	109,2	206,0	92,6
<i>Ingatlanokkal és ingóságokkal kapcsolatos bevételek</i>	26,1	27,9	33,6	35,0	50,0
<i>A frekvenciahasznosítással kapcsolatos bevételek</i>	-	-	32,5	128,8	0,3
Kiadások összesen, ebből:	287,5	185,4	165,1	951,0	641,1
<i>Ingatlan-beruházások, ingatlanvásárlás</i>	154,1	43,8	66,0	79,2	31,1
<i>Állami tulajdoni részesedések növekedését eredményező kiadások (2020. évben MNV Zrt. által végrehajtott részesedésvásárlás, tőkeemelés, pótbefizetés)</i>	32,5	10,4	17,6	71,7	-
<i>Állami tulajdonú társaságok támogatása</i>	50,4	46,8	26,6	26,1	30,3
<i>Az NVTNM tulajdonosi joggyakorlásával kapcsolatos kiadások</i>	-	-	-	725,8	489,7
XLIII. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet egyenlege	-215,0	-101,4	-55,9	-745,0	-548,5

Forrás: 2017-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ szerkesztés

Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet ingatlanokkal és ingóságokkal kapcsolatos bevételei folyamatosan növekedtek a 2017-2020. években. A 2020. évi bevételi főösszeg magasabb értékei a frekvenciahasznosítással kapcsolatos bevételek realizálásával voltak összefüggésben. Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások a 2017-2019. években az előző évekhez képest évről évre csökkenő összegben teljesültek. A 2020-ban a nemzeti vagyon kezeléséért felelős tárca nélküli miniszter közvetlen tulajdonosi joggyakorlásával kapcsolatos kiadások jelentősen emelkedtek (az előző évi összeg mintegy hatszorosára), 725,8 Mrd Ft összegben teljesültek. Ennek hátterében a nemzeti vagyon kezeléséért felelős tárca nélküli miniszter tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó társaságok tőkeemelése, pótbefizetése kapcsán teljesült 587,6 Mrd Ft összegű kiadások álltak. 2021-ben a nemzeti vagyonért felelős tárcanélküli miniszter tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó társaságok tőkejuttatásai 433,6 Mrd Ft-ot tettek ki, ami az előző évhez képest 36,3%-os csökkenést jelentett. A társaságok tőkejuttatásaiból 2020-ban az MVM Energetikai Zrt. tőkeemelése 229,0 Mrd Ft-ot, míg 2021-ben 212,0 Mrd Ft-ot tett ki.

A 7. táblázat adataiból látható, hogy az állami vagyonnal kapcsolatos bevételeknél a kiadások jelentősen magasabb összegűek, következésképpen a bevételek ugyan mozgásteret biztosítanak a költségvetés számára, azonban a kiadások magas összege növelő tényezőként hat a költségvetési hiányra.

⁸ A táblázat a Nemzeti Földalappal kapcsolatos bevételek és kiadások adatait nem tartalmazza.

3.5. A Gazdaság-újraindítási Alap fejezet előirányzatainak felhasználása

A 2020. évben – a koronavírus-járvány miatt szükségessé vált kormányzati intézkedésekkel összefüggésben Gazdaságvédelmi Alap (GVA) néven új fejezet került létrehozásra a központi költségvetésben, amely a Nemzeti Foglalkoztatási Alapot is magában foglalta. A 2021. évtől a fejezet elnevezése Gazdaság-újraindítási Alapra (GÚA) változott.

A 2021. évi költségvetésben a GÚA a gazdaság védelmét, újraindítását szolgáló programok folytatására, kiemelt fejlesztésekre, beruházásokra, a foglalkoztatás elősegítésére, a vállalkozások likviditásának és finanszírozásának biztosítására, a családok támogatására és a nyugdíjasok védelmére hozott intézkedések végrehajtására biztosított költségvetési forrásokat. A GÚA-ban tervezett előirányzatok és az abból teljesített kiadások az előző évi GVA fejezethez képest 2021. évben jelentősen kibővültek. A GVA és GÚA fejezeteken felhasznált összegek alakulását a 8. táblázat mutatja be.

8. táblázat: GVA és GÚA fejezetek főbb előirányzatainak felhasználása 2020-2021. évek között Mrd Ft-ban

Megnevezés	2020. év	2021. év	2020-2021. évek összesen
GVA ÉS GÚA előirányzat felhasználása, ebből:	4 030,7	3 346,3	7 377,0
<i>Lakástámogatások</i>	251,5	376,5	628,0
<i>Magyar Falu Program és Modern Városok Program</i>	240,3	263,0	503,2
<i>Közüti és vasúti fejlesztések</i>	202,2	316,0	518,2
<i>A koronavírus-járvány következtében szükségessé vált versenyképesség-növelő támogatás</i>	193,1	205,7	398,8
<i>Turisztikai fejlesztési célelőirányzat</i>	244,9	87,6	332,5
<i>Kiemelt kormányzati magasépítési beruházások</i>	73,2	293,8	367,0
<i>Munkahely-megtartási program, Start-munkaprogram, álláskeresési támogatások</i>	292,0	343,4	635,4

Forrás: 2020-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ szerkesztés

A GVA (2020. évben) és a GÚA (2021. évben) központi kezelésű előirányzatai a Kormány jóváhagyásával túlélhetőek voltak. A GVA és GÚA fejezeten teljesült előirányzatok közül kiemelendők a koronavírus-járvány következtében szükségessé vált versenyképesség-növelő támogatások (398,8 Mrd Ft), valamint a kormányzati magasépítési beruházások (367,0 Mrd Ft), továbbá a turisztikai fejlesztések célelőirányzat felhasználása (332,5 Mrd Ft), melyek együttesen 1 099,6 Mrd Ft összegű támogatást jelentettek a nemzetgazdaság számára a 2020-2021. években. A kormány beruházásösztönző és munkahely-megtartó és teremtő intézkedései hozzájárultak a 2020. évi gazdasági visszaesés kedvezőtlen hatásainak enyhítéséhez és támogatták a 2021. évi gazdasági növekedést.

3.6. Központi tartalékok és a céltartalékok felhasználása

A 2017-2021. évek költségvetési törvényeiben központi tartalékok és céltartalékok álltak rendelkezésre az előre nem látható feladatokra, külső sokkhatások kezelésére a költségvetési kiadások tervezettnél nagyobb teljesülésére, valamint a költségvetési bevételek esetleges elmaradására. Ebből következően a központi tartalékok között felsorolt előirányzatok és a céltartalékok az elemzett években az egyes költségvetési fejezetek javára történő átcsoportosításokkal kerültek felhasználásra. A központi tartalékok és céltartalékok felhasználását a 2017-2021. évek közötti időszakban a 9. táblázat foglalja össze.

9. táblázat: A központi tartalékok és céltartalékok felhasználása 2017-2021. évek között Mrd Ft-ban

Megnevezés	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év
Rendkívüli kormányzati intézkedések (RKI)	141,0	111,3	166,0	109,8	117,5
Országvédelmi Alap (OVA)	95,9	60,0	60,0	-	-
Beruházás Előkészítési Alap	-	-	20,0	7,7	9,6
Járvány Elleni Védekezés Központi Tartalék	-	-	-	945,5	444,6
Gazdaságvédelmi/Gazdaság újraindítási programok	-	-	-	4 030,7	2 142,7
Beruházási Alap	-	-	-	-	71,2
Központi tartalékok összesen	236,9	171,3	246,0	5 093,7	2 785,6
Céltartalékok	315,4	112,0	260,7	165,2	187,7

Forrás: 2017-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ szerkesztés

Az Országvédelmi Alap (OVA) központi tartalék szerepét a 2020. évi koronavírus-járvány megjelenésével a Járvány Elleni Védekezés Központi Tartalék fejezet vette át, mely forrásként szolgált a 2020. és 2021. években többek között az egészségügyi dolgozók egyszeri béremelésére, az egészségügyi eszközbeszerzések és beruházások finanszírozására, illetve a járványüggyel kapcsolatos többletkiadásokra. A tartalék felhasználása a 2021. évben a járvány enyhülésével nagyságrendileg a felére csökkent. A koronavírus-járvány kedvezőtlen gazdasági hatásainak kezelése céljából került létrehozásra a gazdaságvédelmi, illetve 2021. évtől a gazdaság újraindítási programok előirányzat fejezet, mellyel részletesebben az elemzés 3.5. alfejezete foglalkozott. A céltartalékok felhasználása az elemzett években a közszférában foglalkoztatottak bérkompenzációjára, a különféle kifizetésekre, valamint az ágazati életpályákra és bérintézkedésekre szolgált forrásként, melynek felhasználását az egyes években egyrészt alapvetően befolyásolták az egyes költségvetési törvények elfogadását követően született kormányzati bérrendezési döntések, illetve a költségvetési szerveknél jelentkező létszámváltozások.

A központi tartalékok tervezése és felhasználása az elemzett időszakban egyfelől támogatta az éves költségvetésekben előre látható költségvetési kockázatok kezelését. Másfelől a tartalékként szolgáló előirányzatok az elemzett időszakban bővültek, amely így hozzájárult az éves költségvetési törvények végrehajtásának rezilienciájához.

3.7. Az elkülönített állami pénzalapok bevételei, kiadásai és egyenlegei

Az elkülönített állami pénzalapok a központi költségvetés a LXII. Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap fejezet, a LXII. Nemzeti Foglalkoztatási Alap fejezet, a LXV. Bethlen Gábor Alap fejezet, a LXVI. Központi Nukleáris Pénzügyi Alap fejezet, valamint a LXVII. Nemzeti Kulturális Alap fejezet keretében kerültek megtervezésre.

Az elkülönített állami pénzalapok bevételeinek, kiadásainak és egyenlegeinek 2017-2021. években teljesítését a 10. táblázat foglalja össze.

10. táblázat: Az elkülönített állami pénzalapok bevételeinek, kiadásainak és egyenlegeinek alakulása a 2017-2021. években Mrd Ft-ban

Év	Megnevezés	KNPA	NKFIA	NKA	BGA	Összesen
2017. év	Bevétel	27,5	77,2	13	79,9	
	Kiadás	13	83,3	11,6	79,4	
	Egyenleg	14,5	-6,1	1,4	0,5	10,3
2018. év	Bevétel	27,5	83,7	12,3	89,5	
	Kiadás	12,2	67,0	11,1	86,9	
	Egyenleg	15,3	16,7	1,2	2,6	35,8
2019. év	Bevétel	31,0	79,5	13,9	67,1	
	Kiadás	14,7	71,3	11,0	69,9	
	Egyenleg	16,3	8,2	2,9	-2,8	24,6
2020. év	Bevétel	105,6	124,8	16,4	140,0	
	Kiadás	20,0	176,1	13,1	139,7	
	Egyenleg	85,6	-51,3	3,3	0,3	37,9
2021. év	Bevétel	55,1	131,5	14,2	60,5	
	Kiadás	22,4	151,8	24,8	61,3	
	Egyenleg	32,7	-20,3	-10,6	-0,8	1,0

Forrás: 2017-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ szerkesztés

Az elkülönített állami pénzalapok 2017-2021. évi pozitív összevont egyenlegei valamennyi évben a központi alrendszer hiányát csökkentő tételként jelentek meg a költségvetés végrehajtása során.

4. A KÖLTSÉGVETÉSI HIÁNY ÉS AZ ÁLLAMADÓSSÁG ALAKULÁSA

4.1. A központi alrendszer hazai módszertan szerinti pénzforgalmi hiánya

A központi költségvetés tervezett és teljesített bevételi és kiadási főösszegei 2017. évtől folyamatosan növekedtek, ezzel párhuzamosan a központi alrendszer pénzforgalmi hiánya a 2017-2019. évek közötti időszakban nominális értékben csökkent, majd a 2020. és 2021. években a hiány nominálisan és GDP arányosan is nőtt. A központi alrendszer bevételeinek és kiadásainak, valamint a központi alrendszer pénzforgalmi hiányának teljesülését a törvényi módosított előirányzathoz viszonyítva %-ban kifejezve a 11. táblázat foglalja össze.

11. táblázat: A bevételek, a kiadások és a hiány teljesülése a törvényi módosított előirányzatokhoz viszonyítva 2017-2021. évek között %-ban

Év	Központi alrendszer bevételei	Központi alrendszer kiadásai	Központi alrendszer hiánya
	teljesítés/előirányzat	teljesítés/előirányzat	teljesítés/előirányzat
2017. év	110,3%	113,2%	157,2%
2018. év	106,2%	106,3%	106,7%
2019. év	110,0%	110,2%	113,0%
2020. év	107,4%	130,0%	1447,2%
2021. év	110,3%	119,3%	208,7%

Forrás: 2017-2021. évi költségvetési törvények, 2017-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ szerkesztés

A táblázat adatai alapján látható, hogy a 2017-2019. évek közötti időszakban a prociklikus költségvetési politika volt a jellemző, mivel a tervezett magasabb bevételeket mindig felhasználta a költségvetés, sőt annál még kicsit többet is. Mindemellett a központi alrendszer hiánya ebben az időszakban csökkenő trendet mutatott. Ezt a folyamatot akasztották meg a 2020. évben a járvány hatásainak mérséklése érdekében hozott intézkedések többletkiadásai. A 2020. I. negyedévében kezdődő járvány hatásai leginkább a 2020. és 2021. évek kiadásainak teljesülési adataiban tükröződnek, hiszen a költségvetési kiadások a 2020. és 2021. években az előirányzathoz képest a korábbi évekhez képest jelentősen magasabb összegben teljesültek (a 2020. évben +30,0%, a 2021. évben +19,3%). A kiugró teljesítési adatok mögött a koronavírus-járvány okozta gazdasági visszaesésre adott költségvetési válaszingyintézkedések állnak, amelyek révén a kormányzat a 2020. és 2021. években a költségvetési kiadások emelésével enyhítette a negatív hatásokat, illetve a 2021. évben hozzájárult a gazdaság fellendítéséhez. A fiskális politika ugyanis a 2020. és 2021. években összesen 7 377,0 Mrd Ft-ot fordított gazdaságvédelemmel és gazdaság-újraindítással kapcsolatos programok finanszírozására, melyek a nemzetgazdaság egészében a beruházási aktivitás felfutásán keresztül fékeztek a 2020. évi gazdasági visszaesést és támogatták a 2021. évi gazdasági növekedést. Továbbá a fiskális politika által meghozott intézkedések (pl.: adók és járulékok mértékének csökkentése, adókedvezmények, adómentességek megadása) segítettek a lakosság és a vállalkozások likviditási helyzetét, ugyanakkor a költségvetési bevételekre csökkentő hatást gyakoroltak.

A 2021. évben a gazdaságpolitika törekvését ugyan a járvány elleni védekezés, majd az év második felétől a gazdaság újraindítása jellemezte, azonban az év utolsó hónapjában már megkezdődtek a költségvetési egyensúlyt célzó intézkedések is. Ezek közé tartozik az is, hogy a Kormány a reziliens költségvetési politika fenntartása érdekében 2021 decemberében 350,0 Mrd Ft összegű pótlólagos pénzügyi tartalék képzéséről döntött⁹. Az intézkedésnek köszönhetően a pénzforgalmi hiány a 2020. év végi 5 311,3 Mrd Ft-ról 2021. év végére 4 773,9 Mrd Ft-ra mérséklődött.

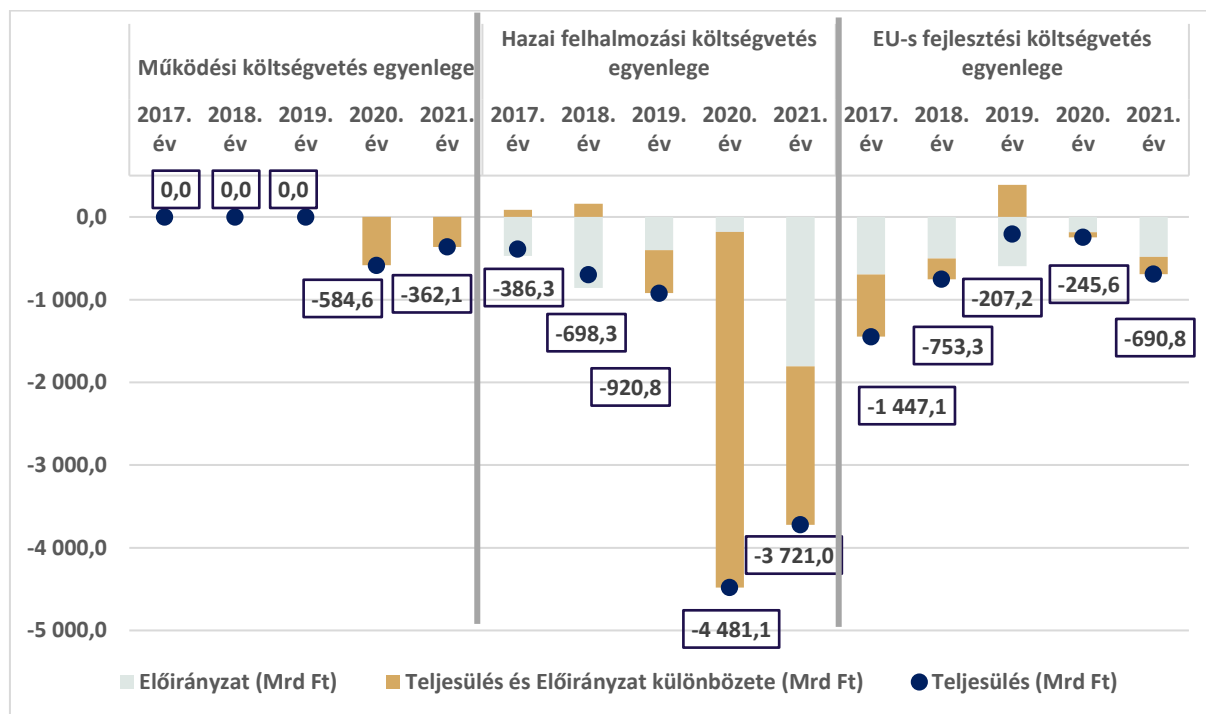
4.2. A költségvetés részköltségvetéseinek tervezett és tényleges alakulása

A központi alrendszeren belül a hazai működési költségvetés egyenlege az elemzett időszakban nullszaldósan került megtervezésre, ami azt jelenti, hogy az állam működéséhez (pl. egészségügy, köznevelés) szükséges forrásokat

⁹ 1888/2021. (XII.9.) Korm. határozat a költségvetés pénzügyi tartalékainak növeléséről

úgy tervezték meg, hogy azok a működési bevételekből finanszírozásra kerüljenek. Ezzel szemben a gazdasági növekedés támogatását szolgáló hazai és uniós fejlesztési költségvetés esetében deficitest tervezésre került sor. A költségvetés három részköltségvetésének egyenlegeit mutatja be a 20. ábra.

20. ábra: A központi költségvetés három részköltségvetésének egyenlege 2017-2021. évek között Mrd Ft-ban

Forrás: 2017-2021. évi költségvetési törvények, 2017-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ szerkesztés

A 20. ábra bemutatja a részköltségvetések egyenlegeinek tervezett (előirányzat) összegét, a teljesült egyenlegek és a tervezett egyenlegek különbségét, illetve a teljesült egyenlegek összegét. Az ábra alapján látható, hogy a hazai működési költségvetés az elemzési időszakban a nullszaldós tervezés ellenére a 2020. és 2021. években hiánnyal teljesült, míg ugyanezen években a hazai felhalmozási költségvetés hiánya az előző évekhez képest többszörösére emelkedett. **A 2020. és 2021. évi tervezettnél magasabb hazai felhalmozási költségvetési hiány arra utal, hogy a koronavírus-járvány hatásait a kormány a fejlesztések, beruházások ösztönzésével és támogatásával kívánta enyhíteni.**

Az egyes részköltségvetéseken belül a bevételek és kiadások teljesülését az előirányzatokhoz viszonyítva a 12. táblázat mutatja be. A táblázat adatai alapján látható, hogy a működési költségvetés hiányához az vezetett, hogy a 2020. és 2021. években a költségvetési kiadások magasabb arányban teljesültek az előirányzathoz képest, mint a bevételek. A felhalmozási részköltségvetés 2017. és 2018. években a tervezettnél kisebb hiánnyal zárt, ami azzal magyarázható, hogy a bevételek az előirányzatnál nagyobb arányban teljesültek, mint a kiadások. A 2019-2021. évek közötti időszakban mindez fordítva alakult, ugyanis a tervezettnél nagyobb felhalmozási hiány összegét az okozta, hogy a kiadások a tervezettnél nagyobb arányban teljesültek, mint a bevételek. Az uniós fejlesztési költségvetés a 2017-2018. és a 2020-2021. években tervezettnél nagyobb hiánya a kiadások bevételeknél nagyobb arányú előirányzathoz viszonyított teljesüléséhez köthető, míg a 2019. évi tervezettnél kisebb hiány a bevételek kiadásoknál magasabb arányú előirányzathoz viszonyított teljesülésével magyarázható.

12. táblázat: A központi költségvetés részköltségvetésein belül a bevételek és kiadások teljesülése az előirányzatokhoz viszonyítva 2017-2021. évek között %-ban

Megnevezés	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év
Működési költségvetés kiadások (teljesülés/előirányzat)	109,0%	105,9%	109,0%	117,4%	114,6%
Működési költségvetés bevételek (teljesülés/előirányzat)	109,0%	105,9%	109,0%	114,1%	112,8%
Felhalmozási költségvetés kiadások (teljesülés/előirányzat)	149,2%	149,7%	148,4%	245,1%	191,6%
Felhalmozási költségvetés bevételek (teljesülés/előirányzat)	176,5%	216,7%	128,6%	35,9%	143,0%
EU-s fejlesztési költségvetés kiadások (teljesülés/előirányzat)	114,8%	78,3%	80,1%	120,8%	89,3%
EU-s fejlesztési költségvetés bevételek (teljesülés/előirányzat)	72,8%	59,5%	100,0%	119,5%	76,5%

Forrás: 2017-2021. évi költségvetési törvények, 2017-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ számítás és szerkesztés

4.3. A 2021. évi költségvetés bevételi és kiadási előirányzatainak teljesülése

A 2021. évi költségvetés részköltségvetéseinek tervezett és tényleges bevételi és kiadási főösszegeit mutatja be a 13. táblázat.

13. táblázat: A költségvetés részköltségvetéseinek tervezett és tényleges bevétel és kiadás főösszegei 2021. évben Mrd Ft-ban és %-ban

Megnevezés	Előirányzat	Teljesülés	telj./elői.	Teljesülés – Előirányzat
Működési költségvetés bevételek	20 195,3	22 779,3	112,8%	2 584,0
Hazai felhalmozási költségvetés bevételek	535,6	766,1	143,0%	230,5
EU-s fejlesztési költségvetés bevételek	2 033,5	1 556,6	76,5%	-476,9
Összes bevétel	22 764,4	25 102,0	110,3%	2 337,6
Működési költségvetés kiadások	20 195,3	23 141,4	114,6%	2 946,1
Hazai felhalmozási költségvetés kiadások	2 341,5	4 487,0	191,6%	2 145,5
EU-s fejlesztési költségvetés kiadások	2 515,4	2 247,4	89,3%	-268,0
Összes kiadás	25 052,2	29 875,8	119,3%	4 823,6
Működési költségvetés egyenlege	0,0	-362,1	n.é.	-362,1
Hazai felhalmozási költségvetés egyenlege	-1 805,9	-3 720,9	206,0%	-1 915,0
EU-s fejlesztési költségvetés egyenlege	-481,9	-690,8	143,3%	-208,9
Központi alrendszer	-2 287,8	-4 773,8	208,7%	-2 486,0

Forrás: 2021. évi költségvetési törvény és 2021. évi zárszámadási törvényjavaslat alapján, ÁSZ számítás és szerkesztés

A táblázat adatai alapján látható, hogy a 2021. évben az állam működéséhez a tervezettnél több forrás bevonása vált szükségessé, azonban a többletkiadásokat még a tervezettnél magasabb működési bevételekből sem tudta teljes mértékben finanszírozni a költségvetés. A hazai felhalmozási költségvetés bevételei szintén meghaladták a tervezett összeget, azonban a kiadások ennél jóval nagyobb mértékben lépték túl az előirányzatot, aminek következtében a hazai felhalmozási költségvetés hiánya közel 2 000,0 Mrd Ft-tal nagyobb lett a tervezettnél. A táblázat adataiból az is látható, hogy az EU-s fejlesztési költségvetés bevételei nagyobb mértékben maradtak el a tervezett összegtől, mint a kiadások. Mindezek alapján mindhárom részköltségvetés a tervezettnél kedvezőtlenebbül alakult, ami a központi alrendszer tervezettnél nagyobb hiányának kialakulásához vezetett.

4.3.1. A működési költségvetés lényeges bevételi és kiadási előirányzatainak alakulása

A működési költségvetés 2021. évi bevételei összességében 12,8%-kal meghaladták a 2021. évi törvényi módosított előirányzat összegét. Az elemzés által lényegesnek minősített (legalább 50,0 Mrd Ft-ot elérő 2021. évi törvényi módosított előirányzat és legalább 10,0 Mrd Ft összeggel túlteljesült vagy alulteljesült) előirányzatokat a 14. táblázat mutatja be.

14. táblázat: A működési költségvetés lényeges bevételeinek alakulása 2021. évben Mrd Ft-ban és %-ban

Megnevezés	Előirányzat	Teljesülés	telj/előir.	Teljesülés – Előirányzat
XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet, ebből:	11 125,8	12 685,9	114,0%	1 560,1
Vállalkozások költségvetési befizetései, ebből:	1 196,8	1 325,2	110,7%	128,4
<i>Társasági adó</i>	<i>446,7</i>	<i>558,0</i>	<i>124,9%</i>	<i>111,3</i>
<i>Energiaellátók jövedelemadója</i>	<i>60,6</i>	<i>77,3</i>	<i>127,5%</i>	<i>16,7</i>
<i>Kisadózók tételes adója</i>	<i>237,4</i>	<i>195,8</i>	<i>82,5%</i>	<i>-41,6</i>
<i>Kisvállalati adó</i>	<i>97,4</i>	<i>111,2</i>	<i>114,2%</i>	<i>13,8</i>
Fogyasztáshoz kapcsolt adók, ebből:	6 689,4¹⁰	7 054,0	105,5%	364,6
<i>Általános forgalmi adó</i>	<i>5 035,5¹¹</i>	<i>5 397,2</i>	<i>107,2%</i>	<i>361,7</i>
<i>Pénzügyi tranzakciós illeték</i>	<i>218,8</i>	<i>233,1</i>	<i>106,5%</i>	<i>14,3</i>
Lakosság költségvetési befizetései, ebből:	2 919,8	3 115,8	106,7%	196,0
<i>Személyi jövedelemadó</i>	<i>2 717,8</i>	<i>2 888,6</i>	<i>106,3%</i>	<i>170,8</i>
<i>Lakossági illetékek</i>	<i>194,1</i>	<i>224,0</i>	<i>115,4%</i>	<i>29,9</i>
Egyéb költségvetési bevételek	483,7	587,9	121,5%	104,2
LXXI. Ny. Alap fejezet, ebből:	3 915,3	4 109,1	104,9%	193,8
<i>Szocb. Ny. Alapot megillető részge</i>	<i>1 662,5</i>	<i>1 692,1</i>	<i>101,8%</i>	<i>29,6</i>
<i>TBj. Ny. Alapot megillető része és nyugdíj.</i>	<i>1 662,1</i>	<i>1 715,2</i>	<i>103,2%</i>	<i>53,1</i>
<i>Nyugdíjprémium céltartalék támogatása</i>	<i>53,4</i>	<i>169,1</i>	<i>316,7%</i>	<i>115,7</i>
LXXII. EJEVA fejezet 1.E. Alap címen, ebből:	2 792,5	2 841,4	101,8%	48,9
<i>Szocb. E. Alapot megillető részge</i>	<i>658,5</i>	<i>670,1</i>	<i>101,8%</i>	<i>11,6</i>
<i>TBj. E. Alapot megillető része és e. járulék</i>	<i>1 134,5</i>	<i>1 169,1</i>	<i>103,0%</i>	<i>34,6</i>
LXXII. EJEVA fejezet 2. JEVA címen, ebből:	151,8	173,8	114,5%	22,0
<i>Kiskereskedelmi adó</i>	<i>64,8</i>	<i>78,6</i>	<i>121,3%</i>	<i>13,8</i>
Költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok	1 407,2	1 985,0	141,1%	577,8

Forrás: 2021. évi költségvetési törvény és 2021. évi zárszámadási törvényjavaslat alapján, ÁSZ szerkesztés

A működési költségvetés bevételei között kerülnek kimutatásra az **adóbevételek**, melyek teljesülését az év első felében a koronavírus-járvány negatív hatásai, illetve a vállalkozásokat támogató adómentességek és adókedvezmények, míg az év második felében a gazdaság dinamikus növekedése alakította. Mindezek következtében a táblázat adatai alapján látható, hogy **a 2021. évi adóbevételek a kisadózók tételes adója kivételével meghaladták a törvényi módosított előirányzat összegét.** A kisadózók tételes adójának tervezettnél alacsonyabb teljesülése a koronavírus-járvány negatív hatásaival leginkább érintett ágazatok számára nyújtott adómentesség, valamint a 2021. évtől bevezetett kifizetői különadó tervezettnél alacsonyabb bevétele okozta.

¹⁰ Tartalmazza az általános forgalmi adó tekintetében, a hazai felhalmozási költségvetésben megtervezett 393,1 Mrd Ft összeget is.

¹¹ Tartalmazza a hazai felhalmozási költségvetésben megtervezett 393,1 Mrd Ft összeget is.

A 2021. évben az adóbevételek tervezettnél magasabb teljesüléséhez hozzájárult, hogy a gazdaság főbb jellemzőinek mutatói a tervezettnél magasabb ütemben növekedtek. (15. táblázat)

15. táblázat: Főbb makrogazdasági mutatók tervezett és tényleges alakulása 2021. évben %-ban

Gazdasági mutató	terv	előzetes tény	előzetes tény - terv
GDP növekedése év/év	4,3	7,1	+2,8
Fogyasztóiár-index változása év/év	3,6	5,1	+1,5
Háztartások fogyasztása év/év	3,4	4,4	+1,0
Közösségi fogyasztás év/év	0,8	3,9	+3,1
Bruttó állóeszköz-felhalmozás év/év	4,2	5,9	+1,7
Termékek és szolgáltatások exportja év/év	6,4	10,3	+3,9
Termékek és szolgáltatások importja év/év	5,2	8,7	+3,5
Foglalkoztatottak számának növekedése év/év	0,0	0,7	+0,7
Bruttó átlagkereset növekedése év/év	7,0	8,7	+1,7

Forrás: 2021. évi zárszámadási törvényjavaslat alapján, ÁSZ szerkesztés

A tervezettnél dinamikusabb növekedési adatok közül a fogyasztáshoz kapcsolt adónemek – különösen az ÁFA adónem – túlteljesüléséhez szorosan kapcsolódik a fogyasztóiár-index, a háztartások és a közösségi fogyasztás, valamint a termékek és szolgáltatások importja. A táblázat adataiból látható, hogy a 2021. évben a tervezetthez képest a fogyasztóiár-index és az fogyasztások (háztartások és közösségi is) volumene is nagyobb mértékben növekedett. Ezt még tovább fokozta, hogy a bruttó átlagkeresetek növekedési üteme is meghaladta a tervezett értéket, illetve a bruttó reálkereseti index 3,4%-kal emelkedett. A tervezettnél nagyobb előzetes tényadatok így együttesen hozzájárultak az ÁFA bevételek tervezettnél 7,2%-kal nagyobb teljesüléséhez. Következésképpen amíg a reálkeresetek növekedni tudnak, addig a fogyasztóiár-index emelkedésének hatása nem fogja vissza a fogyasztási volumen növekedését.

A foglalkoztatottak számának és a bruttó átlagkereset tervezettnél nagyobb növekedése leginkább az SZJA adónem, valamint a TB Alapok bevételeit biztosító szocho és járulékok (TBj, nyugdíjjárulék, egészségbiztosítási járulék) tervezettnél magasabb teljesüléséhez járult hozzá.

A **költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok** tervezettnél magasabb teljesülését alapvetően a kormányzati hatáskörben végrehajtott előirányzat emelések és előirányzatok közötti átcsoportosítások okozták.

A **működési költségvetés 2021. évi kiadásai összességében 14,6%-kal meghaladták a 2021. évi törvényi módosított előirányzat összegét.** Az elemzés által lényegesnek minősített (legalább 50,0 Mrd Ft-ot elérő 2021. évi törvényi módosított előirányzat vagy legalább 10,0 Mrd Ft összeggel túlteljesült) előirányzatokat a 16. táblázat mutatja be.

16. táblázat: A működési költségvetés lényeges kiadásainak alakulása 2021. évben Mrd Ft-ban és %-ban

Megnevezés	Előirányzat	Teljesülés	telj/előir.	Teljesülés – Előirányzat
XLI. Adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet, ebből:	1 064,3	1 460,4	137,2%	396,1
<i>Devizakötvények kamatelszámolásai</i>	122,8	175,9	143,2%	53,1
<i>Állampapírkötvények kamatelszámolásai</i>	819,0	1 150,6	140,5%	331,6
LXXII. EJEVA fejezet 1.E. Alap címen, ebből:	2 919,0	3 247,3	111,2%	328,2
<i>Gyógyító-megelőző ellátás</i>	1 567,0	1 880,0	120,0%	313,0
XLVII. GÚA fejezet, ebből:	1 124,7	1 351,2	120,1%	226,4
<i>Nyugdíjprémium céltartalék támogatása</i>	53,4	169,1	316,7%	115,7
<i>Nemzeti agrártámogatások</i>	77,9	89,1	114,4%	11,2
<i>Gazdaságfejlesztési programok</i>	56,8	29,5	51,9%	-27,3
<i>A koronavírus-járvány következtében szükségessé vált versenyképesség-növelő támogatás</i>	0,0	110,3	n.é.	110,3
<i>Turisztikai fejlesztési célelőirányzat</i>	44,4	54,6	123,0%	10,2
<i>Kiemelt Kormányzati Magasépítési Beruházások</i>	5,6	62,5	1 116,1%	56,9
<i>Gazdaság-újraindítási Foglalkoztatási Alap</i>	390,3	409,7	105,0%	19,4
Költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok	6 517,3	8 409,9	129,0%	1 892,6

Forrás: 2021. évi költségvetési törvény és 2021. évi zárszámadási törvényjavaslat alapján, ÁSZ szerkesztés

A táblázat adataiból látható, hogy a **XLI. Adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet kiadásai közel 400,0 Mrd Ft összeggel túlteljesültek.** Ennek hátterében az húzódott, hogy az államadósság finanszírozása érdekében a 2021. év során a tervezettnél nagyobb összegű devizakötvény és forint alapú állampapírkötvény kibocsátásokra került sor, melyet a 17. táblázat mutat be. Az államkötvények növekedésével a kapcsolódó kamatkidadások a tervezettnél magasabb összegben teljesültek, továbbá a kamatkidadások túlteljesüléséhez a 2021. év második felétől emelkedő kamatok is hozzájárultak (lásd.: 3.3. alfejezet 6. táblázat).

17. táblázat: Az államadósság finanszírozásának terv és tényleges adatai 2021. évben Mrd Ft-ban

Megnevezés	Terv	Tény	Tény-Terv
Nettó forintkibocsátás, ebből:	2 600,0	2 884,0	+284,0
<i>Nettó piaci kötvény kibocsátás</i>	1 600,0	2 013,4	+413,4
<i>Nettó lakossági állampapír kibocsátás</i>	1 000,0	838,5	-161,5
Nettó devizakibocsátás	-687,0	916,8	+1 603,8
Összesen	1 913,0	3 800,8	+1 887,8

Forrás: ÁKK Zrt. 2021. évi Finanszírozási terve és 2021. évi IV. negyedéves tájékoztatója alapján, ÁSZ számítás és szerkesztés

A koronavírus-járvány elleni egészségügyi védekezés, valamint az orvosok, egészségügyi dolgozók 2021. évi bérfejlesztése következtében az **E. Alap cím előirányzatának összege a törvényi módosított előirányzatot 328,2 Mrd Ft összeggel meghaladta.** A 16. táblázat adataiból az is látható, hogy a koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásainak enyhítése érdekében **versenyképesség-növelő támogatásként 110,3 Mrd Ft** nem tervezett összeg került felhasználásra az XLVII. GÚA fejezeten belül. A koronavírus-járvány enyhülésével a 2021. év második felétől a gazdaság dinamikusabban növekedett, amire tekintettel egyszeri, 80 000 Ft összegű nyugdíjprémium került kifizetésre 2021. év novemberében a jogosultak számára. Erre tekintettel a **nyugdíjprémium céltartalék támogatása előirányzat 115,7 Mrd Ft összeggel megemelésre került.**

A **költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok** túlteljesülését a költségvetési szervek tárgyévi többletbevétele, a megelőző évek kötelezettségvállalással terhelt előirányzat maradványainak igénybevétele, illetve évközi átcsoportosítások okozták.

4.3.2. A haza felhalmozási költségvetés lényeges bevételi és kiadási előirányzatainak alakulása

A hazai felhalmozási költségvetés 2021. évi bevételei összességében 46,0%-kal meghaladták a 2021. évi törvényi módosított előirányzat összegét. A túlteljesülést a költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok 292,5 Mrd Ft összegű túlteljesülése, illetve a XIX. Gazdaság-újraindítási alap uniós fejlesztési fejezetben belül nem tervezett *Alapok alapja pénzügyi eszközök* előirányzat 267,7 Mrd Ft összegű teljesülése okozta.

A hazai felhalmozási költségvetés 2021. évi kiadásai összességében 91,6%-kal meghaladták a 2021. évi törvényi módosított előirányzat összegét. Az elemzés által lényegesnek minősített (legalább 50,0 Mrd Ft-ot elérő 2021. évi törvényi módosított előirányzat vagy legalább 10,0 Mrd Ft összeggel túlteljesült) előirányzatokat a 18. táblázat mutatja be.

18. táblázat: A hazai felhalmozási költségvetés lényeges kiadásainak alakulása 2021. évben Mrd Ft-ban és %-ban

Megnevezés	Előirányzat	Teljesülés	telj/előir.	Teljesülés – Előirányzat
IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezet, ebből:	22,8	111,8	491,4%	89,0
<i>A helyi önkormányzatok felhalmozási célú kiegészítő támogatásai</i>	22,8	111,8	491,4%	89,0
XIX. Gazdaság-újraindítási alap uniós fejlesztési fejezet, ebből:	4,3	244,5	5717,7%	240,2
<i>Alapok alapja pénzügyi eszközök</i>	0,0	241,5	n.é.	241,5
XLIII. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet, ebből:	18,5	470,6	2550,9%	452,2
<i>Az NVTNM tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó egyéb társaságok forrásjuttatásai</i>	4,0	411,3	10282,5%	407,3
XLVII. GÚA fejezet, ebből:	1 744,8	1 995,1	114,3%	250,4
<i>Lakástámogatások</i>	343,8	355,1	103,3%	11,3
<i>Gazdaság újraindulását szolgáló miniszterelnökségi fejezeti kezelésű előirányzatok</i>	263,5	331,7	125,9%	68,2
<i>Gazdaság újraindulását szolgáló pénzügyi fejezeti kezelésű előirányzatok</i>	45,4	117,5	258,8%	72,1
<i>Gazdaság újraindulását szolgáló innovációs és technológiai fejezeti kezelésű előirányzatok</i>	541,1	482,4	89,2%	-58,7
<i>Gazdaság újraindulását szolgáló külügyi fejezeti kezelésű előirányzatok</i>	95,6	181,8	190,2%	86,2
<i>Gazdaság újraindulását szolgáló emberi erőforrások fejezeti kezelésű előirányzatok</i>	40,5	59,2	146,2%	18,7
<i>Gazdaság újraindulását szolgáló miniszterelnöki kabineti fejezeti kezelésű előirányzatok</i>	52,0	39,9	76,7%	-12,1
<i>Kiemelt Kormányzati Magasépítési Beruházások</i>	123,7	231,3	187,0%	107,6
Költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatok	217,1	1 400,0	644,7%	1 182,9

Forrás: 2021. évi költségvetési törvény és 2021. évi zárszámadási törvényjavaslat alapján, ÁSZ szerkesztés

A 2021. évben a fiskális politika a hazai felhalmozási költségvetés fejezetein keresztül nyújtott többlet támogatásokat a nemzetgazdaság egésze számára a gazdaság élénkítése érdekében. Ennek keretében egyfelől a tervezettnél nagyobb összegű támogatásban részesültek a helyi önkormányzatok, valamint az állami tulajdonú gazdasági társaságok a beruházási, fejlesztési feladataik finanszírozására. Másfelől a vállalatok és háztartások gazdasági aktivitását ösztönző gazdaság újraindulását szolgáló programok, fejlesztések a költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatokon kerültek elszámolásra. A táblázat adatai alapján látható, hogy a többletkiadások elsősorban a költségvetési szervek és fejezeti kezelésű előirányzatokon, a „GÚA” fejezeten, „Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások” fejezeten, valamint a „Helyi önkormányzatok támogatásai” fejezeteken okoztak túlteljesülést a hazai felhalmozási költségvetésben.

4.3.3. Az EU-s fejlesztési költségvetés lényeges bevételi és kiadási előirányzatainak alakulása

Az EU-s fejlesztési költségvetés 2021. évi bevételei összességében 23,5%-kal kisebb összegben teljesültek a 2021. évi törvényi módosított előirányzat összegénél. Az alulteljesülést egyfelől a Kohéziós Operatív Programok tervezettnél 186,2 Mrd Ft összeggel alacsonyabb teljesülése, valamint a 2021-2027. évek időszakára vonatkozó uniós költségvetési ciklushoz kapcsolódóan tervezett 17,4 Mrd Ft összegű Egyéb programok előirányzat, a 38,0 Mrd Ft összegű Kohéziós Operatív Programok 2021-2027 előirányzat, valamint a 326,0 Mrd Ft összegű RRF támogatás előirányzat nem teljesülése okozta.

Az EU-s fejlesztési költségvetés 2021. évi kiadásai összességében 10,7%-kal kisebb összegben teljesültek a 2021. évi törvényi módosított előirányzat összegénél. Az alulteljesülés a 2021-2027. évekre vonatkozó uniós programok tervezettnél kisebb teljesülésével, illetve az RRF előirányzat felhasználásának elmaradásával volt összefüggésben.

Az elemzés által lényegesnek minősített (legalább 50,0 Mrd Ft-ot elérő 2021. évi törvényi módosított előirányzat és legalább 10,0 Mrd Ft összeggel alulteljesült vagy túlteljesült) előirányzatokat a 19. táblázat mutatja be.

19. táblázat: Az EU-s fejlesztési költségvetés lényeges bevételeinek és kiadásainak alakulása 2021. évben Mrd Ft-ban és %-ban

Bevételek	Előirányzat	Teljesülés	telj/előir.	Teljesülés – Előirányzat
XIX. Gazdaság-újraindítási alap uniós fejlesztési fejezet	12,4	88,9	718,5%	76,5
XLII. A költségvetés közvetlen bevételei és kiadásai fejezet, ebből:	2 020,7	1 464,4	72,5%	-556,3
<i>Kohéziós Operatív Programok</i>	<i>1 381,9</i>	<i>1 195,7</i>	<i>86,5%</i>	<i>-186,2</i>
<i>Vidékfejlesztési Program (VP)</i>	<i>162,8</i>	<i>209,5</i>	<i>128,7%</i>	<i>46,7</i>
<i>Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (CEF) projektek</i>	<i>80,8</i>	<i>48,6</i>	<i>60,1%</i>	<i>-32,2</i>
<i>Egyéb programok 2021-2027</i>	<i>17,4</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0%</i>	<i>-17,4</i>
<i>Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF)</i>	<i>326,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0%</i>	<i>-326,0</i>
<i>Kohéziós Operatív Programok 2021-2027</i>	<i>38,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0%</i>	<i>-38,0</i>
Kiadások	Előirányzat	Teljesülés	telj/előir.	Teljesülés – Előirányzat
XIX. Gazdaság-újraindítási alap uniós fejlesztési fejezet, ebből:	2 480,3	2 226,9	89,8%	-253,4
<i>Kohéziós politikai operatív programok 2014-2020</i>	<i>1 096,3</i>	<i>1 659,7</i>	<i>151,4%</i>	<i>563,4</i>
<i>Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (CEF) projektek 2014-2020</i>	<i>82,4</i>	<i>57,6</i>	<i>69,9%</i>	<i>-24,8</i>
<i>Vidékfejlesztési és halászati programok 2014-2020</i>	<i>203,2</i>	<i>254,3</i>	<i>125,1%</i>	<i>51,1</i>
<i>Kohéziós politikai operatív programok 2021-2027</i>	<i>605,1</i>	<i>211,2</i>	<i>34,9%</i>	<i>-393,9</i>
<i>Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF)</i>	<i>450,0</i>	<i>27,6</i>	<i>6,1%</i>	<i>-422,4</i>

Forrás: 2021. évi költségvetési törvény és 2021. évi zárszámadási törvényjavaslat alapján, ÁSZ szerkesztés

4.4. A központi költségvetés kiadásainak alakulása funkciók szerint

A központi költségvetés GDP arányos kiadásainak funkciók szerinti megoszlását a 20. táblázat mutatja.

20. táblázat: A központi költségvetés GDP arányos kiadásai funkciók szerint 2017-2021. évek között %-ban¹²

Megnevezés	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év
Állami működési funkciók	7,7	7,3	7,5	9,5	8,5
<i>Általános közösségi szolgáltatások</i>	4,4	4,2	4,4	6,3	5,6
<i>Védelem</i>	1,0	0,9	1,0	1,2	1,1
<i>Rendvédelem és közbiztonság</i>	2,3	2,2	2,1	2,1	1,8
Jóléti funkciók	24,2	23,4	21,9	26,1	23,5
<i>Oktatási tevékenységek és szolgáltatás</i>	4,6	4,7	4,3	5,0	4,7
<i>Egészségügy</i>	4,0	4,0	3,8	5,6	4,7
<i>Társadalombiztosítási és jóléti szolgáltatások</i>	12,8	12,1	11,4	12,0	11,5
<i>Lakásügyek, települési és közösségi tevékenységek és szolgáltatások</i>	0,5	0,5	0,4	0,5	0,7
<i>Szórakoztató, kulturális, vallási tevékenységek és szolgáltatások</i>	2,3	2,1	2,0	3,0	1,9
Gazdasági funkciók	7,4	6,6	7,0	10,0	8,3
<i>Tüzelő- és üzemanyag, valamint energiaellátási feladatok</i>	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3
<i>Mező-, erdő-, hal- és vadgazdálkodás</i>	0,7	0,7	0,8	1,0	0,8
<i>Bányászat és ipar</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
<i>Közlekedési és távközlési tevékenységek és szolgáltatások</i>	4,0	3,5	3,7	4,3	3,5
<i>Egyéb gazdasági tevékenységek és szolgáltatások</i>	2,0	1,9	1,9	3,8	3,1
<i>Környezetvédelem</i>	0,6	0,4	0,4	0,6	0,6
Államadósság-kezelés	3,0	2,6	2,4	2,7	2,6
Funkcióba nem sorolható tételek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Konzolidált kiadások összesen	42,3	39,9	38,8	48,3	43,0

Forrás: 2017-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ szerkesztés

A táblázat alapján arra lehet következtetni, hogy a 2017-2019. évek közötti időszakról eltérően a 2020. és 2021. években GDP arányosan is nagyobb teher hárult a központi költségvetésre és azon belül is az általános közösségi szolgáltatások, az egészségügy, valamint az egyéb gazdasági tevékenységek és szolgáltatás állami funkciókra. Az államadósság-kezelés kiadásai esetében is láthatóak a 2020. és 2021. években tapasztalt külső sokkhatás következményei a költségvetési hiány növekedéséhez köthető nominális államadósság emelkedés miatt, aminek következtében GDP arányosan a 2021. évi kiadások a 2019. évi értékhez képest ugyan magasabb összegben teljesültek (2,4%-ról 2,6%-ra emelkedtek), azonban a 2017. évi értéket (3,0%) nem érték el.

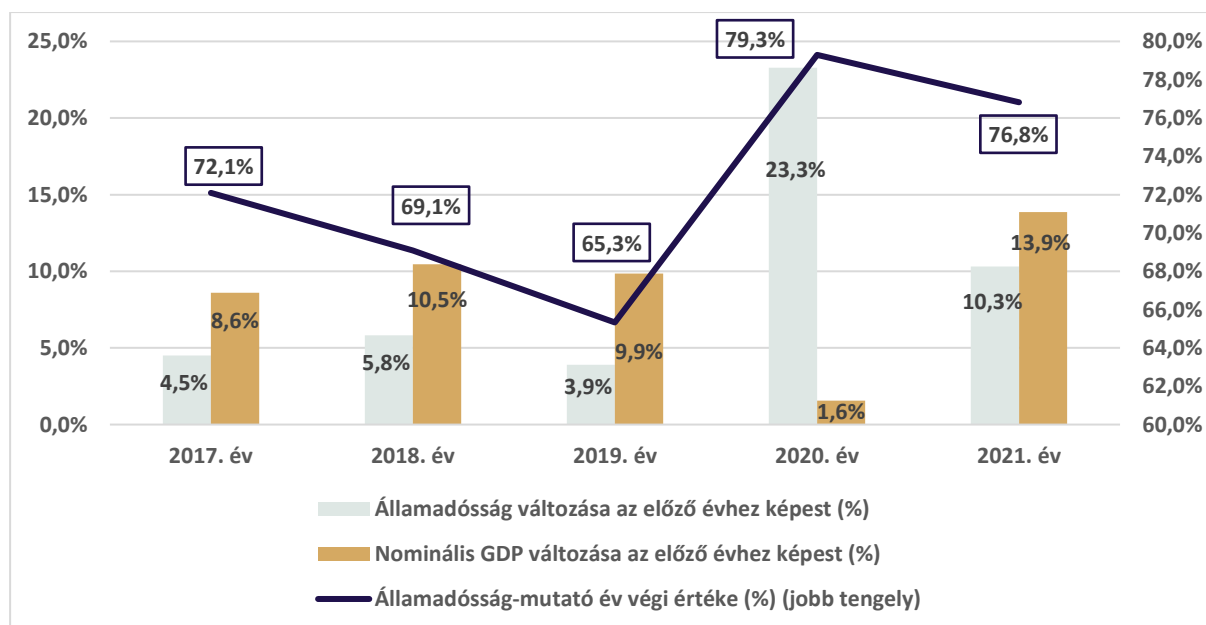
¹² A 2020. évi állami működési funkciók és gazdasági funkciók, illetve a 2021. év gazdasági funkciók összesen adata és a kapcsolódó alfunkciók összege közötti eltérés kerekítésből származik.

4.5. Az államadósság-mutató alakulása

Hazánkban a GDP arányos államadósság (államadósság-mutató) a 2017-2019. évek között folyamatosan csökkent és közelített a maastrichti kritérium szerinti 60,0%-os értékhez. Az évente mérséklődő államadósság-mutató értéke alapján a hazai költségvetés 2017-2019. években eleget tett az Alaptörvény 36. cikk (5) és a Gst. 4. § (2a) bekezdésében foglalt előírásoknak, ami a GDP arányos államadósság évről-évre legalább 0,1 százalékponttal történő csökkenését követeli meg. Az államadósság-mutató csökkenése azonban a koronavírus-járvány következtében 2020-ban megtört, az államadósság-mutató a 2019. évi 65,3%-ról 2020. év végére 79,3%-ra emelkedett, majd 2021. év végére 76,8%-ra csökkent. A 2019. évről 2020. évre nem teljesült az államadósság-mutató 0,1 százalékponttal történő csökkenése, azonban erre a hazai és az uniós szabályrendszer is felmentést adott. A hazai szabályrendszerben erre az Alaptörvény adósságszabályának mentesítési záradéka és a Gst. 7.§ (2) bekezdése adott lehetőséget. Továbbá az EU Tanácsának mentesítése lehetővé tette az uniós költségvetési szabályoktól, így az adósságszabályoktól való eltérést.

Az államadósság-mutató alakulását a mutató számlálójában lévő államadósság, illetve a nevezőjében lévő nominális GDP értéke, valamint e két komponens egymáshoz viszonyított változása határozza meg. Az államadósság és a nominális GDP előző évhez viszonyított változásait mutatja be a 21. ábra.

21. ábra: Az államadósság és a nominális GDP változása az előző évhez viszonyítva, valamint az államadósság-mutató alakulása 2017-2021. évek között %-ban

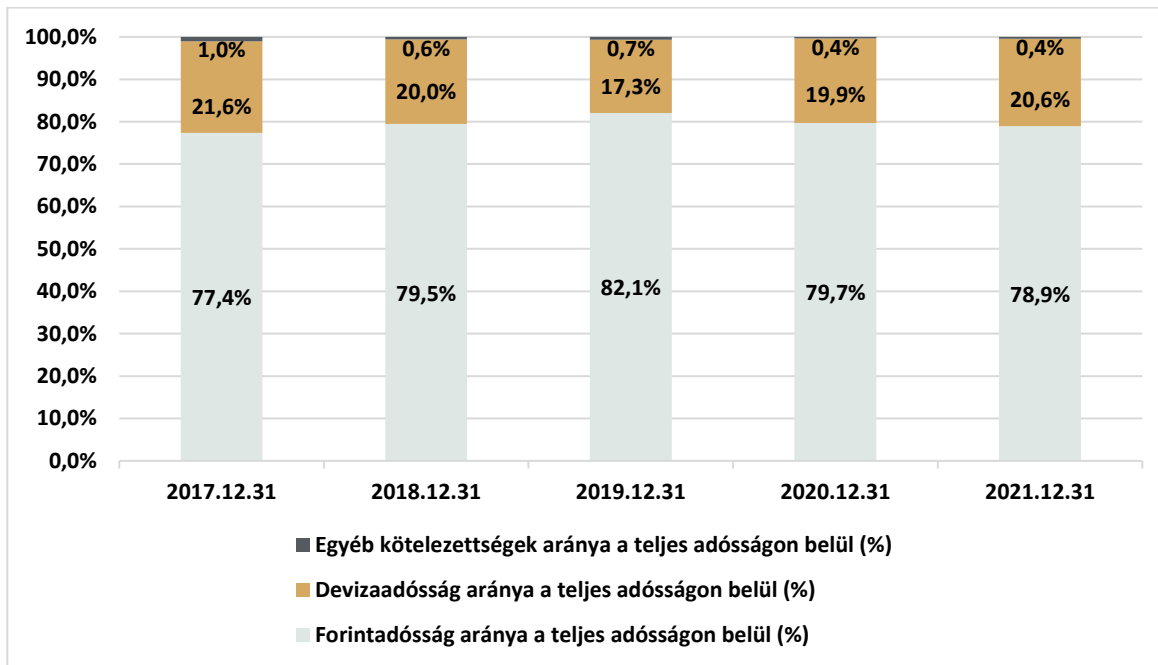
Forrás: 2017-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ számítás és szerkesztés

A 21. ábra rámutat, hogy 2017-2019. évek között az államadósság-mutató csökkenése az államadósság egyre kisebb ütemű növekedésével és a nominális GDP államadósság emelkedését meghaladó mértékű növekedésével magyarázható. Ezzel szemben a 2020. évben az államadósság-mutató előző évhez viszonyított 14,0 százalékpontos növekedését az államadósság 23,3%-os emelkedése és a nominális GDP szerény növekedése okozta. A 2021. évi államadósság-mutató értékének csökkenése a nominális GDP államadósságnál nagyobb ütemű növekedésének köszönhető.

4.6. A központi költségvetés bruttó adósságának finanszírozási szerkezete

A központi költségvetés bruttó adósságának összetételét a 22. ábra szemlélteti.

22. ábra: A központi költségvetés bruttó adósságának szerkezete 2017-2021. évek között %-ban

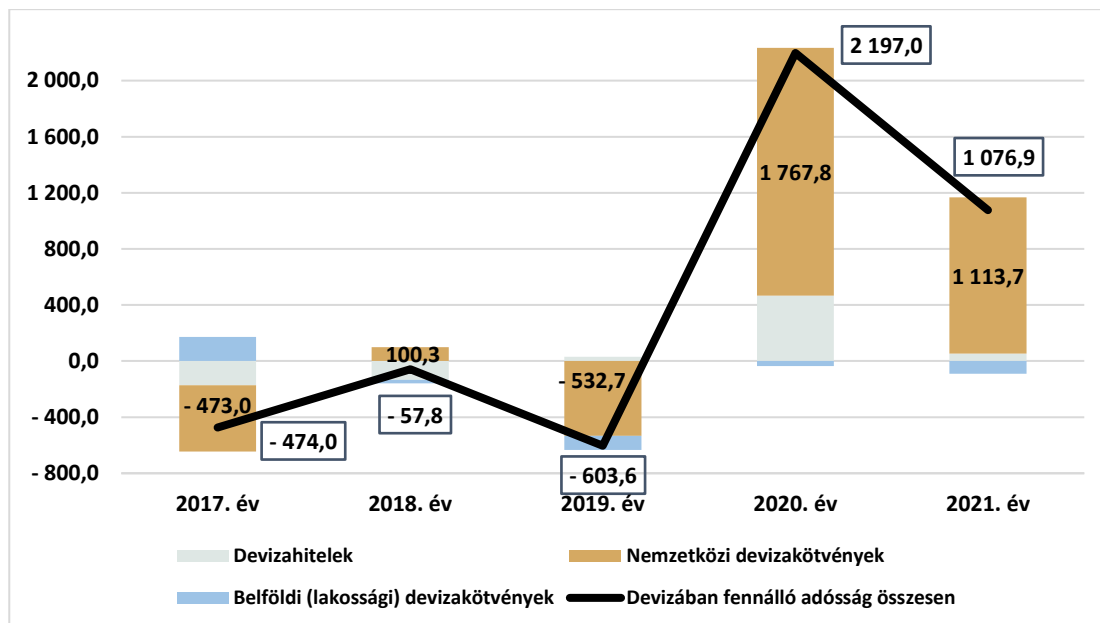

Forrás: 2017-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ szerkesztés

A 2017-2021. évek közötti időszakban az államadósság kezelés célja az államadósság mutató csökkentésének támogatása, az államadósság devizaarányának mérséklése és a közvetlen lakossági tulajdonú állampapír állomány további növelése volt. E három célkitűzés a 2020. évben kiegészült az átlagos átárazódásig hátralévő idő (ATR) és a forintadósság esetében az átlagos hátralévő futamidő (ATM) minimum értékének meghatározásával. Az adósságkezelő céljai a 2017-2021. évek közötti időszakban a 2020. évi koronavírus-járvány következtében csak részben tudtak teljesülni, ugyanis az államadósság-mutató (adósság ráta) a 21. ábrán bemutatottak szerint 2020. évben emelkedett. A kedvezőtlen gazdasági környezet ellenére azonban növekedett a lakossági állampapírok állománya (a 2017. év végi 6 802,8 Mrd Ft-ról 2021. év végére 10 010,2 Mrd Ft-ra), míg a devizaadósság részaránya 2020. év végéig a 2020. évben megkezdődött devizakötvény kibocsátások ellenére a 20,0%-os sávban tudott maradni. A 2021. évben azonban a devizaadósság részaránya növekedésnek indult (19,9%-ról 20,6%-ra) a forintadósság részarányának (79,7%-ról 78,9%-ra csökkent) terhére.

A központi költségvetés bruttó adósságán belül a devizában fennálló adósság nettó változását a 23. ábra mutatja.

23. ábra: A devizában fennálló adósság nettó változása 2017-2021. évek között Mrd Ft-ban

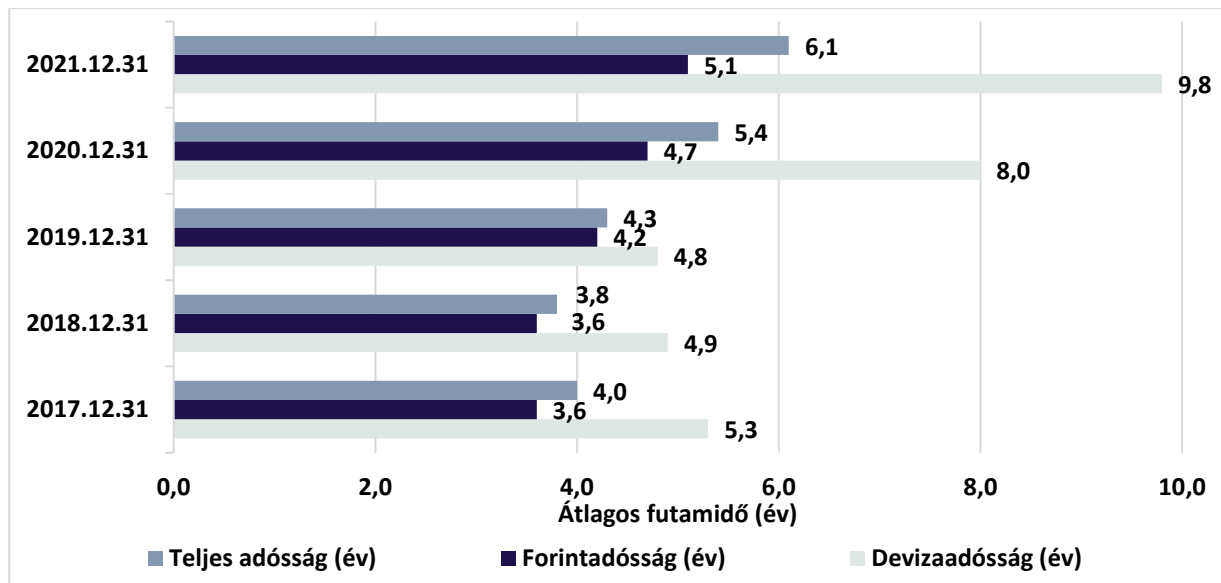

Forrás: 2017-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ szerkesztés

Az elemzett időszakban a devizában fennálló adósság állományának változását a devizahitel felvétel (növelő), a devizakötvény kibocsátás (növelő), a törlesztés (csökkentő), valamint a forint más devizákhoz viszonyított árfolyamának alakulása (erősödése esetén csökkentő, gyengülés esetén növelő) határozta meg. A felsorolt tényezők együttes hatása eredményezte az állomány nettó változását, melynek alakulását a 23. ábra mutatja. Az ábra alapján látható, hogy 2017-2019. évek között a devizában fennálló adósság állománya összességében csökkent, melyet a felvett/kibocsátott állománynál nagyobb mértékű törlesztés, illetve az árfolyamváltozás csökkentő hatása okozott. Ezt a trendet azonban a koronavírus-járvány negatív következményei a 2020. és 2021. években megakasztották. Egyfelől ugyanis a növekvő költségvetési hiány finanszírozása érdekében az állam az előző évekhez képest jelentős állományú nemzetközi devizakötvényt bocsátott ki (2020. évben 2 301,4 Mrd Ft, 2021. évben 1 672,1 Mrd Ft összegben), másfelől a forint más devizákhoz viszonyított gyengülése növelő hatást gyakorolt a devizaadósság állományára (2020. évben 547,0 Mrd Ft, 2021. évben 160,1 Mrd Ft). Mindezek következtében ahogyan a 22. ábra is mutatja az adósságon belül a devizaadósság részaránya 2020. évtől emelkedni kezdett.

24. ábra: A központi költségvetés adósságának átlagos hátralévő futamideje 2017-2021. évek között

Forrás: ÁKK Zrt. adatai alapján, ÁSZ szerkesztés

Az adósság finanszírozásához kapcsolódó kamatkidások alakulása szempontjából kiemelt jelentőségű a finanszírozásba bevont állományok átlagos futamideje (durációja), melyet az ÁKK Zrt. a 2012-2018. évek közötti időszakban alkalmazott a finanszírozási kockázat mérésére. Az adósság hátralévő futamidejének növelésével ugyanis csökkenthetők a kamatváltozásokból eredő kockázatok, ami a költségvetést terhelő kamatkidások tervezését kiszámíthatóbbá teszi, valamint stabilizálja a fiskális folyamatokat. Az ÁKK Zrt. 2019. évtől az átlagos átárazódásig hátralévő idő (ATR) mutatót használja, ami a kamatváltozásoknak való kitettséget fejezi ki. Az új mutató az adósságelemeket korábbi piaci értékük helyett névértéken veszi számításba, és csak a következő átárazódásig hátralévő időt veszi figyelembe, tekintettel arra, hogy az államadósság-kezelés vonatkozásában a kamatkockázat nem az adósság piaci értékének megváltozása, hanem a megújított adósságelem új kibocsátáskori megváltozott kamatozásában jelentkezik.

Az elemzett időszakban a teljes adósság átlagos hátralévő futamideje 4,0 évről 6,1 évre emelkedett, amihez egyaránt hozzájárult a forintadósság és a devizaadósság átlagos futamidejének növekedése. A 24. ábra alapján a forintadósság esetében a kedvező irányú folyamat 2019. év elejétől látható, amelynek háttérében többek között az 5 éves futamidejű MÁP Plusz népszerűsége és a kötvény aukciókon a hosszabb futamidő irányába történő elmozdulás állt. A devizaadósság átlagos hátralévő futamideje a 2020. évtől drasztikusan megemelkedett, amelyet a 23. ábrán bemutatott 2020. és 2021. évi jelentős nagyságrendű devizakötvény kibocsátás okozott. Következésképpen a devizakötvény kibocsátással ugyan a devizaadósság részaránya a teljes adósságon belül növekedett, azonban a devizaadósság futamideje közel a duplájára emelkedve egy kiszámíthatóbb finanszírozást eredményezett. A 2020. és 2021. években kibocsátott devizakötvények pozitívuma az átlagos hátralévő futamidő növekedése mellett a kötvényekre fizetendő kamat mértéke. A 2021. év második felétől ugyanis a globálisan növekvő inflációt fékező monetáris intézkedések következtében a nemzetközi állampapír piacokon megemelkedtek a kamatok, ami a költségvetés számára az adósság finanszírozásának drágulását jelenti.

MELLÉKLET

21. táblázat: Adóbevételek teljesülés 2017-2021. évek között Mrd Ft-ban

Megnevezés	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2021. évi telj./ 2021. évi törvényi mód. elői.
Fogyasztáshoz kapcsolt adók	4 878,9	5 411,7	6 140,1	6 267,5	7 054,0	105,5%
Általános forgalmi adó	3 525,3	3 928,7	4 532,4	4 669,0	5 397,2	107,2%
Jövedéki adó	1 022,1	1 111,9	1 176,4	1 196,0	1 243,4	99,6%
Regisztrációs adó	25,0	25,4	25,1	19,5	17,0	84,9%
Távközlési adó	53,6	53,8	53,5	56,7	58,7	110,8%
Pénzügyi tranzakciós illeték	217,3	233,2	243,4	217,8	233,1	106,5%
Biztosítási adó	35,7	39,7	82,5	98,5	104,3	98,4%
Turizmusfejlesztési hozzájárulás	-	19,0	26,9	9,9	0,4	4,9%
Lakosság befizetései	2 147,3	2 425,3	2 698,3	2 827,1	3 210,9	106,8%
Személyi jövedelemadó	1 920,0	2 177,4	2 424,6	2 527,7	2 888,6	106,3%
Háztartási alkalmazott utáni regisztrációs díj	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	n.é.
Adóbefizetések	6,9	8,6	7,8	6,8	3,2	40,2%
Illetékbecfizetések	173,6	191,0	215,6	207,2	224,0	115,4%
Gépjárműadó	45,8	47,9	50,4	85,3	95,0	109,2%
M.személyek jogviszony megszűnéséhez kapcs. egyes jövedelmek különadója	1,0	0,4	0,0	-	-	n.é.
Gazdálkodó szervezetek befizetései	1 572,1	1 431,9	1 414,4	1 611,3	1 892,0	109,6%
Társasági adó	624,9	380,4	303,3	406,5	558,0	124,9%
Hitelintézeti járadék	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	n.é.
Cégautóadó	33,3	35,3	36,4	37,8	39,4	105,0%
Energiaellátók jövedelemadója	53,1	59,7	26,6	63,6	77,3	127,5%
Egyszerűsített vállalkozási adó	63,6	54,1	43,4	0,0	0,0	n.é.
Energia adó	18,9	20,2	0,0	0,0	0,0	n.é.
Környezetterhelési díj (Ökoadó)	5,1	5,6	5,6	5,6	5,2	100,0%
Bányajáradék	28,8	43,7	45,6	30,7	60,2	136,8%
Játékadó	27,5	29,3	28,2	35,0	28,5	82,5%
Reklámadó	0,0	12,3	6,3	0,0	9,2	n.é.
Egyéb befizetések	18,0	10,1	18,2	17,4	11,6	77,3%
Egyéb központosított bevételek	456,1	507,1	560,7	444,2	488,1	104,9%
Pénzügyi szervezetek különadója	64,2	53,3	56,7	120,5	61,5	100,2%
Egyes ágazatokat terhelő különadó	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	n.é.
Kisadózók tételes adója	98,2	124,9	158,5	158,2	195,8	82,5%
Kisvállalati adó	22,4	41,7	70,5	83,4	111,2	114,2%
Közműadó	55,0	54,3	54,5	52,5	54,1	101,4%
Kiskereskedelmi adó	-	-	0,0	47,6	78,6	121,3%
Rehabilitációs hozzájárulás	-	-	0,0	108,2	113,3	109,4%
Összesen	8 598,3	9 268,9	10 252,9	10 705,9	12 156,9	106,4%

Forrás: 2017-2021. évi zárszámadási törvényjavaslatok alapján, ÁSZ szerkesztés

FOGALOMTÁR

Átlagos átárazódásig hátralévő idő (ATR)	Államadósság futamidejét mérő mutatószám, mely változó kamatozású instrumentumok esetében a következő kamatmegállapításig hátralévő átlagos futamidővel, fix kamatozású értékpapírok esetében az átlagos hátralévő futamidővel számol. Az államadósság kamatkockázatát mutatja meg. (ÁKK Zrt., 2020)
Átlagos hátralévő futamidő (ATM)	Államadósság futamidejét mérő mutatószám, mely az államadósság portfóliójának lejáratig hátralévő futamidő szerint súlyozott átlaga, ezáltal az államadósság megújítási kockázatát mutatja. (ÁKK Zrt., 2020)
Babaváráó hitel	A babaváráó hitel az állam Családvédelmi akciótervének egyik eleme, amely 2019. július 1-től igényelhető a fiatal házások számára. A hitel szabad felhasználású személyi kölcsönnek számít, a maximálisan igényelhető hitelösszeg 10 millió forint, a futamidő legfeljebb 20 év lehet. (44/2019. (III. 12.) Korm. rendelet)
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	Az elszámolási időszakban vásárolt vagy saját termelésben előállított tárgyi eszközök és immateriális javak értékét, a használt tárgyi eszközök értéknövekedését, a külföldről származó tárgyeszköz-appointot, valamint a pénzügyilizing-konstrukcióban beszerzett tárgyi eszközök értékét tartalmazza. (KSH módszertan)
Céltartalék	A céltartalék olyan, a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott költségvetési kiadási előirányzat, amely évközi kormányzati intézkedés fedezetéül szolgál, és amelynek célját és rendeltetését egyidejűleg meghatározták, azonban a költségvetési kiadási előirányzat felhasználásának fejezet, cím, alcím szerinti megoszlása a központi költségvetésről szóló törvény elfogadásakor még nem ismert. (Áht. 21.§ (4) bekezdés)
Cserearány mutató	A cserearány-mutató a kiviteli és behozatali árindex hányadosa. (KSH módszertan)
CSOK	A Családi Otthonteremtési Kedvezmény (CSOK) új lakás vásárlásához vagy építéséhez, valamint használt lakás vásárlásához vagy bővítéséhez igényelhető vissza nem térítendő támogatás gyereket nevelő családok részére. (16/2016. (II. 10. Korm. rendelet és 17/2016. (II.10.) Korm. rendelet)
Fizetési mérleg	Egy adott ország rezidensei és a nem rezidensek között egy adott időszakban végbemenő reálgazdasági és pénzügyi tranzakciókat mutatja ki. (KSH módszertan)
Hatéves bérmegállapodás	A 2016. évi „hatéves bérmegállapodás” egy több évre szóló programot tartalmazott, amely többek között arra is kiterjedt, hogy a munkáltatókat terhelő szociális hozzájárulási adó mértéke évről évre csökkenjen. (2020-2024-es Konvergencia Program)
Háztartások végső fogyasztási kiadásai	A háztartások végső fogyasztási kiadásai: azok a fogyasztási kiadások, beleértve az imputált kiadásokat is (imputált lakbér, FISIM, illegális termékek és szolgáltatások), amelyeket a rezidens háztartások termékek és szolgáltatások fogyasztására fordítanak. (KSH módszertan)
Hiteltörlesztési moratórium	A törlesztési moratórium a hitelek havi fizetési kötelezettségeinek felfüggesztését jelenti, vagyis nem kell ezen időszak alatt a törlesztőrészeket megfizetni. Ez azonban nem jelent tartozáselengedést, a kamatok csökkentését, pusztán haladékot az átmeneti pénzügyi zavarok idejére. (2020. évi CVII. törvény)
Kormányzati szektor	A kormányzati szektorba tartoznak mindazon szervezetek, melyek tevékenységük során közjavakat állítanak elő, a nemzeti jövedelem és a nemzeti vagyon elosztásában vesznek részt, irányításukat kormányzati szervek végzik, és tevékenységük ellenértékében kisebb arányt képvisel a piaci ügyletekből származó árbevétel. (KSH módszertan)

Korrigált rendelkezésre álló jövedelem, nettó	A korrigált rendelkezésre álló jövedelem egyenlő a rendelkezésre álló nettó jövedelem és a kapott és adott természetbeni transzferek egyenlegének összegével. (KSH módszertan)
Megtakarítások, nettó	A nettó megtakarítás a rendelkezésre álló nettó jövedelemből a végső fogyasztási kiadások finanszírozása után fennmaradó összeg. Ezt a jövedelemrészt fordíthatja egy-egy szektor és a nemzetgazdaság egésze felhalmozásra, részben tőkefelhalmozásra (állóeszközök és készletek felhalmozására), részben pénzügyi eszközök (bankbetétek, értékpapírok) beszerzésére. (KSH módszertan)
NHP Fix	A Magyar Nemzeti Bank a monetáris politikai eszköztár elemeként 2013. június 1-jén indította el a Növekedési Hitelprogramot (NHP), a kis- és középvállalkozások hitelezésében megfigyelt zavarok enyhítése, a pénzügyi stabilitás megerősítése, valamint az ország külső sérülékenységeinek csökkentése érdekében. Az MNB a 2019. január 1-jén elinduló, az NHP részét képező NHP fix konstrukcióval a hazai kvv-hitelezés szerkezetét kívánta egészségesebb irányba terelni azáltal, hogy a mikro, kis- és középvállalkozások hosszú lejáratú, rögzített kamatozású hitelhez jutásának lehetőségeit javította. A Monetáris Tanács az NHP fix konstrukció rendelkezésre álló keretét – annak indulásakor – 1000 Mrd Ft-ban határozta meg, amelyből 2020. április 7-i döntésével 2020. április 20. napjával 500 Mrd Ft-ot átcsoportosított a 2020. április 20. napjával induló Növekedési Hitelprogram Hajrá (NHP Hajrá) konstrukció keretösszege javára majd a 2021. április 6-i döntésével az NHP fix konstrukció 500 Mrd Ft-os keretösszegét 564 Mrd Ft-ra emelte. (MNB, Növekedési Hitelprogram)
NHP Hajrá	A koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásainak tompítása, a hitelpiaci zavarok elkerülése érdekében az MNB 2020. április 20-án elindította az NHP részét képező NHP Hajrá konstrukciót 1500 Mrd Ft keretösszeggel, melyet a Monetáris Tanács 2020. november 17-i döntésével 1000 Mrd Ft-tal, majd 2021. április 6-i döntésével további 500 Mrd Ft-tal 3000 Mrd Ft-ra emelte. A program keretében a jegybank 0 %-os kamatozású, legfeljebb 20 éves futamidejű refinanszírozási hitelt nyújtott a hitelintézeteknek, amit azok egyrészt kölcsön vagy pénzügyi lízing formájában tovább hitelezhettek a KKV-knak, másrészt ugyanezen cél érdekében pénzügyi vállalkozásokat is refinanszírozhattak. (MNB, Növekedési Hitelprogram)
NHP III. szakasz	A Monetáris Tanács (MT) 2015. október 6-án az NHP – fokozatos kivezetését szolgáló – harmadik szakasza elindításáról döntött. A program harmadik szakasza lehetővé tette a hitelintézetek számára, hogy devizában nyújtsanak finanszírozást – árfolyamkockázat nélkül – a természetes devizafedezettel rendelkező KKV-k részére. A program 300 Mrd Ft-os keretösszeggel került meghirdetésre, melyet később a MT 400 Mrd Ft-ra emelt. (MNB, Növekedési Hitelprogram)
NHP ZOP	Az MNB a monetáris politikai eszköztár elemeként 2021. október 4-jén elindította – a Növekedési Hitelprogram részeként – az NHP Zöld Otthon Programot (NHP ZOP). Az NHP ZOP célja a környezeti fenntarthatósági (zöld) szempontok hazai lakáspiacon történő érvényesülésének ösztönzése, ami egyúttal hozzájárulhat a zöld otthonok iránti kereslet, illetve ezen keresztül a kínálat élénkítéséhez is. Az NHP ZOP hitelkeret összegét a Monetáris Tanács 200 milliárd forint összegben határozta meg. (MNB, Növekedési Hitelprogram)
Uniós módszertan szerinti hiány	ESA (European System of Accounts) szerinti egyenleg. Az ESA módszertan eredményszemléletű, a tranzakciót a gazdasági esemény – előállítás, átalakítás, átadás, megszüntetés – időpontjában veszi figyelembe. (KSH, módszertan)

RÖVIDÍTÉSEK

ÁFA	Általános forgalmi adó
Áht.	2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
ÁKK	Államadósság Kezelő Központ Zrt.
Alaptörvény	Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
ÁSZ	Állami Számvevőszék
ÁSZ tv.	2011. évi LXVI. törvény az Állami Számvevőszékről
ATM	Átlagos hátralévő futamidő
ATR	Átlagos átárazódásig hátralévő idő
BGA	Bethlen Gábor Alap
CSOK	Családi Otthonteremtési Kedvezmény
E. Alap	Egészségbiztosítási Alap
e. járulék	egészségbiztosítási járulék
EJEVA	Egészségbiztosítási és Járvány Elleni Védekezési Alap
elői.	előirányzat
eSZJA	elektronikus személyi jövedelemadó bevallási felület
EU	Európai Unió
EU27	Az Európai Unió 27 tagállama (Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, Csehország, Dánia, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Horvátország, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Málta, Németország, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország, Szlovákia, Szlovénia).
GDP	Bruttó hazai termék (Gross Domestic Product)
Gst.	2011. évi CXCV. törvény Magyarország gazdasági stabilitásáról
GÚA	Gazdaság-újraindítási Alap
GVA	Gazdaságvédelmi Alap
JEVA	Járvány Elleni Védekezési Alap
K+F	Kutatás-fejlesztés
KATA	Kisadózó vállalkozások tételes adója
KIVA	Kisvállalati adó
KNPA	Központi Nukleáris Pénzügyi Alap
Kormány	Magyarország kormánya
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
KT	Költségvetési Tanács
MÁK	Magyar Államkincstár
MNB	Magyar Nemzeti Bank
MNV Zrt.	Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.
Mrd Ft	milliárd forint
MT	Monetáris Tanács
n.é.	nem értelmezhető
NAV	Nemzeti Adó- és Vámhivatal
NGEU	Next Generation EU, az Európai Bizottság, az Európai Parlament és az uniós tagállamok vezetői között létrejött megállapodás a NextGeneration EU (NGEU)

	helyreállítási terv vonatkozásában azzal a céllal, hogy Európa kikerüljön a koronavírus járvány okozta válságból és a modern, fenntartható jövője megalapozásra kerüljön.
NHP	Növekedési Hitelprogram
NHP ZOP	Növekedési Hitelprogram Zöld Otthon Program
NKA	Nemzeti Kulturális Alap
NKFIA	Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap
NTAK	Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ
NVTNM	Nemzeti vagyon kezeléséért felelős tárca nélküli miniszter
Ny. Alap	Nyugdíjbiztosítási Alap
nyugdíj.	nyugdíjjárulék
PM	Pénzügyminisztérium
RRF	Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz
SZJA	Személyi jövedelemadó
Szocho	Szociális hozzájárulási adó
TAO	Társasági- és osztalékadó
TB Alap	Társadalombiztosítási Alap
TBj.	Társadalombiztosítási járulék
telj.	teljesülés

FELHASZNÁLT DOKUMENTUMOK ÉS ADATBÁZISOK

Államadósság Kezelő Központ Zrt. (2020): Éves finanszírozási kiadvány 2021., 2020. december, <https://www.akk.hu/download?path=7485c50d-cc85-4026-9f7e-2d511d5bb018.pdf>, (letöltés: 2022. szeptember 20.)

Államadósság Kezelő Központ Zrt. (2022): Állampapírpiac, Negyedéves tájékoztató 2021. negyedik negyedév, 2022. március 3., <https://www.akk.hu/download?path=66838fa7-39dc-4c88-9145-a773cac6181f.pdf>, (letöltés: 2022. október 24.)

Állami Számvevőszék (2021): Elemzés – A 2020. évi költségvetési folyamatok makrogazdasági összefüggéseiről a zárszámadás ellenőrzéséhez kapcsolódóan, https://www.aszhirportal.hu/storage/files/files/elemezsek/2021/E2125_2020_ktv_makrogazd_osszefugg.pdf?download=true, (letöltés: 2022. augusztus 2.)

Állami Számvevőszék (2022a): A NAV szerepe az adóbevalláson és adóbefizetésen alapuló adóztatási rendszer hatásosságában, https://www.aszhirportal.hu/storage/files/files/elemezsek/2022/E2131_NAV_sze-repe.pdf?download=true, (letöltés: 2022. augusztus 2.)

Állami Számvevőszék (2022b): Elemzés a Költségvetési Tanács részére a 2021. II. féléves folyamatokról, https://www.aszhirportal.hu/storage/files/files/elemezsek/2022/E2221_2021_II_feleves_folyamatok-rol.pdf?download=true, (letöltés: 2022. augusztus 2.)

EU Bizottság (2021): VAT GAP in the EU, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bd27de7e-5323-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en/>, letöltés (2022. augusztus 3.)

KSH (2021a): Helyzetkép a beruházásokról, 2021. <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jelbe-ruh/2020/index.html#tovbbiadatokinformcik> (letöltés: 2022. augusztus 25.)

KSH (2021b): 3. Általános gazdasági mutatók, 3.1. Nemzeti számlák, GDP módszertan. Fogalmak. <https://www.ksh.hu/docs/hun/modsz/modsz31.html> (megtekintés: 2022. augusztus 25.)

KSH (2022): Magyarország, 2021, https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mo/mo_2021.pdf, (letöltés: 2022. augusztus 10.)

Magyar Nemzeti Bank (2017): Oktatási füzetek, 11. szám, 2017. március, A gazdasági fejlődés mutatószámái II., <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-oktatasi-fuzetek-11-gazdasagi-fejlodes-0325.pdf>, (letöltés: 2022. augusztus 15.)

Magyar Nemzeti Bank, (2022a): Fizetési Mérleg Jelentés (2022. július) <https://www.mnb.hu/letoltes/fizetesi-mer-leg-2022-julius-hun.pdf>, (letöltés: 2022. szeptember 2.)

Magyar Nemzeti Bank (2022b): Pénzügyi Stabilitási Jelentés 2022 május, <https://www.mnb.hu/letoltes/penzugyi-stabilitasi-jelentes-2022-majus.pdf> (letöltés: 2022. október 10.)

Magyar Nemzeti Bank (2022c): Magyar Nemzeti Bank, Növekedési Hitelprogram, <https://www.mnb.hu/moneta-ris-politika/novekedesi-hitelprogram-nhp>, (megtekintés: 2022. október 10.)

Magyarország Kormánya (2020): Magyarország konvergencia programja 2020-2024, 2020. április. https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2020-european-semester-convergence-programme-hungary_hu.pdf (letöltés: 2022. augusztus 16.),

Magyarország Kormánya (2021): Magyarország konvergencia programja 2021-2025, 2021. április. https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2021-hungary-convergence-programme_hu.pdf (letöltés: 2022. július 26.),

Pulay Gyula, Simon József, Kisapáti Angéla (2020): A költségvetés rezilienciája alapesetben és külső sokk idején. Polgári Szemle 16. évf. 1-3. szám, 2020, 57-77. oldal <https://polgariszemle.hu/aktualis-szam/174-koronavirus-es-gazdasagi-hatasai-avagy-egy-uj-vilagrend-ele/1077-a-koltsegvetes-rezilienciaja-alapesetben-es-kulso-sokk-idejen> (letöltés: 2022. augusztus 9.),

KSH STADAT TÁBLÁK

1.1.1.2. A fogyasztóiár-index fogyasztási főcsoportok szerint és a nyugdíjas fogyasztóiár-index (előző év = 100,0%)

1.2.1.8. A külkereskedelmi termékgazdasági árindexei országcsoportok szerint, havonta, negyedévente, évkezdettől kumulált (előző év azonos időszaka = 100,0%)

- 17.1.1.16. A külkereskedelmi termékforgalom értéke és értékindexei országsoportok és árucélcsoportok szerint
- 17.1.1.21. A szolgáltatások külkereskedelmi forgalmának értéke és értékindexei, forint-, dollár-, euróadatok alapján
- 18.2.2.3. A kiadott lakásépítési engedélyek évkezdettől kumulált adatai megye és régió szerint
- 20.1.1.1. A munkaerőpiac legfontosabb éves adatai
- 20.1.1.3. A 15–64 éves népesség gazdasági aktivitása, nemenként
- 20.1.1.17. Foglalkoztatási ráta korcsoportok szerint, nemenként (%)
- 20.1.1.70. Reálkeresetek alakulása
- 21.1.1.10. Hozzájárulás a bruttó hazai termék (GDP) változásához nemzetgazdasági áganként (termelési oldal), előző év azonos időszakához viszonyított indexekből számítva (százalékpont)
- 21.1.1.11. Hozzájárulás a bruttó hazai termék (GDP) változásához nemzetgazdasági áganként (termelési oldal), előző év azonos időszakához viszonyított indexekből számítva [százalékpont]
- 21.1.1.32. A háztartási szektor jövedelem- és tőkeszámlái (folyó áron, millió Ft)
- 21.1.1.72. A nemzetgazdaság integrált számlái, 2016 (millió Ft)
- 21.1.1.73. A nemzetgazdaság integrált számlái, 2017 (millió Ft)
- 21.2.1.24. A nemzetgazdaság negyedéves szektorszámolásainak főbb adatai, folyó áron (millió Ft)

EUROSTAT, Nemzetgazdaságok beruházási rátája, online data code: TEC00132

MNB

Nemzetgazdaság pénzügyi számlái

Állampapír referenciahozamok

Fogyasztóiár-index

Jegybanki alapkamat

ÁKK Zrt. statisztikái

A központi költségvetés adósságának átlagos hátralévő futamideje

2016-2021. évi Zár számadási törvényjavaslatok és azok mellékletei

T/17578. számú Törvényjavaslat a Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvény végrehajtásáról

T/1671. számú Törvényjavaslat a Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről szóló 2016. évi XC. törvény végrehajtásáról

T/7556. számú Törvényjavaslat a Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről szóló 2017. évi C. törvény végrehajtásáról

T/13098. számú Törvényjavaslat a Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről szóló 2018. évi L. törvény végrehajtásáról

T/17188. számú Törvényjavaslat a Magyarország 2020. évi központi költségvetéséről szóló 2019. évi LXXI. törvény végrehajtásáról

T/... számú Törvényjavaslat a Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről szóló 2020. évi XC. törvény végrehajtásáról

JOGSZABÁLYOK JEGYZÉKE

Hazai jogszabályok
Magyarország Alaptörvénye
2011. évi LXVI. törvény az Állami Számvevőszékről
2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
2011. évi CXCV. törvény Magyarország gazdasági stabilitásáról
2019. évi LXXIX. törvény a Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről szóló 2017. évi C. törvény végrehajtásáról
2020. évi CVII. törvény az egyes kiemelt társadalmi csoportok, valamint pénzügyi nehézségekkel küzdő vállalkozások helyzetének stabilizálását szolgáló átmeneti intézkedésekről
2020. évi CXVII. törvény a Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről szóló 2018. évi L. törvény végrehajtásáról
2021. évi CXVI. törvény a Magyarország 2020. évi központi költségvetéséről szóló 2019. évi LXXI. törvény végrehajtásáról
2021. évi LXXXVIII. törvény a Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről szóló 2020. évi XC. törvény módosításáról
2016. évi XC. törvény Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről
2017. évi C. törvény Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről
2018. évi L. törvény Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről
2019. évi LXXI. törvény Magyarország 2020. évi központi költségvetéséről
2020. évi XC. törvény Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről
16/2016. (II. 10.) Korm. rendelet az új lakások építéséhez, vásárlásához kapcsolódó lakáscélú támogatásról
17/2016. (II. 10.) Korm. rendelet a használt lakás vásárlásához, bővítéséhez igényelhető családi otthonteremtési kedvezményről
44/2019. (III.12.) Korm. rendelet a babaváró támogatásról
1077/2021. (II.27.) Korm. határozat a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap 2021. évi programstratégiájáról
1888/2021. (XII.9.) Korm. határozat a költségvetés pénzügyi tartalékainak növeléséről

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

1052 Budapest, Apáczai Csere János u. 10. | 1364 Budapest 4., Pf. 54
www.asz.hu | szamvevoszek@asz.hu
telefon: +36 1 484 9100